Christelijck vermaeck

bestaende in verscheyden stichtelijcke rijmen en gesangen

Anthony Jansen

bron
Anthony Jansen, *Christelijck vermaeck, bestaende in verscheyden stichtelijcke rijmen en gesangen*. Gerrit Anthonissen Causi, Haarlem 1645

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/jans004chri01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

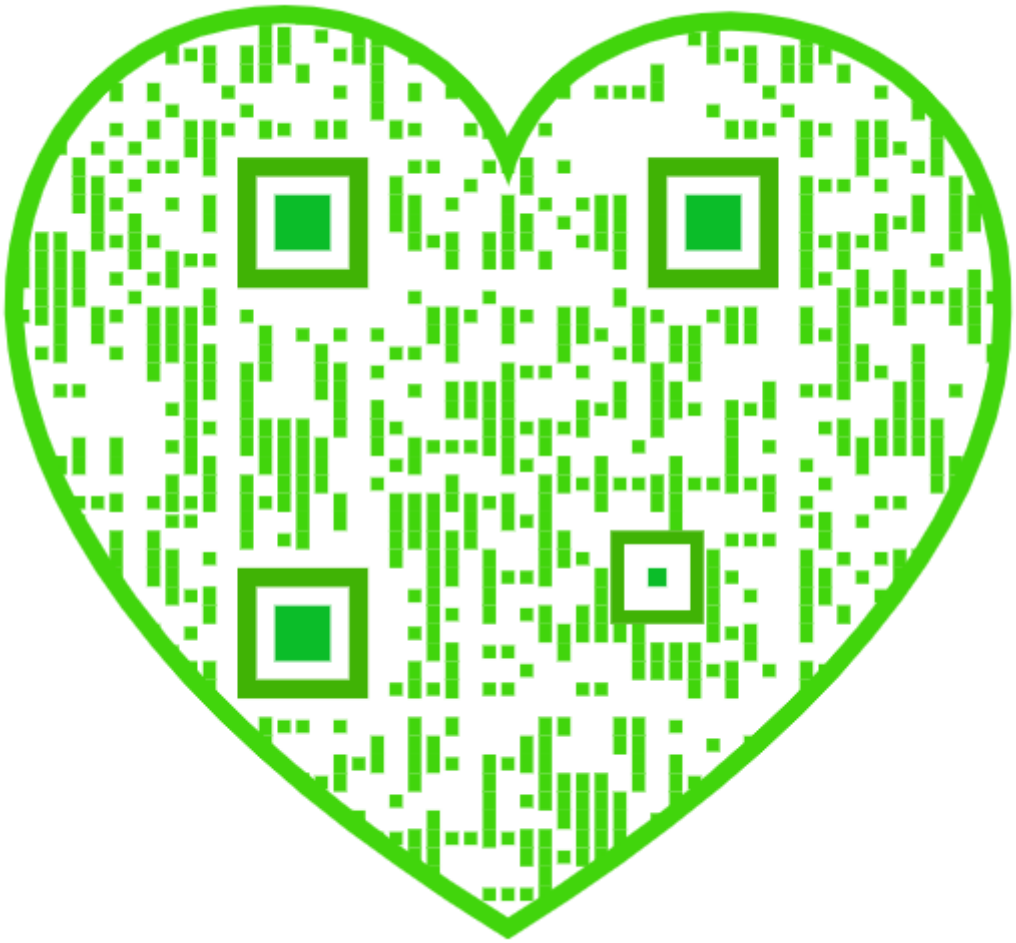

Voor-reden.

Hier is een Wacker onderscheydt,
Wanneermen't naerstigh overleydt:
Een woelder, schoon hy doet geen quaet,
Hy oeffent oock geen goede daet:
Een Deucht-verheuger oeffent goedt,
En vindt vernoegingh in't ghemoedt,
Sijn ziel is vol, de sin die werckt
Op yet, dat ziel en sinnen sterckt,
Daer een die sachjens henen streeft
Schier noyt een goedt gedacht en heeft,
Wel aen dan, die dit alles weet,
Waer in de tijdt dient best besteet,
De leeghe uyren van den dag,
Wanneerje rust van u beslach;
Een Liedt ghesonghen uyt'et hert
Maeckt dat de geest weer frisser wert,

Om weder even voor en naer
Te vallen aen 't handt-gebaer.
Indien dat u de sonde druckt,
En schier als uyt u sinnen ruckt,
Singht hier een Liedt, of leest een Dicht,
U ziele-pijn sal worden licht,
Indien ghy wesen wilt geleert,
Ghy vindt'er in dat ghy begeert,
De straf-zangh tegen sond' en quaet,
En al wat uyt den regel gaet:
En 't lacchen over 's menschs geswier,
Dat sulje even vinden hier.
De voysen van verscheyden aert
Zijn met de stoffen wel gepaert,
De maet-zangh is'er by ghevoeght,
Op dat een yder zy vernoeght;

De wijsjes ellic een bekent,
Die zijnder mee genoegh ontrent;
Indien't noch niet en is volschaeckt,
Gedenckt: Geen mensch en is volmaeckt.

L i e v e r .

Lof-dicht op het Chirstelijck Vermaeck en Deuchts offening van *Anthony Ianssen*.

*K*Omt herwaerdts, weeldigh volck, die geyle Rijmpjes queeelen,
En op *Catal's* Veldt-pijp veel dert'le grillen speelen,
Van *Phaëton* en *Orpheus, Pol'phemus* ande de strandt,
Roosmondt en *Amaril,* of *Cloris* Minne-brandt;
Ey, staet een weynich stil, en wilt met aendacht letten
Op 't gheen dat Godt ghebiedt, en weer eyscht in sijn Wetten:
Hier hebt ghy 't onderscheydt, 't gheen *L I E V E R* u vertoont,
Wiens wijs ghezwinde breyn met Lauwer dient bekroont.
Hier scheyt het vroom ghemoedt Ziels *Christelijck Vermaecken:*
Hier heeft den dert'len Menscht *Sondts-straf,* en weer *Deuchts-baecken*
Hier is de *Ziel-sucht'* en *boetvaerdighen Sondaer*
De *Sodommijtsche vlucht troost in lijdens* ghevaer,
Vreese des Heeren, en *Deughts kracht, boetvaerd'ghe Tranen,*
Kracht van Geloof, Liefd', Hoop, 't hooghste goedt, hooghmoets wanen,
Vergifte belligh-zucht, schaed'lijcke dertelheydt;
Dit Christelijck Vermaeck tot d'*Enghe Poort* u leydt.
Ick wensch den *Leser* Heyl, en dat dit vrucht mach baren,
'k Hoop noch een tweede Deel sal bloeyen uyt ons *Sparen.*

Lust nae Rust.

Christelijck Vermaeck.

Goddelijcke Klachte.

Toon: *Ay! schoone Nymph, aensie een machtig Coningh.*

*M*Yn Ziel gheraeckt door een elendigh wroeghen,
En weet gheen ander raedt,
Als sich tot *Godt* met hart en ziel te voeghen,
En bidden hem om baet:

Want mijne sonden stincken van 'er etter,
't Gun ick nu laes bekennen moet,
Op hoop dat sy door ware boet
Mocht worden netter.
2 Ick hebb' versuymt het noodich levend Leven,
En hebb' my van die baen
Door hoop, van beter padt te tre'en, gedreven
Ben ick 'er van gegaen,
En socht te vinden in dien wegh vernoegen,
Maer toen ick alles wel besach,
Soo vandt ick anders niet, ach,ach!
Dan pijnlijck wroegen.
3 Ick wou my evenwel niet strack bedroeven
Door 't eerst berouws-gevoel:
Ick docht, 'k wil naerder sien, en nauwer proeven
Tot diep in haer gewoel,

Misschien sal daer mijn ziel wel rust erlangen:
Maer laes! voor vree en soete lust,
Soo hebb' ick jammer en onrust
En leet ontfangen.
4 Nu ick gewortelt en in't quaedt gedompelt
Elendich legh ter ne'er,
En in de vuyligheydt ben overrompelt,
Soo soeck ick van den Heer
Verlichting in mijn smerte te genieten:
Want *Godt* in goetheyt hoogh vermaert,
Kan al'et leet dat ons beswaert
Haest doen verschieten.
5 Op sulck vertrouwen koom ick aengetreden,
Met een verslagen hert,
En offer u, mijn Heyl, al mijn gebeden,
Verlicht mijn droeve smert;

Verhoor mijn suchten, en verdrietigh kermen,
Ick kniet voor uwe *Godtheydt* ne'er:
Wilt uyt ghena, *ô Heyl'ghe Heer,*
Mijn ziel ontfermen.

L i e v e r .

Nuttigheyt en troost uyt de Doodt Christi.

Toon: *Roalinde.*
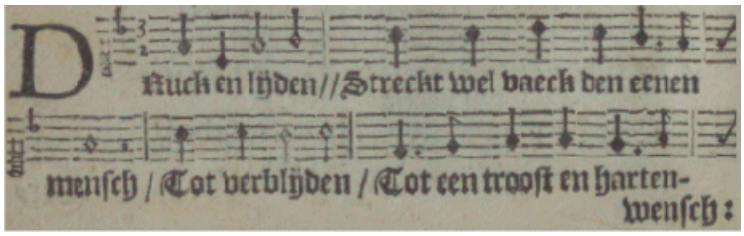
*D*Ruck en lijden
Streckt wel vaeck den eenen mensch
Tot verblijden,
Tot een troost en hartenwensch:
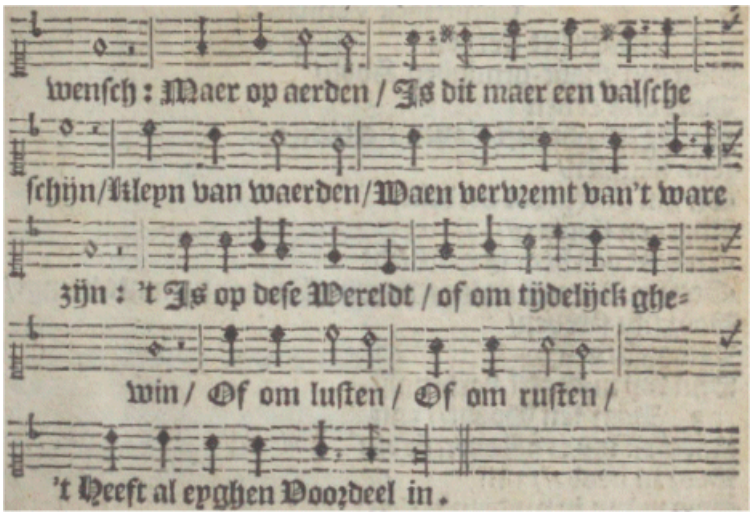
wenſch : Maer op aerden / Is dit maer een valſche
ſchijn/Kleyn van waerden/Waen vervremt van't ware
zijn : 't Is op deſe Wereldt / of om tijdelijck ghe=
win / Of om luſten / Of om ruſten /
't Heeft al eyghen Voordeel in.

Maer op aerden,
Is dit maer een valsche schijn,
Kleyn van waerden,
Waen vervremt van't ware zijn:
't Is op dese Wereldt, of om tijdelijck ghewin,
Of om lusten,
Of om rusten,
't Heeft al eyghen Voordeel in.

2 Maer het sterven
Van den Godt-beminden Soon,
Doet ons erven
Nae de Doodt des Levens Croon:
Jesus klaghen,
En sijn overgroot verdriet,
Ancxt en slaghen,
En wat aen hem is geschiedt
Geeft ons troost en blijschap, heyl en boven-mate vreugt,
Door sijn streven,
Leet en beven
Zijn wy in de ziel verheught.
3 Voor sen Doodt // zijn
Raecken wy ten Leven he'en:
Voor in noodt // zijn
Komen wy in vrydom tre'en:

Voor sijn duycken
In 'et duystre nare Graff,
Machmen bruycken
'tLicht, 't gun ons doet aerdtscheydt af:
Voor sijn naeckte Leden, door de doot verbleyckt, veraert,
Gunt ons d'Heere
Bruylofts-kleeren,
Dat wy gaen ten Hemelwaert.
4 Heyligh Heylandt!
Die ons soo hoogh-waerdigh voedt,
In 'et Weylandt,
En des Levens Water-vloedt,
Door u zegen,
Die van ons door uwe handt
Wordt verkreghen,
En den ingangh van 'et Landt,

In 'et Heyligh Cana, 't Landt van Melck en Honich-raet:
Jesu Soone,
Wilt ons Croonen
Met dien Saligh-zielen-staet.

L i e v e r .

Van de Nuttigheydt der Kastijdinghe.

Toon: ***Serbande.***
Of: ***'t Schijnt dat mijn zieltje sijn adem, &c.***

*D*Roefheyt, en lijden, verdrietelijck klaghen
Worden ons somtijts wel dapper bescheert,
't Schijnen te wesen wel schricklijcke plaghen,
Maer 't is Kastijdingh die nimmer en deert.

't Ghewas wordt vaeck wel kortjes afgesnoept,
Wanneer 'et al te veel wijtloopigh groeyt:
Maer 't dient, om meer te wassen tot profijt;
So wast den mensch, wanneer hem Godt kastijt.

2 't Weeldrighe Grasje sal beter bedij'en,
Alsmer somwijlen wat overheen gaet.
Door onderdrucken en sneuvelend lij'en
Raeckt vaeck de mensche tot hoogeren staet.
Godt is voorsichtigh in al t'saem sijn doen,
Hy doet dat wy in't minste niet vermo'en;
't Kastijden schijnt te zijn een zware straf,
En 't drijft wel selve alle hinder af.

3 Eenige Wonden in Meestersche handen,
Worden ghewreven, ghemortelt, ghedouwt,
Worden met vast, dicht om-sluytende banden
Dapper gheprickelt, en wacker benouwt:

't Is niet tot erghernisse van de pijn,
Maer op dat baet daer sou te eerder zijn;
Den Mensch gheslaghen op sen slimme zeer
Doet hem tot Godt den Heer bekeeren eer.
4 Slagen die konnen de kinderen dwinghen,
Datse niet loopen uyt Ouderen handt:
Slagen kan alle Gedierte doen dringen
Sille te liggen, gesloten aen bandt,
Al niet uyt boosheydt, maer om 't loss' begrijp
Te houden in den dwangh en redens knijp:
't Kastijden houdt de Ziel op't middel-padt,
't Kastijden leert den wegh van Hemel-stadt.
5 't Straffen leert dencken op vorige sonden,
't Dencken bevordert de schreden der Deught;
't Straffen leert ooggen op sondighe wonden,
't Straffen eerst treuren, baert Zielen-geneught:
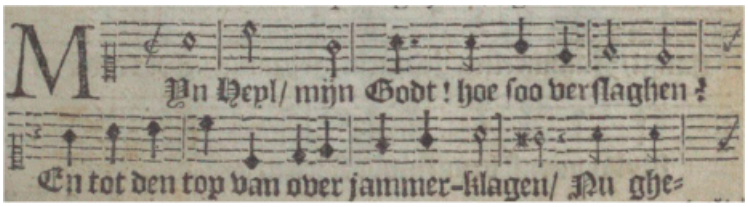
't Is toch geen straffen dat uyt strafheyt rijst,
Maer 't is een straffen dat Godts goetheyt prijst:
Buygh uwe halsen gewilligh om laegh;
't Kastijden zalight, staegh weelde baert plaegh.

Liever.

Op de Kruyssinghe en Doodt Jesu Christi.

Toon: *Ach Droom! hoe quelt ghy mijn gedachten.*

*M*Yn Heyl, mijn Godt! hoe soo verslaghen?
En tot den top van over jammerklagen,

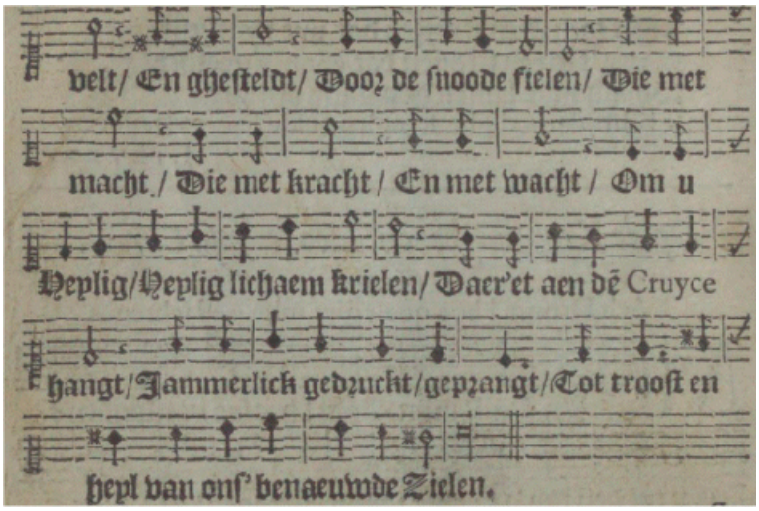
velt/ En ghesteldt/ Door de snoode sielen/ Die met
macht / Die met kracht / En met wacht / Om u
Heylig/Heylig lichaem krielen/ Daer'et aen dē Cruyce
hangt/Iammerlick gedruckt/geprangt/Tot troost en
heyl van ons' benaeuwde Zielen.

Nu ghevelt, En ghesteldt, Door de snoode sielen,
Die met macht, Die met kracht, En met wacht,
Om u Heylig, Heylig lichaem krielen,
Daer'et aen de*n Cruyce* hangt,
Iammerlick gedruckt, geprangt,
Tot troost en heyl van ons' benaeuwde Zielen.

2 Sy slaen, sy slaen sijn zijde open:
Doen quam 'er Bloedt en Water uytgheloopen,
't Gun de Speer //(boos geweer //) deed, deur forsse hande*n*.
't Slimme Kott // 't gun den Godt // heeft bespot,
Spoogh noch laster met vergifte tanden,
Op 'et vol rechtveerdigh Lam,
't Gun van boven neder quam
Om deur sen kracht te scheuren onse banden.

3 Den Throon, de Lucht, en Hemel-lichten,
Die scholen wech, verborghen haer ghesichten,
Toen de Doodt // hem beschoot // en dee neder-dalen,
Noch den dach // wou sen lach // ach, ach, ach!
Niet op d'Aerde laten neder stralen:
Yder was te seer verstoort,
Om dat was aen 't Hout gheboort
Den Godt, die haer soo heerelijck doet pralen.

4 Het *Bede-huys* dat scheurd' aen sticken.
Den *Hooft-man* riep en barst' uyt in verschricken:
Desen Do'on,, was *Gods Soon*,, 'tblijct aen al sijn wercken
Joseph quam // en hy nam // 't Heyligh Lam
(Daer aen wy sijn liefd' tot *Jesu* mercken)
En trock hem van boven af,
En hy leyd' hem in 'et Graf
Dat nieuw was, met een opghepaste Zercke.

5 De wijfs, *Maria Magdaleene*,
En andre meer, die quamen 't Lijck beweenen,
Met gesucht // met gerucht // en met deerlijck schreyen:
Soete Heer // leght ghy neer // dus omveer,
Doodt in't Graf, in witte Lijnen spreyen?
Ach! mijn Godt, verschijn hier we'er,
Koom mijn alderliefste Heer;
Wy willen u met alle vlijt verbeyen.

6 Den *Herder* is gheraeckt om 't leven,
De *Schapen* zijn oock op de vlucht ghedreven;
't *Vee* dat vliedt // als 'et siet // sijn *Herder* sterven,
't Raeckt verstrooyt // en verschooyt // 't wordt berooyt
Als 'et moet sijn vasten *Hoeder* derven:
En dan moet 'et daghen langh,
Vol ghevaer, beschroomt en bangh
In droefheydt, sonder een Bewaerder swerven.

L i e v e r .

Innighe Ziel-sucht.

Onder den Persoon van een boetvaerdige Sondaer.

O! Ghy die my de Ziel vol droefheydt heb ghegoten,
Laet oock u Troost-fonteyn *niet voor my zijn gesloten*,

Op dat men banghe ziel, deur 't klaghen moe en matt,
Mach werden overspatt.
Ick hebbe langhen tijdt gheloopen als de blinden,
Die tastende, den wegh niet recht en konnen vinden:
Ick hebbe jaer en dagh in ydelheydt ghedwaelt,
En noyt na deught getaelt.
En nu ick totten neck in sonden legh ghedompelt,
Soo is men nare ziel elendigh overrompelt
Van wanhoop, groote strijdt, en jammerlijck verdriet;
En troost en vind ick niet.
Ach! lust, vervloeckte lust! ach! snoode lust der ooghen!
Ghy hebt met soet fenijn mijn schaemle ziel bedroghen,
Ghy hebtse vaeck ghedrenckt met overgiftigh soet;
Ick dacht het was me goet.
Maer ach! de schijn bedrieght: het zijn bedeckte vonden,
'tZijn pillen schoon in't oogh, maer voedtsters vande sonden,

Ick ben 'er deur gheleert, en heb de schijn ghestreelt,
't Gun nu mijn ziel bequeelt,
Nu sie ick, maer met leet, waer op ick my betrouwden,
Ten hadd' geen vasten gront daer ick mijn sin op bouwden:
Ick sach op dees en die, maer ben 'er deur verleydt,
't Gun laes! mijn ziel beschreyt.
Somwijlen hebb' ick wel een goede wil ghekreghen,
Maer siet: het dertel vleys besette strack de weghen,
Al sportelde de Gheest, 't Vlees had de overhandt;
Dus bleef ick staegh vermant.
En dit was vaeck te doen, nu hebb' ick eerst mijn sinnen
Ghetoghen uyt men selfs, om eens te overwinnen,
Waer door het vlees, ontstelt, my groote strijdt aenbiedt.
Dus woel ick in't verdriet.
Den moorder, die men ziel soo listigh socht te sluycken,
Laet, als een fellen Draeck, hem selven oock gebruycken

Van 't vleesch, tot onderstand, dat laes! mijn ziele beeft
En in benaeuwtheydt sweeft.
Onsterffelijcke Godt, ach! laet u goedtheydts stralen
Doch op mijn duystre ziel met rijcke glanssen dalen,
Bereyckt my u ghenae, en recht my uyt den kuyl
Van 't sondigh heyloos vuyl.
Ontsondight my de ziel, en ick sal ondertussen
U alderlieffsten Soon niet laten af te kussen,
Op dat sen soete troost, en Heylighlijck Ghebet
Mijn ziel in vryheydt set.
Soo sal u hooghen Naem van alderhande tonghen,
Van 't Seraphyns gheslacht en yeder zijn ghesongen,
En ick sal tot u loff van U, en uwen Soon
Uytgalmen op dees toon:

Psalm 103.

*H*Eft op, mijn Ziel, met al u gantsche krachten,
En looft den Heer met woorden en ghedachten,
   En hoogh uyt-roemt sijn on-uytspreeckbre kracht;
Looft, ô mijn Ziel, den Heer, en wilt bemercken
Sijn groote gonst, laet al u sinnen wercken
   Op Godt, die u van al u quael ontslaet:

Die uyt ghenae u leven noch wil sparen,
En voor het wreedt verderreven bewaren,
   En die u met barmhertigheydt bekroont,
En leydt u mondt vol van bezielde smaecken:
Vernieuwt u jeught, en doetse 't Hemelsch raecken;
   't Is bilck, mijn Ziel, dat ghy u danckbaer toont.

Dit waer mijns herten wensch, maer echter 'k wil begheeren
T' omhelsen staegh de Deught, en alle quaedt te weeren,
   En weder als te voor' u bidden om ghenae,
Ten eynd ick, lieve Godt, niet gantsch verloren gae.

HEylich Godt, Almachtigh Vader,
Onbegrypelijck en goedt:
Laet u volle goedtheydts ader
Staegh bedouwen mijn ghemoedt.
Ach! de loff' en valsche Wereldt,
Die van Schijn-deucht swanger gaet,
Die met Ziel-vergiff sich peerelt,
En soo menich hart bepraet
Heeft mijn ziel soo verr' ghekreghen,
Datse van u gladde baen
Nae des Duyvels kromme weghen,
Wel ghemoet, is heen ghegaen;
'k Meenden op die wegh te treden,
Effen sonder hort of stoot,
Met ghemack en trotse leden:
Maer 't vertrouwen was te groot,

Toen ick dacht, 't is niet met allen
Wat men snatert van dit padt,
Ben ick laes! om veer ghevallen,
En ick hebb' mijn ziel bekladt:
Daer aen hebb' ick leeren kennen
Dat des Duyvels weghen swaer,
En gantsch moeylijck zijn te rennen,
Vol verschricken en ghevaer,
Dit ghevoelen wou niet kleven,
't Kon niet hangen aen men Gheest,
Wellust, Wereldt, Vlees te gheven,
En voor Sond' te zijn bevreest,
Cruyssen, dooden, dempen, haten.
Schouwen, vlieden Wereldts-soet,
Eyghen sinlijckheydt verlaten:
Dit beswaerde mijn ghemoedt,

Alles, alles graegh te derven
Om het noodigh Opper-een
Uyt ghenade te verwerven,
Dochtme, was gantsch teghen re'en,
Totter tijdt ick eens verslaghen
In men alderdiepste Ziel,
Met ghebe'en en droevigh klaghen
Godt den Heer te voete viel,
En versocht met bitter weenen,
En met huylen, traen op traen,
Dat hy kennis wou verleenen,
Hoe ick 't alles sou verstaen:
Godt, vol goetheydt en medooghen,
Vol ghenaed' en dubbel recht,
Sloegh sijn Vaderlijcke ooghen
Op my, arrem sondich knecht,

En hy gaf my in ghedachten,
Dat het lichte kon gheschi'en,
Alle sonden te verachten,
En ghelijck een pest te vli'en:
Daer beneffens sijnen zeghen
Sandt hy ne'er van boven af,
Als een gull' en soeten reghen,
t' Gun my wil en sterckte gaf.
Toen ick synen zeghen voelde,
Toen ick syne gunst vernam,
Voeld' ick dat mijn sinnen woelden,
En mijn Geest aen't wroegen quam:
Ach! ick wierde om-gesmeten,
En van wanhoop aenghetast,
En ghestadelijck verweten,
Ghy bekeeren? snoode gast?

Dat mijn ziele scheen te splijten,
En te smoren in't verdriet:
Maer door staegh tot Godt te krijten
Is my weder troost geschiedt.
Dit's de reden, dat men harte
Nu gheduerigh leydt en sucht,
Want 'et voor de selve smarte
Noch gheduerigh is beducht:
Daerom bidd' ick Godt Almachtigh,
Met een toegheneycht ghemoedt,
Dat sen groote goetheydt, krachtigh,
Dwingh en porr' mijn ziel tot boet.
Als ick dan met goedt vertrouwen
Op sijn Heylsaem, Heyligh Woordt
Gae mijn losse Gheesten bouwen,
Word' ick menichmael bekoort

Door de over-groote dinghen,
Die hy staegh aen my bescheert:
Desen Loff-zangh hem te singen,
Die hy waerdich is vereert.

[Godt! die door u groote goedtheid]

Op 't gheluydt:*O Kersnacht! schoonder dan de daghen.*
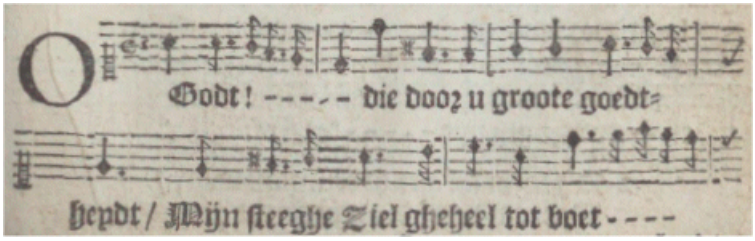
Godt! die door u groote goedtheydt,
Mijn steeghe Ziel gheheel tot boetleydt:
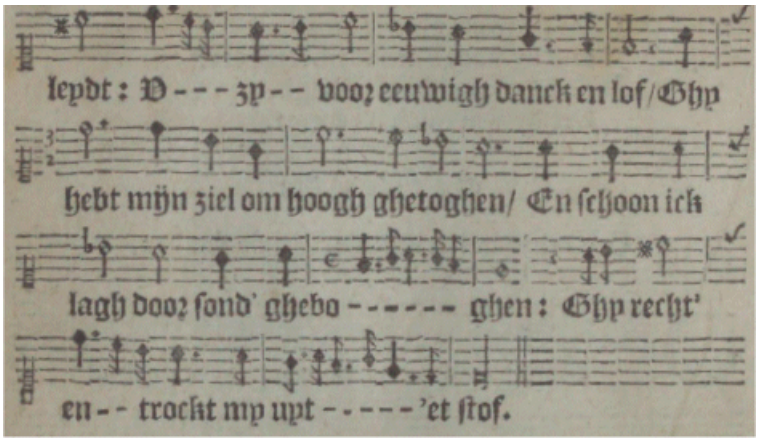
lepdt: V - - - zp - - voor eeuwigh danck en lof/ Ghy
hebt mijn ziel om hoogh ghetoghen/ En schoon ick
lagh door sond' ghebo - - - - - - ghen: Ghy recht'
en - - trockt my upt - - - - - 'et stof.

V zy voor eeuwigh danck en lof,
Ghyh ebt mijn ziel om hoogh ghetoghen,
En schoon ick lagh door sond' gheboghen:
Ghy recht' en trockt my uyt'et stof.

2 V Naem sal altijdt eeuwigh wesen,
Daerom van yder een ghepresen,

Om dat ghy dees' weldaden doet,
Door *Christum*, uwen lieven Soone
Wilt ghy, wanneerwe boetsucht toonen,
Verquicken ons benouwt ghemoedt.
3 Lof Heer, tot aen de kim der wolcken,
Lof machtigh Coninck aller Volcken,
Lof heylbre Zielen Medecijn:
Ghy hebt ghegoten in ons wonden
Oly en Wijn, en die verbonden,
Soo dat wy nu ghenesen zijn.

Liever.

Van de sendinge des H. Geests, opten Pinxterdagh.

Toon: ***Tweede Carileen.***

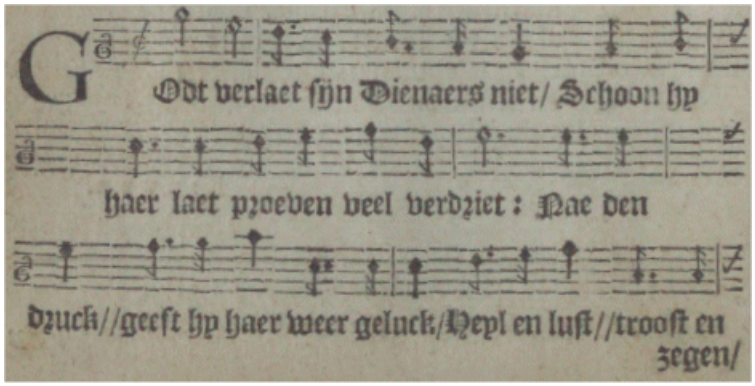
GOdt verlaet ſijn Dienaers niet/ Schoon hy
haer laet proeven veel verdriet: Nae den
druck//geeft hy haer weer geluck/Heyl en luſt//trooſt en
zegen/

*G*Odt verlaet zijn Dienaers niet,
Schoon hy haer laet proeven veel verdriet:
Nae den druck // geeft hy haer weer geluck, Heyl en lust // troost en
Heyl en lust // troost en zegen, En de Hemelrust.

zegen/En de Hemel-ruſt. Op't Pinxter-feeſt,, bleeck'et
meeſt//aen de Geeſt/Aen de tael//van'er juychen en ver=
hael; 't Harte ſprongh // en de tongh // vrolijck
ſongh Godes lof// met een ſtijl en hoog achtbre ſtof.

Op't *Pinxter-feest,,* bleeck'et meest // aen de Geest,
Aen de tael // van'er juychen en verhael;
't Harte sprongh // en de tongh // vrolijck
songh Godes lof // met een stijl en hoog achtbre stof.

2 O! wat vrolijckheydt en vreucht,
Wat vermaeck heeft haer de ziel verheught,

Toen de windt // over haer quam gheswindt,
Quam gedaelt // en 'er zielen heyligh heeft bestraelt.
't Volck seer verbaest //heeft geraest // en geblaest,
En gheseydt // 't is de Wijn die haer verleydt:
Maer een deel // waren veel // in't gheheel
Seer bevreest // door 't gehoor van'er groote Geest.

3 Maer sy seyden overluydt,
't Is gheen dranck die onse lipp' ontsluyt;
't Is geen most // die 't verstant maeckt verbost,
't Is gheen sap // van de Druyven, maer 'tis wetenschap,
Die Godes kracht // en sijn macht // heeft ghebracht
In ons hert // dat'et vol van tonghen werdt;
Godt is soet // Godt is goedt // die dit doet
Tot u baet // nae sijn Wil en Al-wijsen raedt.

4 Daer vloeyt in uytheemsche Tael
Voor het volck een Goddelijck verhael,

Dat'er ziel // en 'er hart wel beviel,
En dee staen // datse vraeghden, acht! wat dient ghedaen?
Sy seyden: doet // in ootmoet // recht boet,
Valt den Heer // voor sijn heyl'ghe Voeten neer,
En dan voort // alst behoort // op sijn woordt
Laet dan toe // damen u't *Heyligh Doopsel* doe.

5 Yder, als dit was gheseydt,
Was terstondt tot desen dienst bereydt,
En't ghetal // groeyde strack dat 'et al
Quam terstondt // op drie duysent/ die in't Heyl-verbondt
Waren ghetre'en // onder een // wel te vre'en,
Wel gherust // met een ziel- en harten-lust.
Heyligh Godt,, leydt ons tot // u Ghebodt
Oock met vreught // dat wy soo blijven in de Deught.

L i e v e r .

Teghen den ongheschickten Klap.

Toon: *Fyllis Vooghdesse van mijn hert.*

*A*L 't ydel praten en ghelaet,
Dat niet in tucht noch ware reden en bestaet,
Verweckt de ziel tot geyle dertelheydt,
En tockt tot datse die verleydt,
En doetse door 'er leelijck kallen,
Elaes! te jammerlijck vervallen;
En sie, dit baert uytsporigh mallen.
2 Die hier sijn gladde tongh niet paelt,
Maer laetse swieren, hoe veer datse oock verdwaelt

In woeste drift van sijn onmatigh vleysch,
En geeft' er loop en vollen eysch,
Sal hem in't duyster Rijck doen sijghen,
Daer hy sijn loon wel sal verkrijghen;
't Is beter heyligh stille-swijghen.
3 Die anders niet dan geyle praet
Geduerich uyt sen leppen stadigh slippen laet,
Toont blijck genoegh dat hy is opghevoedt
Van't geyl ghedrocht, 't *Satyrs* ghebroedt,
't Gun hem noch lagher sal vervoeren,
By *Duyvel-helsch doortrapte Hoeren,*
Soo hy sijn tongh niet wil besnoeren.
4 Daer reyne tucht den Scepter draeght,
Daer kuysheyt 'tmenschen hert ghedueregh hout vermaeght,
Waer reden bloeyt, met redens pit verciert:

Daer is't verschil tusschen 't Ghediert,
En tusschen mensch op't nauwst' te kijcken,
Hoe vreemt se van malkander lijcken:
Re'ens tucht doet 't Vee voor Menschen wijcken.
Maer daer een al te lossen tongh
Doet dickmael al te over-slim ontuchten sprongh,
Is 't niet te sien waer 't onderscheydt hem houdt:
Het Vee vergaet, versterft, verouvt;
D'onkuyssche Clappers, naer 'et sterven,
Die sullen Godes Rijcke derven,
En eeuwigh slaghen voor verwerven.

Liever.

Die hooge klimt, en valt'er heen,
Blijft liggen met ghebroocke le'en:
Die laeghjes sit, en valt in't zandt,
Die kan hem rechten met sen handt.

[*D*Ie onbeslommert In leegheydt leeft]

Toon: *Engelsche Klockedans*.

*D*Ie onbeslommert
In leegheydt leeft,
Heeft meerder rust en vree,
Dan die bekommert
Veel Staten heeft,
En die moet richten mee:

Al is // ghewis hy grooter in't ghesicht,
Sijn sorgh en sware plicht
En valt hem vry niet licht:
't Is maer arbeydt en verdriet,
Schoon het alles wat hy siet
Duyckend voor hem neder swicht.
2 Rijckdom en wellust
In overvloedt,
En sorgh van Staet en Landt,
En is maer quel-lust,
En gantsch onsoet,
Met Distelen beplant:
De staet // vergaet; en valt den Staetsman neer,
Hoe grooten, rijcken Heer,
Sijn luyster leydt om-veer:
Valt een laghen oock om laegh,

't Is een kleyne val of plaegh,
Hy kan haestigh rijsen weer.
3 Die hem kan draghen
In nedrigheydt,
Godtvreesend, sonder nijdt,
Zijn beter daghen
Altijdt bereydt,
Dan een die rotst en rijdt,
En rent // en wendt, en woelt, en sweet, en hijght,
En tot de Wolcken stijght,
En Staet en Hoogheydt krijght,
En hooghmoedigh vlieght en draeft,
En nae eer-sucht stadigh slaeft,
En in't roemen niet en swijcht.
4 Hoogheydt brenght nijdt // by,
Afgonst in eer

Vervolgingh, haet, en twist:
Macht die brenght strijdt // by,
En soeckt om veer
Te vellen, of door list,
Of kracht // of macht: maer laegheyt heeft geen noot,
Hier lost gheen Wraeck 'er schoot,
En schiet 'er meerder doodt,
Als men leyder! siet gheschien,
By veel hoogh-verheven Lie'n.
Daer de misgonst is te groot,

Liever

Troost uyt de Hemelvaert Jesu Christi.

Toon: Spanjolette Reformee.
Of: ***Mijnen geest voel ick my dringen.***

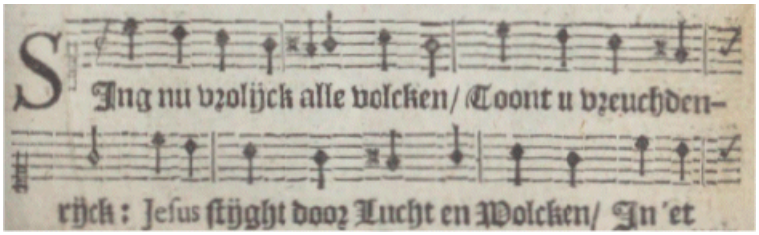

*S*Ing nu vrolijck alle volcken,
Toont u vreuchdenrijck:
Jesus stijght door Lucht en Wolcken,
In 'et Hemelrijck,
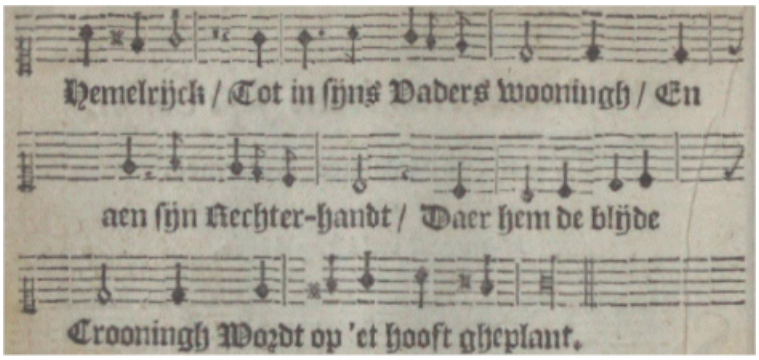
Hemelrijck / Tot in ſijns Vaders wooningh / En
aen ſijn Rechter-handt / Daer hem de blijde
Crooningh Wordt op 'et hooft gheplant.

Tot in sijns Vaders wooning,
En aen sijn Rechter-handt,
Daer hem de blijde Crooningh
Wordt op 'et hooft gheplant.

2 Door sijn heyligh Hemel-klimmen
Raecken wy soo veer,
Tot de alderhooghste Schimmen,
By den grooten Heer;

Sijn voor-op-gaende stappen
Die wijsen ons de Baen,
En toonen ons de Trappen,
Wat wegh wy sullen gaen.

3 Hy gaet ons den wegh bereyden,
Teghen 's Levens gangh,
En wil ons aldaer verbeyden,
Tot wy door den drangh
Zijn vol-op uytghekomen,
En staen voor sijnen Stoel,
En werden opghenomen
Vyt 't heyloos Hels ghewoel.

4 Vyt 'et boos ghekerms ghewemel,
En verdoemt gheslacht,
Werden wy in sijnen Hemel
Door sijn gunst ghebracht:

Daer hy ons sal begroeten,
Ghelijck een *Bruyd'gom* gaet
Sijn lieve *Bruydt* ontmoeten,
En haelt 'er van de straat.

Dit's den troost voor onse herten,
Vyt sijn *Hemelvaert,*
Dat wy sullen vry van smerten
Worden eens vergaert,
Ter plaetse daer hy heden
Sijn blijde Wooningh heeft,
Daer hy ons arme leden
Dan heure rijckdom geeft.

Jesu, Heer, wilt ons verstercken
In 'et swack ghemoedt:
Wilt in ons 't gheloove wercken,
Neffens alle goedt,

Ten eynde wy betrachten
V nutte Hemel-reys,
En door dien troost versachten
De droefheydt van ons vleys.

Liever.

Beweegh-redenen, om de ziel-verleydende Wereldt doodelijck te haten, en Godt den Hart-treckenden Vader ziellijck te beminnen.

O! Ghy die tot quade weghen
Altijdt seer gheneghen zijt,
Even of 'er waer gheleghen
Een uytnement groot profijt:

'k Bidde wilt u ganghen toomen,
   En bedwinghen uwen voet,
Wilt tot beter kennis komen,
   En bedencken watje doe.
Laet u teghen-reden hooren,
   Waerom ghy de Wereldt mint,
Waer door ghy u laet bekooren,
   En waer doorje zijt verblindt:
Is 't de Wellust? Ach! de Wellust
   In't begin een weynich braef,
Maer in't eynde baertse quel-lust,
   En se maeckt de ziel een slaef.
Ach! wanneer die snoode sonden
   Even maer en zijn volbrocht,
Quetsen sy de ziel vol wonden,
   't Gun soo weynigh wordt bedocht.

Nae de sonde volght berouwen,
   En berouw brenght droefheydt mee,
Droefheydt baert een mis-vertrouwen,
   Mis-verrouwen scheurt de Vree:
Vree doet ons van Godt afwijcken,
   Van Godt wijcken baert de He,
En de Hel die doet beswijcken,
   En beswijcken is te fel.
Dit is't eynde van u lusten,
   Lusten niet in ware daedt,
Lusten, noyt verselt met rusten,
   Sulcke lusten acht ick quaedt;
Lusten die de ziel verleyden,
   Lusten, die 't verlust ghemoedt
Doen van *Iesum Christum* scheyden,
   Dat 'et meer in wellust wroet.

Is de *Wellust* dan de reden
Waerom datje staegh wilt gaen
Altijdt met gheswinde treden
Door de Wereldt, wellusts baen?
Ghy en wilt 'et niet belyden,
Datje hier om 's levens straet
Soo al willens recht bezyden
Op de breede lust baen gaet.
Ist dan *Hooghmoedt?* wat in't van-sien,
Maer in't by-sien niet met al,
Fraey van verre: maer in't an-sien
Is noch 't minste dubbel mal;
Hoovaerdy, van Godt verschoven,
Kan van hem niet zijn ghele'en:
Die hooghartigh klimt nae boven
Smijt hy los ter neder heen:

Want de Hooghmoedt, hoe verheven,
Hoe aensienelijck ghegrondt,
Hoe doorluchtigh hoogh ghedreven,
Schoonse tot de Sterren stondt:
Godt, een Minnaer van 'et laghe,
Siet den trotsen hooghmoedt aen,
En hy sendt ter yl een plaghe,
Diese haestigh doet vergaen.
Niet en isser dan te bouwen
Of op grootse hooghen moedt,
Of op wellust sich vertrouwen,
Wijl'et bey helpt onder voet.
Ist dan *Weelde?* Singhen, springhen,
En al wat 'et Vleys ghebiedt,
Dert'le deunen, mooye dinghen,
Soo men dit niet in en siet,

Ay, wat sal't u eenmael gheven,
Alsje op u kranck-bedd' leydt?
Kond't her-vorremen u leven,
't Waer vol groote waerdigheydt:
Maer 'et streckt tot meer beswaren,
Tot benauwtheydt in't ghewiss.
't Helpt u droeve ziele varen
Nae der Hellen duysterniss':
Want wanneer den mensch sal scheyden,
En hy uyt de wereldt gaet,
Niet en sal hem dan gheleyden,
Als sijn wercken goedt of quaedt.
Ach! wat kan, wat kan u sinnen,
Ach! wat kan u sier ghemoedt
Soo gheweldich overwinnen,
Dat 'et dese Sonden doet,

Dese hooren lieflijck singhen
Seraphynen boven-zangh,
Andre hooren droevigh dringhen
Dese woorden, O! *soo langh!*
Dese sullen Godts Propheten
Sien beneffens haer aen dis;
Andre sullen slaghen eten,
By de Droes, in duysternis,
Dese hooren *Godt den Vader*
Loven, prijsen al te saem;
Andre hooren allegader
Hoogh vervloecken synen Naem.
Op dan nu, boetvaerde Zielen,
Sie dit wacker onderscheydt:
Wilt voor Gode neder-knielen,
Wijl de wegh noch open leydt:

Loopt nv, 't gun wel is te loopen,
Siet nu, 't gun wel is te sien,
Hoop nu, 't gun wel is te hopen,
Vlie nu, 't gun wel is te vli'en.
Ick wil aen den H E E R mijn leden,
Met een toegheneyght ghemoedt,
Al mijn leven langh besteden,
Want hy is het hooghste goedt:
Hy sal oock mijn *jonghe Iaren,*
(Die noch weynich in't ghetal
't Neghentiende niet en baren,
En wie weet oft komen sal)
Hoop ick, door sijn Gheest bestieren,
Datse moghen hare Jeught
Met ootmoedigheydt vercieren,
Neffens onvervalschte Deught:

Soo wil ick met vreughde leven,
   En den *Gever* lof en danck
Al mijn leve daghen gheven,
   Met mijn *Rijmpjes* en *Gesanck*,
Hoe wel sleghjes en vernedert,
   Maer van onvolmaecktheydt hoogh,
Niet na weytse sleur gevedert,
   Maer voor een eenvoudigh oogh:
Echter sal *Godt* sulcke prijsen,
   Ofse sonder luyster gaen,
Alsse uyt de Ziele rijsen,
   Dan oft anders waer gedaen;
'k Wenste wel dat ick deesdingen,
   Van soo stichtelijcke stof,
Mocht met meerder raerheyt singen,
   Tot verheffingh van Godts lof;

Evenwel, 't is niet van noode,
Schoonheydt hoeft gheen schoon cieraet;
Schoonheydt die behaeght wel Gode,
Schoonse sonder schoonheydt gaet.
Dit vertrouwen wil ick houwen,
Hier op wil ick vaste staen,
Hier op mach men veyligh bouwen,
Midts 'et niet en sal vergaen.
Godt den Vader, die de sinnen
Alle goe ghedachten gheeft,
Treckt u zielen oock nae binnen,
Alletijdt, soo langh ghy leeft.
Waerde Menschen, die het wesen
Van de boose wereldt vliedt,
En die stadigh soeckt te vreesen
't *Wesen* dat men niet en siet,

't Heyligh Wesen, Heyligh, Heyligh,
In 'et Heyligh Woordt verklaert;
Heyligh, drie-een-onderdeyligh,
Heyligh, yeder in sen aerdt:
Dese sal u ziele hoeden,
Dese sal u maecken wijs,
Dese sal u gheesten voeden
Met hoogh-waerde Hemel-spijs.
Godes gunst, en milden zeghen
Wensch ick dat van boven dael,
Als een Ziel-verquickbren reghen,
En versterck ons al-te-mael.

L i e v e r.

Heylich Godt, ghy die ons so menichmael behoedt,

Toon: *Engelsche Galliaerde*.

1 *H*Eylich Godt, ghy die ons so menichmael behoedt,
En onse Zielen met u gunste voedt:
Wiltse ons gheven
Soo langhe als wy leven:
Want sonder u gunste soo vallen wy ne'er,
En blijven ter Doodt toe ghewondt:
Maer uw gunste verheft ons we'er,
En maeckt ons weder ghesont.
2 Heyligh God, hoed ons staeg voor sulcken leet en rouw,
Die onse Ziel ter neder drucken souw,
Wilt ons bewaren,
Op dat wy eens vergaren,

Als *Jesus* eens komt en de Wolcken deursnijdt,
Om richten de wereldsche Schaer,
Dat wy dan zijn van quael bevrijdt:
O Godt! hier suchten wy naer.

Liever.

Over de woorden Matth. 6: 33.
Soeck eerst Godts Rijck en sijn Gherechtigheydt, en al wat u noch van nooden is, sal u toegeworpen worden.

GHy die altijdt woelt en slaeft,
Ghy die stadigh loopt en draeft
Naer de Wereldt, naer het goedt,
't Gun maer is een Ebb' en Vloedt;

't Gun ghelijck een snee verdwijnt,
Alsser eens de Son op schijnt,
Naer 'et goedt, naer eer en staet.
Rechte voedtsters van 'et quaedt,
't Gun de ziel, elaes! verblindt,
't Gun het harte overwint,
En in't schrapen soo verstijft,
Dat 'et daer aen hanghen blijft,
En de ziel tot heur bekoort,
Diese dan op't laetst vermoordt:
Laet dit staen, soeckt Eer en Deucht,
Dat is't datje soecken meucht,
Soeckt de duyrbre Zielen-schat,
Soeckt de waerde Hemel-stadt,
Soeckt gherechtigheydt en vree,
Ongheveynsde Liefde mee:

Dese dinghen in't ghemoedt
Leyden tot 'et hooghste goedt,
En sy gheven aen den Mensch
D'hooghste vreuchd', en harten-wensch.
Wat u dan noch komt te kort,
U uyt gunst ghegheven wordt;
Billijck dan dat yeder tracht,
Deught te soecken dagh en nacht.

Liever.

Vliedt uyt Sodoma,, Wijck uyt Gomorra.

Toon: *The fairest Nymph that valleis.*

1*D*E Heer sal die bewaren,
Die sich op hem verlaet,

En altijdt nae sijne Wetten staet,
En 'er nimmermeer niet af en gaet:
Saligh die met de Deught sich paren,
En door d'enghe poort
Gaen staegh in Deughden voort:
Godt die sal 'er gheven
Naemaels 't eeuwicht leven,
nae sijn onverandert woordt.

2 Dus laten wy beminnen
Ghestadigh onsen Godt,
Ende vli'en het leelijck heyloos rot,
Dat ghedueriehlijck met sulcke spot;
Laten wy staegh met hart en sinnen
Vlieden alle quaedt,
En 't gun de ziele schaedt:

Sonden als een pest // vlien,
Altijdt naer 'et best // sien,
Is den aldernutsten raedt.

3Want laes! dees boose tijden,
Die dapper zwangher gaen
Van bedrogh, van leughen, ende waen,
Van bedrieghery, van twist en slaen,
Van moordery, elend' en strijden:
Daerom vlijtigh waeckt,
Eer dat den grouwel naeckt;
Wilt de enghe baen // gaen,
Ende noyt nae waen // staen,
Heyl, die in den Hemel raeckt.

L i e v e r .

Teghen de Vloeckers.

Toon: ***Beur op u hooft, tsa Bruto*.**
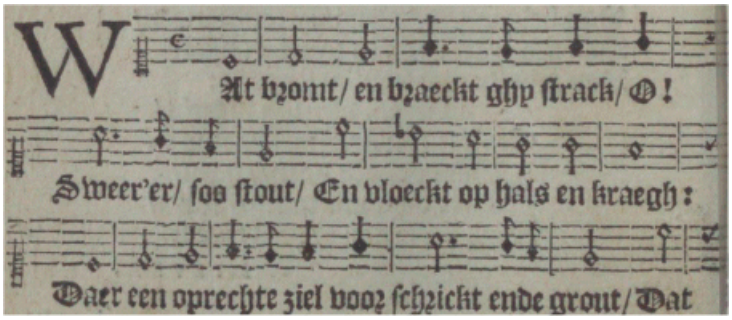
WAt bzomt/ en bzaeckt ghy ſtrack/ O!
Sweer'er/ ſoo ſtout/ En vloeckt op hals en kraegh:
Daer een oprechte ziel vooz ſchzickt ende grout/ Dat

*W*At bromt, en braeckt ghy strack, O! Sweer'er, soo stout,
En vloeckt op hals en kraegh:
Daer een oprechte ziel voor schrickt ende grout,
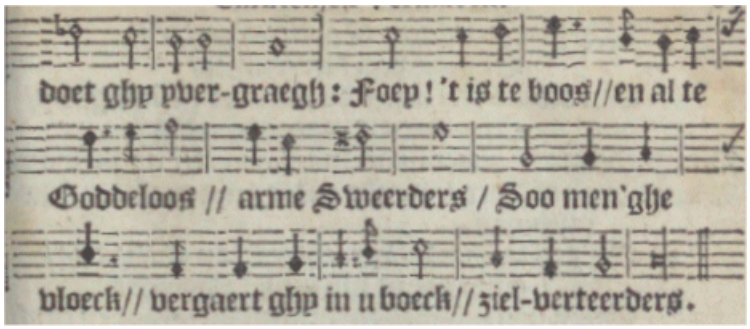
doet ghy yver-graegh: Foey! 't is te boos//en al te
Goddeloos // arme Sweerders / Soo men'ghe
vloeck// vergaert ghy in u boeck// ziel-verteerders.

Dat doet ghy yver-graegh:
Foey! 't is te boos // en al te Goddeloos // arme Sweerders,
Soo men'ghe vloeck // vergaert ghy in u boeck // ziel-verteerders.

2 V ziel, u lijf, dat gheefje vaeck aen de Hel,
Wanneerje yets bevest,
Al twijffelt ghy somtijdts, en weet het niet wel,
Ghy acht 'et efter best
Met soo een woort // dat yder die het hoort // doet afgrijsen,
O vaetse praet // dat niemandt aen en gaet // te bewijsen.

3 't Zy hier een klucht of andere boertery,
Of yets van dierghelijck,
Een vloeck, een kegg' die moet 'er gestadigh by,
Of anders 't waer gheen blijck
Van goede praet // maer nu ist waer, o jae't // 'tis besworen;
D'een vloeck of d'aer // wordt anders uyt malkaer // noch gheboren.

4 O!'t is te smaels, verachters van Godes lof,
Ghy neemt sijn heyligh Woordt
Vaeck in u mondt, afgrijsich, stout, groot en grof,
En noyt alst wel behoort.
God straft die geen // met alle recht en re'en // datse pletten
Die al te saem // sijn Goddelijcken Naem // staegh besmetten.

Liever.

Kracht van *Gheloove, Hope, en Liefde*,

Toon: *L'Avingnone*.

1 *E*En Christelijck ghemoedt
Dat heyligh sijn *Hoop* op Godts genade voedt,
Vindt ware baet,
En toeverlaet
Van Godt den Vader uyt ghenaed':
De zielen
Vervielen
Om laeght,
Ghestaegh,

Soo *Hoop* die plaegh
Niet wech en dee,
En in die stee
Sandt *Hoop, Gheloof,* en Liefde *mee.*

2 De *Hoop* die treckt 'et hert
Om hooghe, waer door het vaeck begunstight werdt;
De *Hope* stijft,
De *Liefde* blijft,
't *Gheloof* de ziel ten Hemel drijft;
De *Hope*
Doet loopen
de Baen,
En staen
Die elck moet gaen:
't*Gheloof* gheeft moet,
De *Liefde* voedt,

De *Hoop* de wegh betreden doet.

3 Maer die de *Liefde* heeft
Verkreghen, van Godt, die niet dan goedt en gheeft,
Heeft in't ghehel
Het beste deel,
En 't alder-edelste Iuweel.
Met suchten
En vluchten
Staegh tot
Ons Godt,
En sijn Ghebodt,
met vlijt te gaen,
Die raeckt 'er aen,
Dat *Hoop, Gheloof* hem wordt ghedaen.

L i e v e r.

Over de woorden Matth. 24: 12. *Ist dat de ongerechtigheydt de overhandt neemt, soo sal de Liefde in vele verkonden: maer die volstandigh blijft totten eynde toe, die sal saligh wesen.*

Toon: O Kersnacht! schoonder dan de daghen.

1 *H*Oe daelt en steyghert vaeck den eenen,
Nu aengheraeckt tot bitter weenen,
Dan vaeck van blijdtschap omgeroert?
Maer droefheydt en elendigh klaghen,
Benaeuwtheydt en bedroefde daghen
Wordt meest in yders ziel ghevoert.

2 't Gheloof, vermindert en vernietight,
Den Mensch door teghenluck verdrietight,
   En daer door wordt de *Liefde* kleyn:
De *Hoop* die moet noodtsaeck'lijck swijcken
Daer *Liefde* noch *Gheloove blijcken,*
   En ach! dees Deuchden niet en woonen,

3 En waer dees Deuchden niet en woonen,
Sal ongherechtigheydt vertoonen,
   En speelen haer vervloeckte rol,
En deur'er onrechtvaerdigheden,
En Godtvergheten tijdt-besteden
   Roldt s' heel de Wereldt over bol.

4 Hier grijpt den Duyvel dan de banden,
Om heel de Wereldt te doen stranden
   Aen sijn heylloos ramsael'ghe strandt;
Hy gaet met duysendt snoode listen,

En zaeyt ontelbre nijdt en twisten,
Tot menich wordt soo droef vermant.

5} Die nu hem selven laet verleyden,
En voeght hem om van Godt te scheyden,
Sterft vreemt van onsen goeden Godt:
Die noyt op sijn ghenae betrouwden,
Maer op sijn eyghen wille bouwden,
Heeft met den Heer ghegeckt, ghespot.

6 Maer die hem niet en laet bekooren,
Al steeckt het vlees met spitse Spooren,
Maer blijft volstandigh totter doodt,
Sal nae sijn hier kort-duerent sterven,
De Saligheydt van Godt verwerven,
En zijn bevrijdt van alle Noodt.

Liever.

Over Matth. 24: Vss. 27/28/&c. *Van de straffe der Goddeloosen.*

Toon: *Psalm 6. Wilt my, &c.*

1 *G*Helijck des Blixems stralen
Seer schielijck neder dalen,
   En schieten haest weer heen:
Soo sal des Menschen Soone
In sijn toekomst vertoonen,
   Om rechten in't ghemeen.

2 Gheluckigh, die rechtveerdigh,
En door Godts gunst is weerdigh

Te staen voor Iesus stoel,
Wanneer hy hem sal stellen,
Om 't Oordeel te gaen vellen,
Van al het Mensch-ghewoel.

3 De Son verliest'er luyster,
De Maen sal werden duyster,
't Ghesternt sal vallen af:
Dan sullen Godts vyanden
Onlijdelijcken branden,
Als 't licht verwaeybre kaf.

4 De Menschen sullen huylen,
En soecken heur in kuylen
Te berghen voor 't ghesicht
Van Godts yver-vlamm'ghe ooghen,
Die krachtigh van vermoghen
Heur slaen, als met een schicht.

5 Waer sullen sy dan kruypen?
Godt kan men niet ontsluypen,
't Is alles voor hem naeckt:
Hier helpt gheen bitter schreyen,
Hier baet gheen beed' of vleyen,
Wijl Godes toorne blaeckt.

6 Ach, Godt! wilt my vergheven
Mijn sonden, oyt bedreven,
Scheldt mijne schulden quijt,
Verdrenckt door u ghenaden
Al mijn feyl en misdaden:
Want ghy mijn helper zijt.

Liever.

Hooghmoedt komt ten val.

Toon: Wel Daphne dus versuft. Of: *Doen Cloris door de Min.*

AL die door grootsche pracht/ Zijn gheeren
hoogh gheacht / Die worden meest bedroghen /
Al is hy schoon al tot den top / En boven

*A*L die door grootsche pracht,
Zijn gheeren hoogh gheacht,
Die worden meest bedroghen,
Al is hy schoon al tot den top,

En boven alle sterren op,
Hy wort haest neergetoghen.

2 De trotse moedt en waen
En kan niet langh bestaen:
Die veel al waent te weten,
En meent daer deur te zijn ghe-eert:
't Is waen, en oock in waen verkeert;
Hy wordt om-veer ghesmeten.

3 Een trotse Paeuw die swaeyt,
Die spieghelt en die draeyt
Met hoogh-verwaende kueren,
Een yder lacht 'er met, en spot,
Wie sou 'et by een malle Sot
Langh sonder lacchen dueren?

4 Is yemandt totten trap
Van brave wetenschap
Door konsten opgheheven:
Indien hy hoogh van herten is,
Al stondt hy noch en noch soo wis,
Hy wordt'er van verdreven.

5 Gheen hooghmoedt houdt'er stee,
Gheen trotse preutsheydt mee:
Maer alles sal verdwijnen.
De Heer, een *L I E V E R* van 'et laegh,
Die sendt ghemeenelijck een plaegh,
Als trotse heerlijck schijnen.

6 *Haman*, hoe hoogh hy was,
Hy viel als in de ass';
Hoe naeder aen sijn machten,
Hoe meer hy totte Wolcken klam,

Hoe meer hy voor den Heere quam
In leelijcker verachten.

7 De waen is yd'le windt,
Die lichtelijck verswindt:
Soo oock 't hooghmoedigh brallen;
Ghenoeght u met de laghe kant,
En houdt u leeghjes achter 't landt,
Soo sulje niet hoogh vallen.

Liever.

Vytbeelding der oprechte Deucht, Behelsende 't Lof van de selve.

Sie de uytbeelding des verstants van *C. Ripa*, door *D.P. Pers* vertaelt.

UYtmuntend' schoon en jonghe Maeght
Die overtrotse Vleughels draeght,
In wiens albaste Rechterhandt
Een wackre Spiesse staet gheplant,
En in de Slincker een lauwrier,
En op de Borst een Hemel-vyer:
Met welcke dinghen ghy bethoont,
Wat diep in u gheheymen woont.

U *Ionckheydt* beeldt hoe dat de *Deught*
Den *Mensch* verleent ghestaeghe *Ieught;*
En of de Jaren hooghe gaen,
En of het rennen is ghedaen;
De *Deught* die maeckt een rustigh Man,
Die wonder veel bedrijven kan.
U *Schoonheydt* als tot yeder seydt
De *Deught* heur groote waerdigheydt,
Geen schoonder schoonheyt dan'er schoon,
Dat ons kan voeren totten Throon,
By Godt in't Hemels Vaderlandt,
Daer *Deught* heur eerste wooningh vandt.
U *Vleughels* leeren ons de vlucht,
Die *Deught* kan maecken in de lucht,
En steyg'ren ick en weet niet hoe,
Jae sellifs totte sterren toe.

Gheluckigh, die soo hooghe raeckt,
Dat hy hem self doorluchtigh maeckt,
Alleen door *Deught,* en klimt soo steyl,
Tot buyten aller ooghen peyl:
Die is tot op den hooghsten trap
Van d'alderbeste wetenschap.
De *Sonne* op u *Borst*, verklaert
De *Deught* heur *Wooningh,* en 'er *Aerdt,*
Hoe datse uyt 'et herte straelt,
En door 'et Hert in't herte daelt,
En door 'et vuyricht helder licht
Verlichtse menich dof ghesicht.
O! Sonne der Gherechtigheydt!
Die door u glants ons open leydt,
Wat wegh, wat deur, wat poort, of baen
Tot Zielen-heyl dient best ghegaen.

Bestraelt men hart, op dat 'et niet
Den Heyl-wegh over 't hooft en siet.
Vergunme dat ick treden mach,
Ghedueric in een lichten dagh,
(Op dat ick menich listigh net,
Het gheen de loose Satan set)
Mach gaen met lust-ghemack voorby:
O ware Sonn'! vergun dit my.
Nu we'er. U *Lauwer-krans* bediet
De *Deught,* en 't gheen door *Deught* geschiedt;
Den Lauwerier blijft altijdt groen,
En dit sal oock de *Deughde* doen.
Den *Blixem* treft gheen *Lauwerier*,
Noch oock gheen ander seltsaem vuyer:
De *Deught,* hoewel van ramp ghequelt,
En wordt in't minste niet ontstelt,

Gheen leer, gheen wrock, geen bitse nijt
En maeckt de *Deught* heur luyster quijt,
Gheen ongheluck, gheen teghenspoet
De *Deught* van *Deughde* wijcken doet:
Maer *Deught* die redt sich overal,
Oock uyt 'et swaerste ongheval:
En daerom is hy wel bewaert,
Die eeuwigh blijft met *Deught* ghepaert.
U *Spiesse* scherpt ons in' ghedacht,
Die *Deught* van *Godt* verkreghen heeft,
Waer voor de *Sonde* trilt en beeft,
Want siet: sy, deur 'er groot gheweldt
Heeft vaeck de *Sonden* ne'er gheweldt
't Gun niemandt, hoe vermaert en koen,
Hier sonder haer sou konnen doen.

Koom, koom, weest welkom, *waerde Deught,*
En wordt ghe-eyghent aen men *Ieught,*
Mijn *Ieught,* die anders eensaem gaet,
En sonder vasten hoeder staet,
Sou lichtlijck worden wegh-gheruckt,
En elders worden deur verdruckt.
Ghelijck een *Schaep* dat graest en weydt
Daar seeckre *Wolff* sen laghen leydt,
Die, als hy 't *Schaep* alleenigh vindt,
't Onweerbre Dier terstondt verslindt:
En daerom koom, ô *brave Maeght,*
Indien dat u mijn *Hert* behaeght,
Bepraelt mijn haveloose Ziel,
Die sonder u in d'assche viel,
Vereert my met u deftigheydt,
Verciert my met u treftigheydt,

Verlicht my met u helle glans,
Verjeught my met u Lauwer-krans.
Verlockt my door u soet ghesicht,
Vervoert my tot u nutte plicht:
Soo sal mijn Ziel tot lof en danck,
U vlijt vereeren met dees Zanck.

L i e v e r .

't Loff der Deught.

Toon: ***Doen ick laetst wandelde over de Helder.*** **Of:** ***'t Schijnt dat men Zieltje sijn adem wil geven.***

WAerdighe, treftigh', uytmuntende Deughde,
Ziel-overschijnende, glimmende glans,
Lustighe, grondigh Hart-roerende vreuchde,
Hoogh-opghepronckte uytmuntende Trans,

Vergode Maeght, met Heyligh vuyr bestraelt,
Met Goddelijcke luyster overmaelt:
V wesen, gheest, en kracht ghenoeghsaem toont,
Dat ghy verhemelt, oock by 't Hemelsch woont.

2 Schoon vele menschen u niet en beminnen,
Echter soo sullen de vrome ghemo'en
Op uwe nutheydt met harten en sinnen
Heure ghedachten ghestadelijck vo'en,
Met soet bedencken op u waerdigheydt,
Met hoogh te roemen op u wijs beleydt,
Met sich te spijsen door u voedbre spraeck:
't Gun in 'er zielen is de soetste smaeck.

3 Waerje niet Hemsels, daer souden wel sonden
Smeuren, bevlecken, besoed'len u kleedt:
Maer niet dan luyster kan werden ghevonden,
Billick men u dan volmaecktelijck heet.

De soete *Jesus* heeft u hier ghebaert,
Ghewis ghy zijt oock me van *Jesus* aerdt;
Hy heeft u opgherecht, en selfs ghevoedt:
Ghy aerdt nae hem, 't is God'lijck watje doet.

4 *Jesu, ô!* Vader van dese verheven
Blinckende Sonne, de edele *Deught*
Heyl-star, en Voedtster, jae eenichste Leven,
Die de ghemoeden en zielen verheught,
Senn' ne'er de stralen van 'er Heyligh licht,
Op dat verlichten mach mijn dof ghesicht:
Vergun, o Bron van *Deught,* dat ick mijn sin.
Gheduerigh spitsen mach op hare Min.

Liever.

Wijders van de kracht der Deught.

D*Eught* die gheeft een goedt ghewisse,
Deught gheeft goe ghetuyghenisse,
Deught vervrolijckt ons ghemoedt,
Deught die is de Ziele goedt,
Deught die brenght uyt 't aerdts ghewemel,
Deught die plaetst ons in den Hemel,
Deught die gheeft ons *Deughden-loon*,
Deught vereert des *Levens Croon*,
Deught doet ons nae *Godt* verlangen,
Deught doet ons aen *Christum* hanghen,
Deught veracht des wereldts soet,
Deught Lieft datme lieven moet,

Deught kan lyden, en verdraghen,
Deught kan dulden ramp en slaghen,
Deught die schouwt de overdaedt,
Deught bemint de middel-maet.
Deught kan in 'et strijden duycken,
Deught kan Schildt en Helm ghebruycken,
Deught kan lyden groot gheweldt,
Deught ghedueriqh neder velt.
Deught en sietmen nimmer vechten,
Deught en kan gheen wraeck beslechten,
Deught die slaet ghestadigh aen,
Deught wil 't vlees ter neder slaen.
Deught maer hoor met korte reden,
Overwint de aerdtsche leden,
En vermeestert Vlees en Doodt:
Deught, u *Deught* en kracht is groot.

'k Wil nou geeren mijn ghedachten,
'k Wil nou geeren al mijn krachten
Graegh besteden aen 'et gheen
Dat ons voert ten *Hemel* heen:
Dat's de *Deughde*. Op mijn sinnen,
Pooght u driften te verwinnen
Maeckt u leden (door't ghebedt,
En Godts zeghen) reyn en net.
Laet de domme menschen woelen,
Die nutheydt niet en voelen,
Wat de *Deught* in haer besluyt,
Watter al vermaeck uyt spruyt:
Hier is wijsheydt toe van noode,
Gae begheertse eerst van Gode:
Want hy isset die 't verstandt
Eerst in onse zielen plant.

ALmachtigh, eeuwigh Godt, vol Zeghen, wijs en goedt,
Onsterffelijck, onendigh,
Aensiet mijn swacke gheest, en onvernoeght ghemoedt,
Dewijl ick voor u kniel, verslagen en elendigh;
Ick bidd'n, ghy die zijt des Wijsheydts Heyl-Fonteyn,
Laet die met volle beecken
Besprenghen mijn verlamt en onberedent Breyn,
Ten eynd' ick altijdt mach van uw daden spreecken.

Liever.

De vreese des Heeren is 't beginsel der Wijsheydt.

Toon: Carileen.

*D*Ie den *Heer*
Met Liefde, angst, en beven
Vyt een oprecht herte vreest,
Die leydt den eersten trap
Van wetenschap,
Om vast te geraken tot der Deughden keest;
Hy doet meer
Dan of hy gantsch sijn leven
Woelde met sijn wufte gheest,

Of in der Sonnen gangh,
Of Sterren drangh,
En leefde niet anders enckel als een Beest:
Wat soud 'et wesen,
Als de felle Doodt,
Eens trock de Peese,
En 'er Schichten schoot?
Hy leydt
En schreyt,
Hy sucht en klaeght,
Met verdriet
Dat hy niet
Den *Hemel* heeft behaeght.

2 Soete Ieught,
Laet noyt u wil bekooren
Door 'et ydel los ghetuyt,

Door 's wereldts soet ghelonck,
En strael-gheflonck,
En dartele Deunen, op een mooy geluyt:
Laet de Deught
In-kruypen door u Ooren,
Opent 't gun sich voor 'er sluyt,
En vreest den *Zebaoth,*
Den *Grooten Godt:*
Dees sal u wel leyden van 'er poorten uyt;
Vreese des Heeren
Is van sulcker macht,
Datse kan weeren
't Gunse maer veracht,
Sy bluft
De lust
En dempt 'et quaedt,

Sy vernielt,
En ontzielt
't Gun haer niet aen en staet.

3 't Hooghste goedt,
't Gun waerdigh is de Minnen,
Dat verkrijghtmen van den Heer,
Wanneermen hem maer vreest
Met Ziel en Gheest.
O! Hemelsche wijsheyt! dael van boven ne'er,
En voldoet
Mijn naeckte ziel van binnen,
En verciertse meer en meer,
Op dat ick klaer aenschouw
Hoe heus en trouw
Ghy ons uwe Wetten voorstelt in u Leer.
Heylighe Vader,

Bron van alle Deught,
Springh-vloedt en *Ader*
Overspringht mijn Ieught,
Bestraelt,
Bepraelt
Hemel! mijn gheest,
Datse staegh
Alle daegh
V met volherden vreest.

Liever.

Tot Godt om Heyl.
Aenmerckinghe en bedenckingh, over *Psalm XXXIX. vers 9. en 10.*

*I*Ck, die vol van grove sonden legh geswachtelt in'et vuyl
Van der sonden kuyl,
Kome tot Godt aenghetreden,
Met ghebeden.
Slaeck de banden, mijn Verlosser, en ontbint mijn angstig hert
Van sen groote smert,
En laet my doch niet bespotten
Van de Sotten:
Want 'er boos vergifte monden, tot den laster afgericht,
Snerpen als een schicht,

Door de leden heen ghedronghen:
Soo zijn tonghen
Vande in-de-vuyste-lachers over yemants struyckelvoet
O! te trotsen moet.
Godt en sal gheen Mensch verstooten,
Noch ontblooten
Van sen lieffelijcke gunste, als den Sondaer hem verneert
En van 't quade keert.
Laten d'Heyl-benijders grimmen
Als de Simmen:
Ick sal swijgen, hoese scherssen, hoese spotten, wesen stil,
Is 't mijn Heylandts wil,
En sal op den Heere bouwen
Mijn vertrouwen:
Want God sal het wel beschicken, ende maken datter teem
Haest een eyde neem:

Daerom al die my bespotten
Zijn maer Sotten.

EEn zedigh hert wordt wel verleydt:
Door onbedacht' onachtsaemheydt:
Wanneer sen ziel nu is bedruckt,
En schier als uyt 'er self gheruckt.
Het is of onverstandt of nijdt,
Die't droeve hert sen feyl verwijt:
Hoe grof de sonden zijn gheweest,
Met soentse door een laghen gheest:
Godts zeghen, boet, en waer berouw
Maeckt gladt die diep ghekreuckte vouw:
Hoe seer de ziele is besmet,
Godtsvrucht die maecktse weder net.

L i e v e r .

Nuttigheydt der Broederlijcke Liefde.

Toon: ***Ontwaeckt u doch alle met vlijt.***

HOe lieflijck iſt/ en aen-- ghenaem/ En
wonder ſoet / Als Broeders gaen met luſt--- te
ſaem Malkaer te moet: 'tIs als een ſoeten Balſem/ Die

*H*Oe lieflijck ist, en aenghenaem,
En wonder soet,
Als *Broeders* gaen met lust te saem:

Malkaer te moet 'tIs als een soeten *Balsem*,
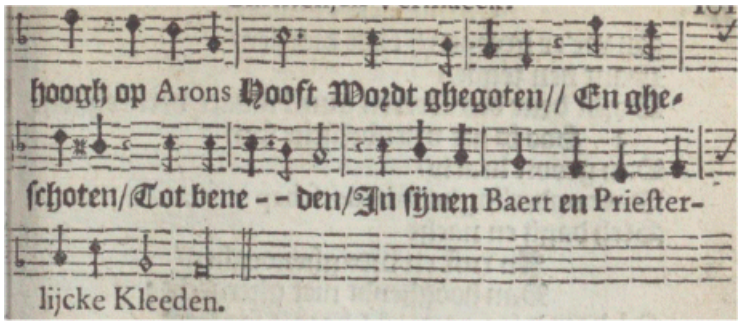
Die hoogh op *Arons* Hooft
Wordt ghegoten // En gheschoten,
Tot beneden,
In sijnen *Baert* en *Priesterlijcke Kleeden.*

2 Het is ghelijck een *Morghen-drop*,
Die hene vliet,
Van *Hermons* hoogh-verheven top,
En 't Gras begiet
Van *Zions* rijcke Weyen
Die dorstigh nae de vloedt,

Nu we'er groeyen // ende bloeyen,
Want den zeghen
Wordt deur des Heeren gunst aldaer verkreghen

3 Soo is het vriendelijcke sap
Van groote kracht,
Daer onderlinghe *Broederschap*
Sich dagh en nacht
In rust en vree ghenoeghen,
Van hoogheydt niet gheraeckt:
O! daer 't soo gaet // *ô*! daer 't soo staet
Sal de Heere
Des *Vaders* Heyl door *'s Kinders vree* vermeeren.

4 De *Ouders* sien een lust en vreught,
En vrolijckheydt,
Wanneer de jongh-ghejaerde Ieught
Elckander vleyt,

Met liefde, gunst en vrede,
En toe-gheneyghde minn':
Godts weldaden // en ghenaden
Sal 'er loonen,
Wanneerse nimmer warsheydt oyt betoonen.

5 Het gaet de *Kinders* altijdt wel,
Die nimmermeer
Sich setten teghen d'andre fel:
Die jonck en te'er
Noch liefde moeten leeren
Vyt vindinghs-ondersoeck:
Godt sal gheven // haer een leven
Soet en rustigh,
En altijdt bly van gheest, en even lustigh.

Liever.

Dartele Jonckheyt.

Toon: Als Bockx-voetje speelt, &c.

*D*E wellust, de weelde, en vrolijcke vreucht,
Het quelen // en spelen, de dartle gheneucht,
't Gheneury, 't ghesing,
't Gherammel, 't ghespringh
In ydele Deunen, is 't doen van de Ieucht.

2 Het spelen, en praten is potsen en klucht,
't Is kallen // en mallen, en oolijck gherucht,
Ghedommel, gheraes,
Gherommel, gheblaes
Wordt, leyder! gheheeten een soete gherucht.

3 De Ouderen voeden de kinderen op,
In proncken // in floncken, gelijck als een Pop,
In weeldighe dracht,
En grootsighe pracht,
In hooghmoedt ghedompelt tot boven den top.

4 Daer brallen sy henen, ghevedert, gestrickt,
In't reden // en kleeden wel sinlijck gheschickt,
Met preuts om-ghedraey,
Gheslingher, gheswaey,
In weelde versopen, in hooghmoedt ghestickt.

5 Ach leyder! 't beklaghen sal komen te laet,
Beducht ick // besucht ick, elaes dan, wat raedt?
De tijdt die vervlieght,
Langh wachten bedrieght:
Ach! wast niet ghewortelt het scheutige quaedt.

6 Dan is men in vreesen, het Soontje dat singht,
Het hippelt // en wippelt, het neurijt en springht:
De Vader benaeuwt,
De Moeder verflaeuwt,
Dat leyder! het knechje 't soo krommetjes dringht.

7 Wat praetjes, wat woorde*n* ghy tegen hem maeckt
Hoe deftigh // hoe treftigh, 't hart blijft ongheraeckt:
Dan isset bekaeyt,
Dan isset verdraeyt:
Ay, teughel het Rijsje, en sorghelijck waeckt.

Liever.

't Hooghste Goedt.

Toon: ***Meer Aerd' als Goudt, meer quaed' als goede menschen.***

Een goethept kan volmaecktheyts naem ge=
nie - - ten/ Ten - zy die - self in alles is vol - maeckt:
Gheen goedt en is volkomen goedt te hie - - ten/

*G*Een goetheyt kan volmaecktheyts naem genieten,
Tenzy die self in alles is volmaeckt:
Gheen goedt en is volkomen goedt te hieten,
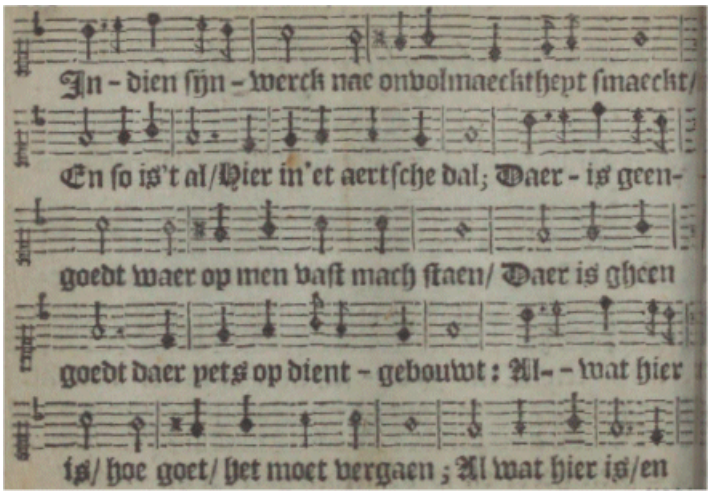
In - dien ſijn - werck nae onvolmaecktheyt ſmaeckt/
En ſo is't al/Hier in'et aertſche dal; Daer - is geen-
goedt waer op men vaſt mach ſtaen/ Daer is gheen
goedt daer yets op dient - gebouwt: Al- - wat hier
is/ hoe goet/ het moet vergaen; Al wat hier is/en

Indien sijn werck nae onvolmaecktheyt smaeckt,
En so is't al,
Hier in 'et aertsche dal;
Daer is geen-goedt waer op men vast mach staen,
Daer is gheen goedt daer yets op dient gebouwt:
Al wat hier is, hoe goet, het moet vergaen:
Al wat hier is, en mach niet zijn betrouwt.

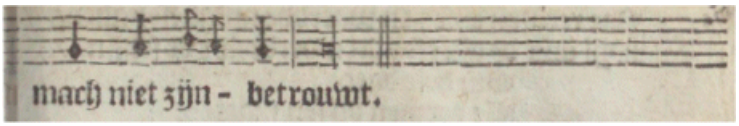

2 Maer 't eenigh Een, in goetheydt onbegrepen,
Die is en blijft in goedtheydt even goedt.
Is yemandt door de Duyvel fel ghenepen,
Hy koom tot Godt, en kniel hem neer te voet,
   En smeeck, en vley,
   En sucht, en bidt, en schrey,
Dat hy hem help, wijl hy't soo seer begheert,
Oyt puer ghenae hy is terstondt ghereet,
En recht hem op, wijl hy gheheel verneert,
Maer wensten om te raecken aen sijn kleedt.

3 O! goetheyt Gods! van geenderhande tonge
De hier bene'en op dese aerden zijn,

Nae rechten eysch en waerdde uytghesonghen,
Wijl ons de gheest alleen verbeeldt de schijn
Om dese daet
Te roemen op sen maet,
En die verswackt, en is als t'enden a'em,
Wanneerse meent te galmen overluydt
V goedtheydt, en den lof van uwen Naem,
't Voornemen valt, en moet'er scheyden uyt.

Liever.

Goddelijcke Liefde, aen mijn goetgunstighe Lantsluyden van der Goes, in Zeelandt.

WEl op, Godtvruchte Ieught, die deftigh wenst te leven,
En die van uwen Godt gheduerich heyl gheniet:

Tracht met een danckbre ziel hem synen lof te gheven,
Vermidtsje alle daegh sijn groote gunste siet:
Bemint hem grondelijck, hy is de Liefde waerdigh,
Want die een *Opper-vooght, een Godt en hooghste Goedt,*
Een *Ziel-behoeder* is, 't is billick datmen vaerdigh
Met neyginghs-ware daedt sijn Liefde vesten doet;
Hy is alleen het goedt, gheen goedt kan zijn ghevonden
In d'ondermaensche plaets, dat eenichsings volschaeckt,
En vry van vuyligheydt, besmetting, ramp of sonden,
Waer door'et waert sou zijn door *Lieftocht* groot gemaeckt.
Geen aerts selfstandig ding is goet 'zy God hen goet maect,
Maer Godt is dubbel goedt alleenich sonder yet,
Een goetheyt die den mens (God lievend') int gemoet raect,
Maer aerdtsche goetheydt is, ten aensien Gods, als niet.
Geen schepsel kan de ziel een vol vernoeghen langhen,
Om datse onvolmaeckt uyt nietigh stof bestaen,

En't goedt dat haer bestraelt, dat hebben sy ontfanghen,
Van 't Goedt daer alle goet uyt goetheyt komt van daen
Nu waer't een volle blijck van onwishafte reden,
Dat yemandt, die door dorst, van sterven leedt ghevaer,
Quam gretigh, veerdigh tot een eenich strael ghetreden,
En liet de volle bron, de Ziel-fonteyne daer.
Daer is gheen laeffenis uyt eenich ding te halen,
Ghelijck als *Noachs Duyf*,die met een snel ghefwin
Gingh over 't blaeuwe Meyr en uyt de *Arcke* dwalen,
Voor datse wederom daer quam ter plaetsen in.
De Ziel, ons waerdtste deel, verkrompen door 'et vallen,
Is we'er, door *Iesu doodt*, ter eerster standt ghebracht,
Vereeuwight, heerelijck, uytmuntent boven allen,
Godts Evenbeeldt ghelijck, verheven door sijn kracht.
Sal dees soo waerden ziel de saecke niet beminnen,
Die eyghen Waerheydt'self, die lieffelijcke Daedt?

Of sals'er gantsche Liefd' door schaduw' laten winnen?
't Waer haer te seer verkleynt, beneffens 't groote quaet.
Wy lieven meestendeel, om driederhande dinghen,
Om Schoonheyt, Machtigheyt, Om Wijsheyt of verstant:
Godt iss'et *AL-in-al* wat yemandt voort kan bringhen,
Hy is de Schoonheydt self, hy is de Rechterhandt,
Hy is de volle macht, hy is des Wijsheydts ader,
En die het al-te-mael in volle volheydt heeft:
Wy zijn ghenootsaeckt staegh tot hem, als tot een Vader,
Te bidden dat hy ons yets van sijn Wijsheydt gheeft:
Want daer het al-te-mail van her tot ons moet dalen,
Dat goet of Godlijck is, of nae volmaectheydt smaeckt:
Waer sullen wy het goedt dan anders konnen halen;
Als by de Goedtheydt self, die ons vergodlijckt maeckt?
O! salich dan die met sijn sinnen en ghedachten
Gheduerich sich bemoeyt om Godt het hoochste goedt,

Met een gheneychde ziel te minnen en te achten,
   Nae Mins en eyschs waerdy: Gheluckick die dit doet!
Hy kan, nae mijn begrijp, gheen saligheydt verwerven,
   Die Godt niet lief en heeft, of nimmer liefd' betoont:
Want Liefde werckt oock liefd', maer die de Liefde derven
   De *Duyvel,* die gheen liefd' kan tot 't gheliefde draghen,
En die van alle hoop tot lieven is berooft,
   Sal daerom eeuwichlijck de schrickelijcke slagen
Van Hel, en helsche pijn verkrijghen op sen hooft:
   En wijl hy dit soo weet, soo leydt hy duysent listen,
Om ons, door sijn beleydt, te leyden van de baen;
   Hy soeckt door slim bedroch, ontelbre snoode twisten
Te stroyen in de ziel om' haten aen te gaen.
   Wanneer nu gheen verstand (dat laghen merckt) inwendig,
De ziele toesien leert, soo iss'et al bekaeyt.

Den mensch vervalt van Godt, en hy wordt seer elendigh:
Want waer gheen Liefde is, daer iss'et al verdraeyt.
[H]ier dient nu wetenschap om wel te onderscheyden,
De deelen, het begrijp van Lieft', hoe ver sy gaet,
Hoe hoogh 'er palen gaen, hoe wijdt heur staven leyden,
En welck de waen behelst, en welck de ware daedt.
[E]en weynich tot berecht. Al wat wy oyt beginnen
Moet strecken tot dit wit, dat is, dat het gheschiedt
[O]m staegh door onse liefd' Godts weder-liefd' te winnen,
Te lieven dat hy lieft, te vlieden dat hy vliedt.
[G]odt lieft gheen ydle vreucht, als danssen ende springhen,
Of boosheydt, haet en nijdt, of geyle dartelheydt,
[G]heen twist, ghekijf, ghevloeck, of onbetaembre dinghen,
Of yets dat uyt de streeck van *Iesu* leeringh leydt.
[N]u leydt 'et hier dan aen, dat, als wy alles laten
Dat Godt niet lief en heeft, soo lieven wy den Heer,

Wanneer wy deuchde doen, en alle ondeucht haten,
   Soo lieft den Heere ons, en wy den Heere we'er:
Dit is een vasten blijck van dat wy Liefde dragen
   Tot Godt, de Liefde self, indien wy uyt'et padt
Van goddeloosheydt zijn, en staegh met yver jaghen
   Nae Godt, en alle goedt, die alle goedt bevat.
Dit is een vast bewijs, als wy de sonden schouwen,
   En vlieden alle quaedt, schoon ons het vlees bespot,
Dat wy uyt enckle Liefd' ons op den Heer betrouwen,
   Schoon ons de Wereldt haet, en rekent dubbel sot.
Nu, dese Liefde moet ons soo om hooghe voeren,
   Dat gheenderhande lust, die menich vaeck bekoort,
Ons van 'er vaste staet in't minste kan beroeren,
   Al doetse all 'er mooy op't alderschoonste voort:
Want dit is rechte Liefd', die liever wenst te sterven,
   Dan datse door'et soet dat Wellust heur beschaft,

Sou moeten treden af, en 't lief gheliefde derven,
   En gaen daer 't heylloos volck elendigh wordt ghestraft.
Is oock geen rechte Liefd', die vreese voort doet spruyten
   Wanneer wy Godt den Heer maer lieven om sijn goedt:
Het Vee, de Heydenen, en goddeloose Guyten
   Beminnen wel de gheen die heur weldaden doet.
Maer Godt moet zijn gelieft om dat hy 't hoochste goet is,
   Om dat hy Heylich is, Almachtich, vroom en recht,
Die aen een vrome Ziel een troost in sijn ghemoedt is,
   Deur dien hy niet en doet dan goedt, en 't quaet beslecht.
Den Heer moet zijn ghelieft, als goet uyt goet, van harten,
   Niet om het loon dat hy den vromen naemaels gheeft,
[N]iet lieven uyt een schrick, voor schrickelijcke smarten,
   Die die hier nae gheniet, die Godt niet lief en heeft:
Dit is een kindtsen angst, die voor de roede vreesen,
   Die wel met schrick en schroom van 't quade laten af,

Niet dat 'et uyt een Liefd' tot goedt-doen komt gheresen,
Maer slechts dat oorsaeck neemt uyt vreese van de straf.
Neen, dit's de Liefde niet die wy soo hooghe noemen,
Maer Liefde die tot Godt, om dat hy't Al is, streckt:
Dat is de heylbre Liefd', wiens eyghenschap wy roemen;
Een Liefde die het hart in liefde opwaerdts treckt.
De andre is maer waen, en kan niet langhe dueren,
Of immers niet volmaeckt is hare neyginghs tocht:
Maer dese is de daedt, en timmert hooghe mueren,
Van stijf en hechte grondt, tot boven in de locht.
Nu, Christelijcke Jeught, dit hadd' ick u te segghen,
Dit deed' de lust my doen, en liefde totte Deught;
Indien het u belieft, soo wilt 'et overlegghen,
't En kan gheen hinder doen aen u gheswinde Jeught.
Indien mijn goede wil en wensch u kan bevallen,
Indien mijn harts begheer u eenichsins behaeght,

Soo wensch ick datje staegh ghedueriçht onder allen,
De lieffelijcke Godt in uwe zielen draeght;
'k Wensch dat de lieve Godt u harten t'saem doet blaecken
In liefde tot 'et goedt, en sijn Ziel-voedend woordt,
Ten eynde ghy 'er in mooght totten top gheraecken,
En altijdt meer en meer ghedueriçh treden voort.

Liever.

Tegen de onnutte Goet-verquisters.

Toon: Hey! hoe helder schijnt het Maentje.
Of: *Wis ghy hadd' et Spel verloren.*

*D*Ie ghedueriçh met vermaecken
Altijdt even vrolijck neurt,

Ende noyt met leeghe kaecken
Elders om en sit en treurt,
Noch quelt // om Geldt,
Maer gheduerich queelt,
En een lustigh Deuntje speelt;
Om Geldt, maer gheduerich queelt,
En wien 't nimmermeer verveelt.
2 Tot sijn goedjen is versnapert
En al t'saem is op ghevet:
Daer is dan een grooten hapert
Overvloedigh al-te-met:
Dan sucht // dan ducht,
Dan is hy ontwaeckt,
En als uyt den droom gheraeckt;
Dan ducht, dan is hy ontwaeckt,
En siet watter is ghemaeckt,

3 Beesjes die des Somers singhen
In 'et langh-ghewassen Riet,
En met langhe beenen springhen,
Siemen 's Winters nimmer niet.
De *Mier*,, dat Dier
Is van wijser aerdt:
Want 'et Somerdaeghs vergaert;
Dat Dier // is van wijser aerdt,
Want 'et voor den Winter spaert.
4 Die sijn daghen wil ten ende
Brenghen, sonder dat verdriet,
Sonder kommer en elende,
Maeck hy staegh de Mier besiet,
En doet // soo vroet
Altijdt nu voortaen,
Soo sal hem gheen hongher scha'en;

Soo vroet altijdt nu voortaen,
Soo en sal hy niet vergaen.

Liever.

Verwaende, groots-hertige, belacchelijcke voorworpselen van Wijse.

Toon: *Courante Serbande.*

1 *H*Et woelen en slaven, het dom'len en 't gheraes,
't Gepof, 't gesnorck' 't gesnuyf, 't geroem, 't geblaes
Dat oyt een eersuchts losse Bloedt
Voor yder een sen ooghen doet,
Is voor een wijs Man, die dit siet,
Een lachery, en ander niet.

2 Sijn stuypen, en nijghen en over-weyts ghelaet,
Sijn kalle-mal, en buytenheemsche praet,
Sijn trotse dracht, en Adels kleedt,
Al schroeft hy noch, en noch soo breedt,
Is voor een wijs Man, die dit siet,
Een lachery, en anders niet.
3 Al gaet hy daer henen, ghelijck een grooten Hans,
Gelaerst, ghespoort, ghevedert, op sen Frans:
Sijn wulpse prael, en dertel gaen,
Sijn hooghe moedt, en losse waen
Is voor een wijs Man, die sit siet
Een lachery, en anders niet.
4 Sijn woorden die luyden van Koopmanschap en goet,
Het schijnt dat hy veel groote dinghen doet:
Hy handelt altijdt op de Ree,
Hy handelt machtigh op de Zee:

Een wijs Man, die sijn handel siet,
Die lacht 'er om, en anders niet.
5 Soo uyt verre Rijcken hier yets ten Lande strijckt,
Hy loopt, hy draeft, hy soeckt, hy siet, hy kijckt,
Hy vraeght hoe veel, wat kost den hoop,
Maer houdt hem altijdt buyten koop:
Een wijs Man, die dit alles siet,
Die lacht 'er om, en anders niet.
6 Verwaende Laetdunckers, bedenckt eens hoe u tijdt
Met groote sond' gheduerich henen glijdt:
V doen ghedijt tot spot en smaedt,
Maer 't is u ziel het meeste quaedt:
Soo ghy in tijdts niet toe en siet,
't Mach wel gaen, maer ick denck 'et niet.

L i e v e r .

Krachtige werckinge van't hoogh-achtbre Geldt.

Toon: *Florida soo het wesen mach.*

1 *H*Et *Geldt,* 'tgun hart en ziel ontstelt,
Wort heden alderliefst verselt
Van alle slagh van Menschen:
Haer vlijt uyt *Geldt* en goed-lust spruyt,
Haer doen dat wijst 'et uyt
Dat sy niet anders wenschen.
2 Wie nu maer *Geldt* heeft in de handt,
Mach veyligh reysen deur 'et Landt,
En wordt ghedient, ghekoestert:
Hoe vreemt, hoe wars, en onbeleeft,

Die wacker *Schijven* heeft
Wordt vriendelijck ghekoestert.
3 Hoe swaren werck, hoe grooten last,
Indien 'er *Geldt* word by ghetast,
Het wordt verschickt, verdreven:
Door *Geldt* wordt alle dingh ghedaen;
Door *Geldt* wil sommich gaen
In prijckel van sijn leven.
4 Door *Geldt* begeefmen sich in noodt,
Door *Geldt* so slaetmen menschen doodt,
Het *Geldt* kan wonder rechten;
Het *Geldt*, wat dapper is ontstelt,
Het *Geldt*, het lieve *Geldt*
Kan alle dingh beslechten.
5 Het *Geldt* maeckt Sottebollen vroet,
Het *Geldt* maeckt boose Narren goedt,

Het *Geldt* doet vreemde dinghen:
Het *Geldt* sijn luyster en sen gleur
Heeft macht om deur en deur
Een *Vorsten Hart* te dringhen.
6 Waer *Geldt-lust* uytten reghel gaet,
Daer baert 'et *Geldt* maer enckel quaet,
En doet de Ziel vermooren;
De ziel die anders niet en mint
Als datse Schatten wint,
Die helpt 'er self verlooren.

Liever.

Aengenaemheyt van de Bloeymaent.

Toon: Het Nachtegaeltje kleyne, &c.
Of: *Voor alle Menschen Kinders.*

*D*E zeghen-rijcke stralen
Van 't al-bezielent Goedt,
Die komen tot ons he'en
Met groote luyster dalen,
In vollen overvloedt,
Van boven nae bene'en,
Om ons in't alghemeen

Seer vrolijck te vermaecken,
Haer Goddelijck cieraedt,
En roodt-ghebloosde kaecken
Zijn blijck van *Godts* weldaedt.

2 De Bloemen en de Boomen,
De Kruyden en de Bla'en,
De Klaver in de Wey,
De lieffelijcke Stromen,
De net-gheplante Laen,
Hoe groot en veelderley,
't Is alles deur de Mey
Vervrolijckt en verresen;
't Schijnt al te zijn verheught,
En met een ander wesen
In een vernieuwde Ieught.

3 Nu *Christus* is verschenen,
En dat de koude Snee,
De suyze, stuyze Lucht
Al langhe zijn verdwenen,
Den natten Reghen mee
Gheteghen op de vlucht,
Bedrijven wy ghenucht:
De Helle is verslonden,
De Doodt is neer ghevelt,
Den Duyvel is ghebonden,
En wy zijn vry ghestelt.

Liever.

Op de Ledigheydt.

Toon: *Yets moet ick u, Laura, vraghen.*

1 *S*Trate-slijpers, leeghe Sinnen,
Leegh van 'tgunje moet beminnen,
Leegh van goed, en vol van quaet:
Wilje wesen onderwesen,
Sinne-sloven, hande-pesen
Is den alderbesten raedt.
2 Ledigh zijn kan veel betrachten
In de sinnen, en ghedachten,
Maer te veel verslapt de gheest:
Met de leden vaeck te woelen,
Dat se 't lamme zweeten voelen,
Dat is goedt die 't niet en vreest.

3 Matigheydt in alle dinghen
Kan een dapper voordeel bringhen,
Somtijts ledigh somtijts kloeck,
Somtijts met de handt aen 't eene,
Somtijts met de le'en aen 't ghene,
Somtijts mette Neus in't Boeck.
4 Maer 'et ledigh lanterfanten,
Om en wederom te tranten,
Dat en deught sen leven niet:
Niemandt zy hier toe genegen,
Om ghedueric dit te plegen,
Die niet geeren *Leuyaerdt* hiet.

't Wercken is zaligh.

Een loom onachtbre ziel maeckt arrem ende naeckt,
Maer altijt vlijtigh zijn doet datmen kleeren maeckt.

L i e v e r .

Vrundelijcke ghespraecksaemheydts nut.

Toon: *Fortuyn, eylaes! bedroeft.*

T Was oyt voor yeder een, een aenghename daedt,
Die soet bejeghent wierdt met vrundelijck ghelaet:
Want niemandt soo verstockt, soo vuns en onbeleeft,
Die aen een soete praet sijn oore niet en gheeft.
2 Als yemant vinnich spreeuwt, en bitse woorde*n* spouwt,
En sich tot aller tijdt te preuts en spijtigh houdt,
Die wordt met billickheydt van ellick een veracht:
Sijn stuersse, norssen kop is yder een verdacht.
3 Noyt mist een soete Mondt te treffen in de ziel,
Het harde hert verweeckt, hoe hart het hert sich hiel:

Hoe wreeden Tygher-mensch, met soete re'en ghevleyt,
Sijn hart, sen moordisch hart wordt als een beeck geleyd,
4 Na stuer verschijnt 'et saft, het saft brengt saftheyt me
Die dit nae eysch betracht, vindt soetigheydt en vree;
De vree baert weder vree, in't vrede-lievendt hert:
Door Liefd' en waerde Vree de Ziel verhemelt werdt.
5 En sie, dit baert altijdt een soet-beleyde tael,
Een lieffelijcke tongh, bevrucht met Heyl-verhael:
Gheluckigh, die sen mondt soo dapper kloeck bedwinght
Dat noyt de spitse snap daer leelijck uyt en springht.
6 'k En weet geen soeter dingh, noch heuchelicker saet,
Dan staegh verselt te zijn by soet-bevall'ghe spraeck:
Het is, nae mijn begrip, het aldersoetste soet,
Dat met een soete list de Zielen open doet.
7 Godts over-heyligh Woordt is vol beleefde re'en,
Wy moeten, nae vermoogh', in sijne stappen tre'en:

Dit is een vast besluyt, Godt spreeckt ons vriendlijck aen:
Wat Godt ons voren doet, moet achter zijn ghedaen.
8 Roept, Snorcker, watje wilt, u snorcken is maer wint,
O Knorren breeckt een bandt, daer soete tael se bindt:
O vaetse rommelingh, uytsporigh uyt-ghekalt,
Maeckt vaeck een goedt gedult gheheel-en-al vergalt.
9 Is't ongheoorelooft te spreecken buyten maet,
Van al dat uytten tucht van re'en en reghel gaet:
't Is even oock verboo'n te duwen yemandt toe
Een bitse wrange tael, ghelijck een doornen Koe.
Soo yemandt niet begeert door praet te zijn gehaet,
Of door een spitse tongh, of ergher in der daedt,
Die voegh maer ziel en sin, hier is een soete Wet
In't kort, tot goede leer, uyt gunste voor-gheset:
11 *Paert Zeden aen de Re'en, soetmondigh uytghestort,*
En reden aen de spraeck, en spraeck die reden port

Tot reden braef en soet; re'en op sen tijdt gheseydt,
Geeft aen den hoorder stof, tot lust en danckbaerheyt.

Liever.

Teghen de Wraeck.

Toon: Edel Artisten koen, &c.

*D*Ie hier sijn wraeck-lust boet,
Door over-vinnich wreecken,
Doet maer sen gheest en bloedt
Seer dapperlijck ontsteecken:
Sijn ziele roockt van quaetheydt,
En is ghelijck een vlam,
En selfs op die hem raedt // seydt
Is hy versteurt en gram.

2 Krijght wraeck sijn vollen eysch,
Komt hy wat tot bedaertheydt,
Hy krijght een schrick in't vleys,
Ende is vol vervaertheydt;
Hy is vol anghst en schromen
Dat hem het selve leet
Sal weder overkomen,
Al eerder dan hy 't weet.
3 Soo nu de wraeck misluckt,
Soo heeft hy spot en schanden,
En wordt vaeck onderdruckt
Door veelheydt der vyanden:
Dan komt hem dickwijls knaghen
Een al te spa verdriet,
't Gun hem ghestaegh doet klaghen,
Ach! waer het niet gheschiedt.

4 Godt, die het al beslecht,
Wil selver Meester blijven:
Hy doet een yder recht,
Wat baet dan trots, of kijven,
Wat vordert hevigh schelden:
Dult overlast, en lijdt,
Godt die sal eens vergelden
De wraeck, tot zijnder tijdt.

Liever.

Boosheyt der Goddeloosen, in't verdrucken der elendigen. Uytbreyding over Psalm X.

Om te lesen of te singhen, op de Toon: *Forghs Galliaerde*.

HEere, groot en machtigh Coninck, stercke strijder hoe mach't zijn,
Dat ghy in dees droeve tijden ons laet smoren in de pijn,
Daer de goddeloose guyten 't arm vernederde ghemoedt
Door 'er fel en vinnich heerschen drucken neder onder voet.
O dat u geswinde pijlen en on-misselijcke Speer
*Heur de narre-koppen kloofde*n*, en vernielden heel om ve'er,*

't Waer'er rechte loon, ô Heere, die den armen hier veracht
Billick dat hy van u handen wordt elendigh omgebracht.
2.
D'eervergeten boosheydt-pleger roemt noch van sen boos[e] daedt
Even of sen schellemstucken niet en waren eenich quaedt:
En de*n* giergert durft noch prijsen selfs sijn goddeloos bedrijf
Gierich yemants goet te stropen, heeft (seyt hy) niet veel om 't lijf:
Met de schatten van sen naesten, die hy door sijn loosheyd blint
Met de rijckdom van een ander, die hy maer met valsheyd wint
Segent hy sijn gierich herte, maer hy lastert onsen Godt,
Om dat vreckheyt is verboden in sijn Goddelijck gebodt.
3.
Oock de groots-verwaende narren barsten in'er tooren uyt
Waerom hoeven wy te vreesen, wy en achten geen geluyt,

Wy ontsien geen menschen handen, en, ô schrick! se zijn so koen,
Datse van den Godt te looch'nen stadig vaste blijcken doen;
[J]a se rekenent voor grillen, watmen maer van Godt en seyt,
[S]'achtent maer voor vise-vasen en verachte malligheyt:
[B]illick ist, almachtigh Heylant, datje haer ter neder smijt,
[E]n daer deur 'er doet gevoelen datj' een machtig Heere zijt.
4.
Den verwoeden groote-spreker ijlt maer na een nederslach,
Na vermoorden, na vernielen, vry so gruw'lick als hy mach,
En hy vreest, noch schrikt, noch aerselt sich niet over uwe straf,
[D]ie wel traeg om hem te plengen, echter haest sal rucken af.
[H]y en wil sen quaedt niet laten, maer spitst sich op meerder quaedt,
[W]ijl hy denct den wegh tot moorden nu op't veylighst open staet;

Hy en laet geen geen oude luyme*n*, maer hy blijft al eve*n* boos.
In sen jonckheyt acht hy God niet, in sijn outheyt goddeloos.
5.
Dus so spreect hy van hem selve*n* wat 'er uytten wegen raect,
Wat 'er wort verdruckt, ghedompelt, watter sich aen't soecken maeckt.
Ick en sal niet gaen verloren, ick sal vaste blijven staen,
En op so een vals vertouwen wandelt hy sijn oude pa'en,
Sijn gedachten zijn vol liegen, en vol vloecken is sijn mondt,
Vol bedrog en snode dinge*n*, daer men noyt geen goet in vont,
Hy beloert om yet te stelen, en waer hy yets roven kan,
Toont hy door sen snoode rancken dat hy is een listigh man.
6.
Ach! de arme dood't hy deerlijck, en verschoont den swacken niet,
Hoe onnoosel en Godtvruchtigh, als hy maer gewin en siet,

[H]y verdelgtse sonder omsien, en leyt als een Leeuw en loert,
[T]ot hy d'arm verstovelinge*n* na sen wrede slachtbanck voert:
[D]aer vernielt hy, daer verstoot hy, laes! den armen met geweldt,
[T]ot dat hy met Beule-slagen hem elendigh neder-velt.
[Z]o gee*n* mensch sijn doen besichtigt, acht hy alles wel geklaert
[G]odt, denct hy, heeft het vergeten, daer voor is hy niet vervaert.
7.
[T]oon u machtigh, stercke strijder, stel'et overdadigh leet
[V]an de arm verdrukte mensche*n* niet geheelijck in't vergeet.
[Z]ult ghy door u lange wachten doen gevoele*n* 'tgodloos zaet,
[D]atje niet en weet te wreecken al 'er overvinnich quaet,
[E]ven ofje niet kond weten wat al boosheyt, smijten, slaen
[D]en d'onnoosele gemeente datse hebben staegh gedaen,
[M]aer nochtans voor uwe oogen niet verborgen zijn en mach,
[Al]le duystre, nare hoecken zijn voor u een lichten dagh.

8.
Roy dan uyt het boos geslachte, met de bosse boosheyt oock
Dat'et voor u hant vervliege als een licht-verschietbre*n* roock:
Op dat quaet, noch quaets-gelijcke niet meer op der aerden woont,
Maer dat heyl en soete vrede onse wegen staegh bekroont:
Daer aen sal dan machtig blijcken dat ghy onse Coninck zijt,
Dat ghy ons van't sondig woelen, van'et boose volck bevrijt,
Dat ghy haestigh doet verstuyven al 'et Heydens boos gheslacht:
Toont beneffens uwe wijsheyt oock u overgroote macht.
9.
En dit is 'et ernstig bidden daer de vroom' sich me bemoeyt,
Dat ghy sonder lang te wachten al der boosen rot uytroeyt;
En sy hopen met vertrouwen, dat 'er bee sal zijn verhoort,
En dit sullense bevinden, als de boose zijn verstoort:

*Op dat We'euw en Weesen woone*n *vreedsaem lustig by malkaer,*
Sonder meer met schroom te duchten op sulck vreeselijck ghevaer,
*En op dat de*n *brossen menschen, kundich van sen swacke geeft,*
*Niet so trots hem self beroeme, mae dat hy de*n *Heere vreest.*

L i e v e r .

Nieuwe-Jaers-Liedt.

Toon: Dus aenvingh ick vast met vreughden.
Of oock: *Mijnen gheest voel ick my dringhen.*
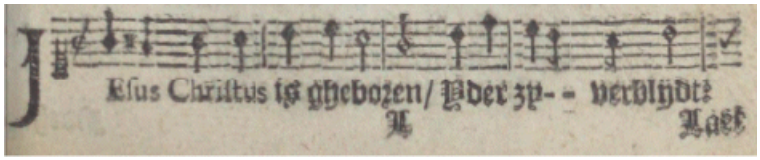
JEsus Christus is gheboren,
Yder zy verblijdt:

Laet u vzeugden-galmen hoozen/'t Is nu he-den tijt:
Den Troost/der zielen Vader/Het alderhoogste goet/
De bzon/de ziel-hepls ader Verschijnt in neder-moet.

Laet u vreugden galmen hooren,
't Is nu heden tijt:
Den Troost, der zielen Vader,
Het alderhoogste goet,
De bron, de zielheyls ader
Verschijnt in neder moet.

2 Slecht, ootmoedich, sonder prachten
En van pronck-cieraet,
Tot een blijck dat hy de Machten
(In den hooghmoet) haet:
Hy is den grooten Coningh,
En machtigh Heer van al;

Nochtans hy kiest sijn wooningh
In een verachten Stal.
3 Maer sijn glants en rijcke Zalen,
En sijn Huys en Hof,
Daer des Coningh mee gaet pralen
Is gheen aerdsche stof:
Is Hemel-groot, en heerlijck,
Want yder die 't maer kent,
Die isser nae begeerlijck,
Wij't nut en zegen sendt.
4 *Christus* komt in slechte kleeden
Om te doen verstaen
Dat wy moeten hier beneden
Slecht, ootmoedigh gaen:
Maer dat 'er eens nae desen
Sal zijn een beter dagh,

Daer yder uytghelesn
Hem self vercieren mach.
Josu, die veracht, versmadight,
Hier verschoven leydt:
'k Bidd' mijn ziele beghenadight,
Dats' in nedrigheydt
V hoogheydt mach aenschouwen,
Op gheestelijcke wijs,
(Met liefd' en vast betrouwen)
In't Hemels *Paradijs.*

Liever.

Het swaerste moet meest weghen.

Toon: Hoe schoon licht ons den Morghenstond.
Of: *Ay, ouden, kouden Klappertant.*

1 *A*L wat in des Wereldt is,
Hoe schoon, hoe rijck, hoe vast en wis,
't Moet ester al versterven:
Gheen ding, hoe treffelijck vermaert,
Al was 'et noch, en noch soo waerdt,
't Moet al-te-mael bederven,
Hoe braef,
Hoe gaef,

Hoe verheven,
Hoe gedreven,
En gheluystert,
't Wordt al door den tijdt verduystert.
2 Maer Deucht, verhemelt, en vergoodt,
Die duert en draeghtmen in der doodt:
Het wereldts moetmen laten;
Maer Deucht verseltmen in 'et graf,
Wijl sy de ziel het leven gaf:
Dies kanmen haer niet haten;
Haer kracht,
En macht
Is soo krachtigh
En soo machtigh,
Datse 't leven
In 'et sterven weet te gheven.

3 't Is billick datmen Deught bemint,
En sich aen 't wereldts noyt en bindt,
Het swaerste moet meest weghen:
De Deught redt sich ghedueriegh aen,
De Deught sal noyt beteutert staen:
Maer 't wereldts laet verleghen:
De Deught
Verheught
Onse sinnen
Diep van binnen:
Maer de Wereldt
Maeckt 'et breyn in leet verdwereldt.
4 Wel aen, bejaghers van 'et goedt,
Dat u een eeuwigh voordeel doet,
Tree toe, grijp aen, wilt poghen.
De Deught hersteldt een doffe gheest,

En maeckt dat Gode wort gevreest,
De Deucht heeft noyt bedroghen,
S'is slecht,
En recht,
Sonder tooysel,
Sonder mooysel,
Maer nae desen
Salse eerst verheerlijckt wesen.

Liever.

Tegen de Hovaerdy, over der Maegden cieraet.

Toon: Pronckje van dees Maeghden.

1 *D*Ie des Wereldts tooysel,
En 'er vreemde vouwen,

Die des Wereldts mooysel
Eens wil recht beschouwen,
Sal, is mijn vertrouwen,
Wel seghen dat 'er pracht,
Haer kleeren // en veeren,
Haer quicken // en stricken
Zijn weert belacht.
2 Hoe zijn nu de Ioffers
Opghesmuyckt met Kantjes,
Even als de Doffers,
Overal met bandtjes,
Daer met Diamantjes,
En hier met Goudt of Krael:
't Gun flonckert // en lonckert,
Met lichjes // en schichjes,
En weytse prael.

3 Maer de goede zeden
Gheven meerder netsel,
En ghesonde reden,
Dan 'et mooy Blancketsel:
't Is maer leelijck letsel
Wanneer een suyver nat
Met vlieten // en gieten,
En planghen // de wanghen
Maer overspat.
4 Deftige manieren,
Soetigheydt in eeren
Sal een Maeght meer cieren
Dan de pracht van Kleeren:
Deught sal meer vermeeren
Haer schoonheydt en cieraedt,
Dan 't pralen // en dralen,

Dan 't strijcken // en prijcken,
En wulps ghelaet.
5 *Zions* Maeghden raeckten
Heel in Godts verachten,
Om dat sy 'er maeckten
Soo veel vreemde drachten,
Ende noyt en trachten
Te kle'en haer naeckte Ziel;
Heur schroeven // en toeven,
Heur brallen // en mallen
Dee datse viel.
6 Beter pracht verlooren,
Dan de Ziel te derven:
Beter pronck verzwooren,
En de Deught te erven;
Deught die doet verwerven

Der Deuchden heyl en loon:
Vriendinnen // wilt minnen,
Wilt slaven // en draven
Nae 's levens Kroon.

L i e v e r .

Op 'et selve.

Die gheduerich met de tochten
Van een al te keurich net
Wordt seer dapper aenghevochten,
Hoe dit doeckje dient gheset,
Hoe dat ploytje, hoe dat pluysje,
Hoe dit boordtje, hoe die mouw',
Hoe dit kantje, hoe dit fluysje,
Hoe die sluy'er passen souw',

Hoe dat rockje, hoe die slipjes,
Hoe die bouwens, hoe dit kleedt,
Of die hoeckjes, of die tipjes,
Of'et niet en is te breedt,
Of'et niet en is verkurven
Dat'et is soo langh van lijf,
Of'et niet en is bedurven
Dan den rugghe staet soo stijf:
En meer ander seven saecken,
Van verwaende knoeyery,
Maeckn dat de gheesten raecken
Heel verwart in hoovaerdy:
Sulcke konnen heur ghedachten
Niet doen staren op'et goedt,
Dat men noodich moet betrachten,
Wijl't ghedacht de ziele voedt,

Soete Maeghden, laet u sinnen
Door de pronck en ydle schijn
Doch soo dapper niet verwinnen,
Godt moet staegh de liefste zijn.

L i e v e r .

Tegen de Twist-makers en Kladde-strooyers.

Toon: Courante Commune.

1.
*O*Nrustighe Menschen,
Die stadelijck wenschen
Waer elders vrede woont,
Dat ghy 't deur twist ontkroont:
Dat ghy de ghedachten,

Die lieffelijck trachten
Te leven in de Deught,
Door twist beletten meught:
Om voort te gaen
Op Vredes soete baen:
Ghy tracht met macht,
Tot ghy verkracht
haer vredigh soet ghedacht.
2.
V sinnen die woelen
In slijckrighe poelen
Van twisten-drift, en lust
Verbastert van de rust;
V narrighe kueren
En konnen niet dueren:
Want door te veel ghekijf

Soo raeckje vaeck om 't lijf:
Die vuylt en kladt,
Elck een met dit of dat,
Raeckt vaeck in't net,
En wordt gheset
Daer 't klappen wort belet.
3.
Dan moeje wel buyghen,
Dan moetje betuyghen
Het vals en vuyl ghesnap,
De snoode achterklap;
Dan moetje betalen,
Iou schandigh af-malen,
Den armen krijght 't ghenot
Van uwen lachter-spot:
Ay! laet dit staen,

't Is beter niet ghedaen,
Dan naderderhandt
In strick of bandt
Te raecken overmant.

Liever.

't Lichtst' en 't swaerste.

Toon: Hoe suyvre reynheydt Godt behaeght.
Of: *Wat is de Meester wijs en goedt.*
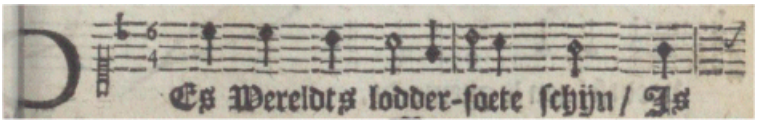
*D*Es Wereldts lodder soete schijn,
Is maer een yd'le vreucht,

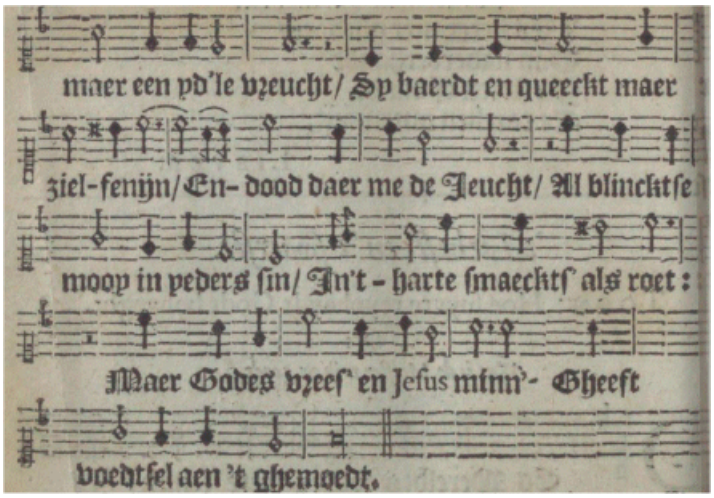
maer een pd'le vzeucht/ Sp baerdt en queeckt maer
ziel-fenijn/ En- dood daer me de Ieucht/ Al blinckt ſe
moop in peders ſin/ In't - harte ſmaeckt ſ' als roet:
Maer Godes vzeeſ' en Jeſus minn'- Gheeft
voedtſel aen 't ghemoedt.

Sy baerdt en queeckt maer ziel fenijn,
En dood daer me de Ieucht,
Al blincktse mooy in yders sin,
In't harte smaeckts' als roet:
Maer Godes vrees' en *Jesus* minn'
Gheeft voedtsel aen 't ghemoedt.

2 Hoe braef en cierlijck datse vleyt,
En hoese lockt en streelt,
Hoe soet sy voor 'er wellust pleyt,
Hoe aerdigh datse queelt:
't Is alles maer bedrieghery,
Vermenght met ziel-verraedt:
Maer *Jesus* Liefd' en soet ghevry
Schenckt Hemels Honich-raet.
3 Wat is dan 's werelts slim gewoel,
En 't gun in heur gheschiedt?
't Is maer een ysselijck krioel,
Vol jammerlijck verdriet:
En heur te spelen nae de mondt
Is moeyelijck en straf:
Maer *Jesus Jock* en soet verbondt
Drijft selver swaerniss' af.

4 Dies pooght u vlijtich, soete Ieucht,
En strijdt met al u macht
In d' Ooreloghe van de Deucht,
Bespot des Satans kracht;
Een Werelts dienaer krijght tot loon
Een eeuwigh groote pijn:
Maer Iesus voerts' in sijnen Throon,
Die sijne dienaers zijn.

Des Duyvels strangh gebodt en over-harde wetten,
Den draghers heuren neck elendich doet verpletten:
Maer Jesus soeten last verquickt een sware ziel,
Die, soose niet en droegh, wel licht ter neder viel.

Liever.

't Eeuwigh Leven,

Toon: Enghelsche Galliaerde.

*D*Ie 't *Eeuwigh leven* in sen rechten gront verstaet,
En 't padt dat nae het selve recht toe gaet,
Die kan 't soo maecken,
Dat hy 'er sal gheraecken,
Met vasten, met bidden, en roepen tot Godt,
Met jammer-ghesucht en gheklach,
Met houden sijn volmaeckt Ghebodt,
Ghestadelijck nacht en dagh.
2 Met vast betrouwen op sijn over-groote macht,
En vlijtigh staen gheduerichlijck ter wacht:
En 't naerstigh pooghen
Doet desen staet be-ooghen:

En diese besichtight, die heeft in't ghemoedt
Een groot-onwaerdeerlijcke schat
Het is het hooghst en waerdtste goedt,
't Gun niemandt oyt recht bevat.
3 Een *Prins, wiens sin begeerigh na een stadt toe streck[t]*
(Schoon 't beste hier door rampen is bevleckt)
Die soeckt door strijden
De plaets te berijden:
Een *Christen*, ghemoedight door Godes ghenae,
Moet trachten door deftighe Deught
Te strijden altijdt voor en nae:
Dit oorsaeckt we'er groote vreucht.
4 O! *saligh Rijck,* van alderhande volheydt vol,
Wijl dat de Werldt rammelt over bol;
Hoe dat se woel-draeft,
En in een staghe poel slaeft;

V heerlijcke weelde vergaet noch verslijt,
O! Hemellijck Ziel-quickent Rijck,
O! alderhooghste Heyl-profijt,
Waer vinden wy uws ghelijck?

Liever.

De Gelijckenisse, Mattheus 25.
Vande vijf Wijse en vijf dwase Maeghden, nae-ghevolght.

Op de stemme van Helena.

*A*L wat den Mensche doet,
Hoe kloeck het is beleydt,
Hoe deftigh dubbel-goedt,
Hoe treffelijck gheseydt,

Om yet tot troost en leer,
Door schaduw', voor te legghen:
Godts Sone, onsen Heer,
Die kan 't volmaeckter segghen.
2 Daer waren (seydt hy) tien
Ionckvrouwen, alle gaer
Met Lampen wel voorsien,
Maer niet met Oly-waer:
De vijve wel verciert,
Als wijse Maeghden saten,
Met reden ghemaniert,
En Oly in 'er Vaten.
3 De dwase, onbedocht,
Die hebben niet-met-al
Van Oly mee ghebrocht,
En ginghen t'samen al

Den *Bruydegom* te moet,
Om met vercierde leden,
En met een heusse groet
Sijn *Bruyloft* te betreden.
4 Doen nu de *Bruygom* wat
Te langhe heeft ghebeydt,
Zijns' al van slaep ghevat,
En hebben haer gheleydt
Ter sluym: maer in der nacht
Werdt luy en stijf gheroopen,
Den *Bruygom* komt: ter wacht,
Wilt hem te moete loopen.
5 Een yder, als verschrickt,
Stondt veerdigh op de been:
De wijse wel gheschickt
Met Oly, ginghen heen:

De dwase seyden, och!
Ons Lampen die verdwijnen:
Gheeft ons wat Oly toch,
Op datse weder schijnen.
6 Sy seyden, alsoo niet,
Op dat ons even soo
Het derven niet gheschiedt,
Wy doen dit al te noo:
Gae vlijtigh in de Stadt
Met snelle schreeden loopen,
Wilt Oly in u Vat
Nae u behoeften koopen.
7 Sy hebben 't wel ghedaen,
Maer wijl sy ginghen voort,
Soo quam de *Bruygom* aen,
En namse, nae sijn woordt,

Ter blijde *Bruyloft* in,
En heeftse over-goten
Met vreuchden, naer 'er sin':
Toen wierdt de deur ghesloten.
8 Toen quamen d'andere weer,
Met roepen en gheklop,
En seyden, Heere, Heer!
Wy bidden, doet ons op:
Hy seyde, wijckt en vliedt,
Wat vordert u verlanghen?
Want ick en kenn' u niet,
Ick wil u niet ontfanghen.
9 O! droefheydt over-groot,
O! schrickelijcke schrick:
Eylaes! de droeve Doodt
Komt op een ooghenblick,

Wanneer men 't niet en weet,
Komt Godt ons vaeck verrassen:
O! saligh, die ghereet
Sijn komste weet te passen.

Liever.

Weelde baert Smert.

Toon: *Onlanghs geleden, eer dat de Son.*

*D*E trotse weelde, die elck verleydt,
Die komt nu, laes! gheheelijck draeyen,

onſe Landen over ſwaep - - - - - en : Dit doet nu de
groote vrpigheydt/ Dat ſy haer - - - - dus over-
ſpreyt / Maer ſy baert wel droefheydt mee/ En ſe
ſcheurt wel vaeck de vree/ S'oorſaeckt plagen//leet en
klaghen / Als'ſe eertijdts on - - - - ſe bueren dee.

En onse Landen over swaeyen:
Dit doet nu de groote vryigheydt,
Dat sy haer dus over spreyt,
Maer sy baert wel droefheydt mee,
En se scheurt wel vaeck de vree,
S'oorsaeckt plagen // leet en klaghen,
Als'se eertijdts onse bueren dee.
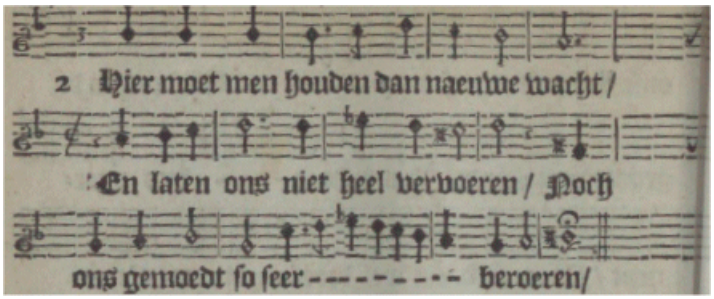
2 Hier moet men houden dan naeuwe wacht,
En laten ons niet heel vervoeren,
Noch ons gemoedt so seer beroeren,
Dat wyder deur worden omgebracht,
En gheheelijck neergheslacht:
O! dan is't een hart ghelach,
Als men 't niet herdoen en mach:
Al 'et lusten // en 'et rusten
Is verandert in een droef gheklach.

3 Die sich geduerich met sorgh bemoeyt,
Sal die noch beter konnen draghen
In sorghens-noodigh-groote daghen,
Wanneer 'er eens dapper wordt ghespoeyt,
Dat 't al zy haest uytgheroeyt,
Wat 'er by is, of om-heer,
Dat 'et wordt gheslaghen neer,
Dat dees Landen // vuyrigh branden
Van een tweedrachts al te droeven weer.
4 Het kon gheschieden, 't is meer ghebeurt,
't Is menich-mael ghenoegh ghebleecken
In alle nae-ghepaelde streecken,
Dat door de weelde wierdt vree ghescheurt,
Dat Landt en Volck wierdt versteurt,
En door trotsen hooghen moedt,
Wierd ghesmeten onder voet:

Godt de Heere // wil dit keeren
Tot bewaring van't elendigh bloet.

Liever.

Waerheyts kracht, en Leugens nietigheydt.

Toon: Aertjen die is aerdigh.

*W*Aerheydt, ware Waerheydt,
Hoe zijt ghy versmaedt,
Daer u klaere klaerheydt
't Al te boven gaet:
Daer u rechte weghen
Met een heerlijck licht,
Eenen rijcken zeghen
Aen sen Tre'ers bericht.

2 Leughens baen is moeylijck,
En vol duysterheydt;
Leughen is verfoeylijck,
Wijlse quaedt bereydt;
Leughen moetmen haten,
Leughen moetmen vlien,
Leughen moetmen laten,
En nae Waerheydt sien.
3 Waerheydt sal noyt vreesen
Voor des Leughens kracht;
Waerheydt wierdt voor desen
Meer dan nu gheacht,
Self de blinde Menschen
In 'et Heydenschap
Was 'er hooghste wenschen
Nae des Waerheydts trap.

4 Wijlse mee bevonden
Hoe veracht het waer,
Als de Leughen-monden
Raeckten in ghevaer,
Hoe bela'en, beteutert
Datter 't wesen stondt,
Als 'et was verpeutert
Door 'er Leughen-mondt.
5 Die de Waerheydt minnen,
Met een reyn ghemoedt,
Hebben in 'er sinnen
Een uytnement soet:
maer die Leughen pleghen,
Hebben in 'er hert,
In de plaets van zeghen,
Wroeghelijcke smert.

6 Waerheydt is van boven,
Van des Heeren aerdt:
Leughen is verschoven
Nae der Hellen-waerdt,
Oock haer doen en wercken,
En 'er boose daedt
Doet ghenoegh bemercken
Heur afkomst en staet.
7 Waerheydt die nu, leyder!
Soo vertreden light,
Is den wegh-bereyder
Van 'er Vreden-sticht:
Waerheydt voert de ziele
Die de Waerheydt mint,
Vyt 'et droevigh krielen,
Daerse ruste vindt,

Liever.

Het Quaedt verschuyft, wanneer het Goedt Het Quaedt door 't Goedt verhuysen doet.

DEn wijsen Socrates den Acker siende bouwen
Met grooten yver-lust, en dapper achterklouwen:
Maer efter met een Ziel gheweldigh onbereydt
Sprack hy den slovert aen, en heeft hem dit geseydt:
Sie toe, maeck dat u Ziel, door't ploegend onderwercken,
In tucht en trotse Deught mach meesterlijck verstercken;
De Ploegh die wroet het om al wat 'er vuylt en morst,
't Betrachten en de leer ruyst wech der Zielen korst.

L i e v e r .

Noodighe Verbeteringe.

Toon: Psalm 119.

1.
DIe sijn ghemoedt, dat vuyl is, omme-keert,
En dompelt neer de leelijck-siende smetten,
Die 't schandigh slijck van synen Acker weert,
Om dat hy 't goedt niet en sou sien verpletten,
Doet treffelijck, ghelijcker wordt gheleert;
Wel hem, die 't goedt in plaets van 't quaedt gaet setten.
2.
Goe plant geeft goe'n boom, goet zaet geeft goe vrucht
Een boom in mulle aerdt gheset, sal groeyen,
Met vrucht, en tack, schier boven aen de lucht:
Maer die hem noyt niet eens en wil bemoeyen
Dat hy zijn Ziel, van 't quade, laes! berucht,
Het vuyl uyt-wied', sal nimmer vruchten snoeyen.

3.
Een Christen ziel, hervorremt en herbaert,
Diens quaet in zee den Heylant heeft verdroncken,
Is als ghekeert van Goddelijcken aert:
Den yver doet staegh sijn ghemoedt ontvoncken
Tot Godes Wet, hy ooght ten Hemelwaerdt,
Met zielen-drift, en heylighlijcke loncken.
4.
't Onkruydt verderft het over-goede zaedt,
Het neemt het merch van 't lant so wel als 't beste,
Het groeyt soo wel als 't gheen 'er elders staet,
Maer 't onderscheyt verneemtmen eerst op 't leste,
Wanneermen't dorscht, en met de vleugel slaet,
Hy valt bekaeyt die op 't wiet hope veste.
5.
Wel op dan, ziel! ruckt uyt den wortel-tack,
Zaey heylig zaedt, God sal den wasdom zeg'nen,

Vreest gheen onweer, of eenich onghemack,
Godt sal nae wens, sijn gunste laten regh'nen,
Dat het ontluyckt, en klimt ten Hemel strack:
Die Godt bewaert, wat noot kan hem bejegh'nen?

L i e v e r .

Gevolgh uyt de Sonde, Beneffens de Middelen om die te vernietigen.

Toon: ***Ick hebb' om harent wille, &c.***
Ofte: ***Mijn Ziel, mijn twee Leven*.**

*D*E Sonden baren plaghen,
En plaghen teelen veel smart,

En smerte baert anghstelijck klaghen,
En klaghen, ach! dat is soo hart;
Te hart dat maeckt de ziel benart.
2 Benartheydt doet verdwijnen,
Verdwijnen oorsaeckt veel leet,
Het leet maeckt de Ziele aen 't quijnen,
Het quijnen is lastigh en wreedt,
En wreedt dat maeckt 'et lijden breedt.
3 Het lijden leert bedencken,
Bedencken baert groot verdriet,
Verdriet sal de leden verkrencken,
Verkrencken maeckt dat men 't besiet,
't Besien en helpt de plaghe niet.
4 De plaghe sal niet mind'ren,
Ten zy men de sonden uyt-dooft,
Ten zy men al't snoode verhind'ren

Met macht van malkander klooft,
En van sen voortteelingh berooft.
5 Het vasten, bidden, waecken,
Berouw, en traen-ghestort
Sal 't alles weer suyver maecken,
Als 't vyerigh be-yvert wordt,
En dat 'er gheen gheveynstheydt schort.
6 Godt wil de sulck' vergheven
Die met waerachtighe boet
Veranderen 't beestelijck leven,
En vallen in ware ootmoedt
Hem gantch ootmoedigh neer te voet.
7 Toen *David* lach ghevallen,
Doe rechte de boet hem we'er:
Toe *Petrus* door 't kallen en rallen
Versaeckende sijnen Heer,

Sijn tranen hielpen hem ter eer.
8 'k Sou meer voorbeelden vinden,
Maer dese zijn wichtigh en goedt,
En konnen de tochten wel binden
Van ons licht-verleybre ghemoedt,
't Gun soo veel snoode sonden voedt.
9 Help, *Hemel!* die verwinnen,
Zijt ons een krachtighen arm,
Help dwinghen ons' ydele sinnen;
O! *Heylandt*! aenhoort ons ghekarm,
En zijt ons vaste schut en scharm.

Liever.

De Wereldt is vol schrijvens, De Wereldt is vol drijvens.

Toon: Wat baet der Nijders arghe list, &c.
Ofte: *Indien de Rijckdom maeckt gerust.*

*D*E Wereldt is gheheel verwart,
En overstulpt door vreemde driften,
Men kant met macht, hart tegen hart,
Door sin-begrijp, en reden-schiften:
Maer vaeck deur bitze nijdt en twist
Soo wordt de ootmoedt heel ghemist.
2 Elck vat den andren aen een woort,
En doemt hem met spitsvonde streecken:

En daer goedt onderwijs behoort,
Daer laten sy 't met morren steecken:
Een woort, een flits die wordt geklooft,
En waerheydt sietmen over 't hooft.
3 Dit wordt alleenich niet gedaen
In stucken die 't Gheloof betreffen
't Gun yder vast wil houden staen,
En tot 'et hooghste toe verheffen,
Maer van een kort of langhe tuyt,
Daer rijsen groote Boecken uyt.
4 Daer komen *Spieghels* voor den dagh,
Daer yder wordt genoodt t'aenschouwen
Dat elck wel locken draghen mach
Soo wel de Mannen als de Vrouwen:
Een ander wederom begheert,
Dat Mannen hayr dient afgescheert.

5 Daer haeltmen sulcke wacker deur,
Die 't korte Crol den mensch aenprijsen,
Het wordt genaemt een lap en leur,
Een blaeuw, en bot, en kael bewijsen:
Met seydt dat, jae, die langhe Klis
Den Mensch tot pronck geschoncken is.
6 Maer 't waer (vertrouw ick) wel so goet,
Dat yder pooghde recht te leven:
Het soude menich vroom ghemoedt
Een Hart- en Ziel-vernoeghen geven:
Maer 't is verloren afghepreeckt,
Dat soo in't hart ghewortelt steeckt.

Liever.

Danckbaerheydt.

Toon: *Nery, de schoonste van u ghebueren, & c.*

1 *D*En *Heylant,* die den Duyvel tarte,
En dreef dien schender uyt 'et velt,
Heeft self door lijden, druck, en smarte
Den mensch in vreucht en lust gestelt:
2 Want door sijn pijn en bitter sterven
Doet hy den mensch, na dese tijdt,
Het eeuwigh-duerend leven erven,
Alwaer men altijdt is verblijdt.
3 Wy moeten daerom nimmer weyg'ren
Te zijn tot dienst van hem bereydt:

Maer moeten met de sinnen steyg'ren
Tot op den top van danckbaerheyt.
Wy moeten in dit droevigh leven,
In dit elendigh tranen-dal
Ons leven tot sijn dienst begheven,
Want hy't ghenoegh vergelden sal.
Hy wil sijn lieve Dienaers loonen
Voor al 'er vlijt en waerde Deucht,
Met eeuwig-groenbre Palmen kroonen,
En on-uytspreeckelijcke vreucht.

Liever.

Nedrigheydt.

Toon: Verdwaelde Coninginne.

*V*Ernederde ghemoeden,
Die 't hooghste lieft en eert,
En die de sinnen voeden
met 't gheen den Ziel-wegh leert,
V laege sin // u liefd' en minn',
En Goddelijcke wercken,
Die sullen staegh // u alle daegh
In uwe loop-baen stercken.
2 Godt heeft een welbehaghen
Aen een ootmoedigh hert,
Dat Goddelijck verslaghen

Om sijn ghebreecken werdt,
Dat sucht en weent // dat klaeght en steent
Met jammer, om sijn sonden:
Die sal hy drae // uyt puer ghenae
Ghenesen al sijn wonden.
3 Hy sandt sijn Soon beneden,
En liet hem om den mensch
De stranghe Wijn-pers treden,
Tot onsen troost en wensch,
Om hem, die doet // oprechte boet
De feylen te vergheven:
Wel hem, die sal,, uyt 't aerdtsche dal
Ten Hemel zijn verheven.

L i e v e r.

Vernoeghen.

Toon: O! schoone Criclea.

1.
*A*Ch! snoode overdaedt,
Vrouw-voedtster van de vuyle dartelheyt,
Oorsaeck van alle quaedt,
Of immers 't geen den wegh daer toe bereyt:
V weelde baert veel onghemack,
En Wellust is een lastigh pack.
2.
Die stil en wel te vre'en
Met redelijck behoef is wel vernoegh,
En gaet in vrede heen,

En is gherust hoe 't Godt de Heere voeght:
Die isser vry veel beter an;
Ghenoegh, dat maeckt een deftigh man.
3.
Ghnoegh heeft overvloedt,
Schoon dat sen kasjes ledigh zijn van geldt;
Ghenoegh heeft schat en goedt,
Ghenoegh is nimmermeer om *Goudt* ontsteldt:
Hy leeft gherust die wynigh heeft,
En by sijn weynigh eerlijck leeft.

L i e v e r.

Voorsichtigheydt.

Toon: Psalm 116. *Ick heb den Heer lief, &c.*

1 *E*En Christen Ziel, die hier op aerden leeft
Oprecht en vroom, ontwickelt uyt de lusten,
Mach evenwel niet sluymeren noch rusten
Soo haest hy 't vlees maer overwonnen heeft.
2 Een seker Beest, dat niemandt hinder doet,
Is met een Schildt de leden overtoghen,
Om dat 'et voor gheweldt bestaen sou moghen:
't Gun hem, daer't nijpt, voor overlast behoedt.
3 Een Christen mensch die 'tquaet en sonden haet,
Moet oock een Schildt aen sijne leden hanghen,

Tot wederstand van die hem wilde vanghen,
't Gun menichmael voorkoomt een dapper quaet.
4 Wel op dan, mensch! denckt wie u ziel beloert,
Hangh aen den Schildt om uwe swacke leden,
Een Schildt, gemaeckt van vasten en gebeden;
Een Schildt die u in't eeuwigh leven voert.

Liever.

Nutte Sorghe.

Toon: Nu leef ick in't verdriet.

*E*En schrael verarmt gemoet, dat sich de sorgh ontslaet,
Die uyt de wisse pael van recht en reden gaet,
Heeft meerder rust en vree, als een die rijckdom heeft,
En des al niet-te-min in duysendt sorghen leeft.

2 De sorghe die te veel in overdaedt gheschiedt,
Die krenckt der menschen geest, en oorsaeckt veel verdriet;
De sorghe baert veel leedt, veel ramp en ongheval,
['t] Gun menich Sorgher noch op't eyndt wel voelen sal.
3 Nochtans en wil ick hier niet alle sorgh verbie'n,
Naer wensch dat yder maer mach quade sorghe vlie'n:
De sorghe voor 't ghewiss', de sorghe voor 't ghemoedt,
De sorghe voor de ziel die is volmaeckt en goedt.
4 Ghy dan, die sorgen wilt, sie watter dient gesorght:
Maeck alle dinghen recht, doet 't gheen 'er dient gedaen,
Sorght altijdt voor u Ziel, en 't sal u heel wel gaen.

L i e v e r.

Goddelijcke Liefde.

Toon Psalm 8. *O! onse Godt, en Heer seer hoogh,&c.*

1 *H*Oe grooter yver, en naerder dat wy sitten,
Hoe eer en meer dat ons de vlam en hitte,
De swoele swier van t' vyer betreffen sal,
En warmen deur de leden overal.
2 Hoe meerder dat wy *Godt Almachtigh* naken,
En aen 'et vuyr der rechte Liefde raken:
Hoe eer en meer dat onse ziel deur-gloet;
De selfde Liefd' weer aen ons naesten doet.
3 O Liefde Godts! koom in ons zielen dalen,
Koom ons gemoedt met uwe glants bestralen,

Blijft in ons hert, en huysvest in ons breyn,
Ruymt wech het vuyl, en maeckt 'et weder reyn.
4 Op dat u Liefd' te beter mach beklijven,
En langher tijdt in onse harten blijven,
Ten eynde wy door uwe Liefd' ghesterckt,
V lieven mee die in ons Liefde werckt.
5 V Liefde, die van on-uytspreeckbre krachten
Sich henen streckt op allerley gheslachten,
En kan noch sal niet werden uytghenoemt,
En hare daedt sal nimmer zijn vol-roemt.
6 V Liefde die ghy alder-eerst bethoonde,
Was daer in, dat ghy ons met heyl bekroonde,
Toen ons den val had van u Liefd' ontmant:
Dat ghy uyt Liefd' u lieven Sone sandt.
7 Den Heyl en Troost voor ons benaeuwde Zielen,
Die sonder hem elendigh neder vielen:

O lieve Godt! u Liefde zy verbreydt,
Van yder een tot in der eewigheydt.

Liever.

Schade der onghereghelteydt.

Toon: *Rosemont die lach gedoken.*

1.
*E*Ven als de snoode Motten
Een uytnement mooy ghewaedt,
Door 'er knabb'len doen verrotten,
Dat 'et eyndelijck vergaet:
Ach! soo doet een vuyle klap
D'alderbeste wetenschap.

2.
Even als de glade Slecken
Allerhande mooyigheydt
Leelijck metter slijm bevlecken,
Waer 'et sich maer neder leydt:
Soe bederven goede ze'en
Door de onghesouten re'en.
3.
Even als fenijnde Padden
Menich goedt en heylsaem kruydt
Door 'er vuyl vergiff bekladden,
Dat 'et sterft en wortelt uyt:
Soo vermoordt de geyle vreught
D'opghepronckte nutte Deught.
4.
Even als de vuyle Wormen

Vaeck de beste bloem en bla'en
Met 'er knibbelen bestormen,
Ende wel ter neder slaen:
Soo vernielt onkuyssche minn'
Hart, ghemoedt, en siel en sin.
5.
Billijck dat wy stadigh trachten,
Om ghedueriqh in den strijdt
Onse driften te verachten,
Eer 'et quaedt te diepe glijdt:
Laten wy ter schildtwacht staen,
Tot 'et strijden is ghedaen.

Liever.

Over 't verkrijgen vande vergeving der Sonden.
Twee-spraeck.

Toon: Engelsche Echo. of, Malsims.
Ofte: *'t Hert is my benouwt.*

1.

Boetvaerde Sondaer.
*A*Ch! benauwt ghemoedt,
Waer sal ick henen gaen om raedt?

Goddelicke Raedt.
Wilt u keeren
Tot den Heere.

B.S.
Is daer heyl te sien?

G.R.
Jae door waere boet

Verkrijghtmen troost en zielen-baet.

B.S.
Als ick suchte,
Ween en duchte,
Sal hy bystandt bie'n?

G.R.
Als 't verdriet
Puer gheschiedt,
Uyt eengrondt-beweghen:
Als hy 't siet
Sal hy niet
Laten u verleghen.

B.S.
Ach! de sonde druckt te hart.

G.R.
Godt verlicht de droeve smart.

B.S.
Sonde maeckt mijn ziel benart.

G.R.
Godt der sonden strick ontwart.

B.S.
Daer 't quaet noch altijt groeyt is, laes! de Deuchde vart.

2.
Godt is goed, maer recht.

G.R.
Jae oock ghenaedigh t'aller tijdt.

B.S.
't Ben vol vreesen.

G.R.
t' Wordt gepresen,
Als 't in Godt gheschiedt.

B.S.
'k Voel een swaer ghevecht,
Ick voel een schrickelijcken strijdt
In mijn leden.

G.R.
Weest te vreden,
Strijden hindert niet:
Wie 't begint,
En verwint
Krijght de Croon der eeren,

B.S.
'k Ben soo blindt
Als een kindt,

'k Moet noch strijden leeren:
'k Sterf soo Godt niet by en staet.

G.R.
Godt die helpt dat ghy verslaet.

B.S.
Sonde brenghtme, laes! in haet.

G.R.
Waer berouw geeft weder baet.

B.S.
't Is so, maer goet berouw comt veeltijdts al de laet.
3.

G.R.
Noyt en mist de deught,
Die 't hart bewoont, van goet te doen.

B.S.
'k Wil dan poghen,
Nae vermoghen
Af te laten 't quaedt.

G.R.
Zijt in Godt verheught,
Wilt nae sijn heyl'ghe Wetten spoen,
Alles weghen
Die te pleghen,

Staegh in ware daedt.

B.S.
Mijn ghemoedt
Voelt 'et soet
In 'er neder dalen.

G.R.
O! de boet
Wis die doet
U verghevingh halen.
Godt versterck u alle-tijdt.

B.S.
Godt maeckt mijn benaeuwtheydt quijt.

G.R.
Godts ghenaede streckt sich wijdt.

B.S.
Godt die heeft mijn ziel bevrijdt.

G.R.
Godt zegen al u doen. Leef wel, en weest verblijdt.

L i e v e r.

Troost in lijden.

WAnneer een vroom oprecht ghemoed
Hier yetwes lijdt, door teghenspoedt,
Soo kan hy uyt sen grooten druck
Noch scheppen een ghewenst gheluck:
Want hy besluyt 'er uyt ghewis,
Dat hy een van Godts Kindren is.
Want die den Hemel hier kastijdt,
Met leedt, vervolgingh, of met strijdt,
Die gheeft hy daer uyt stof-ghedacht,
Dat hy een is van 't Godt-geslacht,
Die hy, dewijl hy haer bemint,
Oock straft, ghelijck een Va'er sen kindt:
't Gun niet uyt haet of plaegh gheschiedt,
Tot sijn on-eyndelijck verdriet,
Maer dat uyt liefd', tot goedt ghedijt:
O! saligh dan, die Godt kastijdt.

Troost in Lijden.

Toon: Wie tot de vreught wil raecken. Of: *Spoeyt vluchtigh vlugghe voetjes.*

I.
*D*Ie eeuwigh wenscht te leven,
In wellustigheden,
En staegh in weeld' te streven,
Met ghesonde leden:
Die is // ghewis,
Verblockt // verstockt,
Sonder achterdencken:
De weelde sal
Gants heel-en-al

De arme ziele krencken,
En in wellust heel verdrencken.
2.
O! die hier vroom kan lijden,
En gheduldigh draghen,
Sal weder eens verblijden
In de Oordeel-daghen:
God gheeft // die streeft,
Die strijdt // en lijdt
Een gheluckigh sterven,
Een harten-lust,
Een zielen-rust
En alle blijdtschap 't erven,
Ende wroegingh oock te derven.
3.
Jesu, ons aller Heere,

Quam door smert in vreuchde:
Dit dient tot troost en leere,
Dat, die in reyne Deuchde
Sijn tijdt // verslijt,
En duldt // onschuldt:
Oock sal zijn verheven.
Die hier verdraeght,
Wie dat hem plaeght:
Die sal Godt nae dit leven,
Eeuw'ghe vreught en blijdtschap geven.

Liever.

Ware verdraeghsaemheydt.

Toon: Enghelsche Fortuyn. Ofte: *Al wat men hier in dese wereldt siet.* Aen N.N.

MEest waent de mensch te treden in Godts Wet,
Soo haest hy maer sijn voet ter schrede set:
Maer 't is maer eerst een strijder die den strijdt
Met kloecke moet ghedaen heeft langhen tijdt.
2 *Al die verdraeght de over-bitse nijdt,*
De lachter-smaet, de hoon en barsse spijt,
Het straet-gherucht, tot valscheydt af-ghericht,
Voldoet 'er in sijn Christelijcke plicht.

3 *Geen vrome ziel, die hier Godtvruchtigh leeft,*
Die menighmael sijn nijders niet en heeft:
Maer hoe verwoet de vuyle leughen raest,
[E]en vroom ghemoedt blijft efter onverbaest.
4 *Hy denckt en seydt, 't is* Christus *soo ghegaen,*
De knecht en mach niet voor den Heere staen;
Hy leedt de smaedt en schande, sonder schuldt:
Dit wil ick mee door Christelijck gheduldt.
5 *Die dese leer ghedueriqh wel betracht,*
En op 'er kracht en iIelen-voordeel acht
Die voelt op 't eyndt sijn nijders overheert,
En al sen smaedt in deught en lof verkeert.
6 *Als* Christus *wierdt bespoghen en begeckt,*
En wierdt hy niet tot weder wraeck verweckt;
Een Cristen moet hem volghen stadigh aen:
't Lam *wandelt een rechtmatigh heyl'ghe baen.*

7 *Last, onghemack, door leughenen ghesmeedt,*
Oorsaeckt, 't is waer, meer droefheydt dan men weet:
Maer die bemerckt wat Christus is gheschiedt,
En acht de smaedt noch onghevallen niet.
8 *Een reyn gheweet en sal door vuyle praet,*
Door achter-klap, of ergher in der deadt,
Niet worden vaets, of eenichsins besmet,
Noch niet besmeurt door eenich onverlet.
9 *En wijl de gheest kan blijven onghereckt,*
Soo wordt de proef hier scherpelijckst ghemaeckt:
Indien met dit kan draghen fraey gherust,
De ziel verheught, de laster is gheblust.
10 *Nae soet komt suyr, nae suyr komt weder soet,*
Suyr wraeckt de ziel, soet is't gheweten goedt;
Goedt geeft goe'n danck, quaedt werck geeft quaden loon
Goedt geeft een goud', maer quaedt een doornen kroon.

11 *Als 't quaedt volvoert, den wercker steldt te vre'en,*
Soo is de vree vervreemt van ware re'en:
Maer 't goedt voldaen, maeckt dat de reden seydt,
[I]n vollen ernst, u Heyl-kroon is bereydt.
12 *Kort af, de roem die dan den Snapper haelt,*
Wanneer sen hoop, en wit, een meynigh faelt,
[I]s kleyn, jae niet: want door die smalen wilt
Veel winste doen, heeft nutten tijdt verspilt.
13 *Neemt in't ghedacht, verachters van de Deught,*
Hoe weynigh ghy door laster winnen meught:
[I]ndien 't gheluckt, ghy maeckt u ziel beswaert,
[E]n soo het mist, soo raeckje van je paerdt.
14 *List haet, bedroch, gheveynstheydt, leughen-tael,*
Naemsteelingh, nijdt, eer-roovingh, smaedt-verhael
[I]s al het doen van klappers tijdt-besteen,
[V]eraerdt van Godt, van goedt en ware re'en.

15 Vriendinn', *die weet hoe seer het herte woelt,*
Wanneer't de klap in d'heetste vlaghen voelt:
Ick wensch u hert, gheduldigh in den druck,
Hier soete vree, en namaels 't eeuwigh luck.

L i e v e r.

Gheestelijcke strijdt.

Toon: Forgs Galiaerde.

1 DIe voor noodt en groote plaghen is uytnementlijck bevreest,
Stelle tot een vlijtigh waken sijn (schoon onghenegen) Geest,
Op dat, of de roovers quamen, met ghewelt en grooote macht,
En niet eer en wilden rusten voor de Ziel was omghebracht:

Niemandt dan en hoef te vreesen, wijl de sinnen onvermoeyt
Van den loomen, dicken sluymer sich dan meer tot strijden spoeyt;
Die met Godt-verlichte ooghen siet den boosen strijder aen,
Hoewel lustigh in de wapen, sal hem wel ter neder slaen.
2 Maer daer moeten wapens wesen, 'tBidden zy het Harrenas,
En de Liefde zy den Degen, en 't Geloof het Cortelas;
Hope sal de Ziel verquicken van den strijder in den strijdt,
Hope sal de droeve ziele maecken door de hoop verblijdt.
Hier moet sterckte, kracht, vertrouwen, hier moet wesen vaste hoop,
Hier moet slaghen van betreffen drijven Vyandt op de loop;
Sulcke-slaghen, die den strijder van den Ziel-verderfbren strijdt
Sijnen koker tref aen stucken, en sijn pijlen maecken quijt.
3 Als de schachten zijn verlooren is de macht als overmacht,
Dan wordt door een kloecken strijder haest den Vyandt t'onderbracht.
Als den Vyandt is verslaghen, en verwonnen in den slagh,
Billick datm' een offer blake dat 'et elck aenschouwen magh,

Tot verheugingh, tot verblydingh, tot verheffingh van den Heer,
Dat hy door sijn trouwe hulpe hielp den Vyandt legghen neer.
O gheluck! en dubbel saligh, die den stryder hier verslindt:
Want nae 't winnen volght bekroonen. Saligh dan, die overwint.
4 Dit en is gheen vleeschlijck strijden, als 't in dese wereldt gaet,
Daermen menschen brenght om 'tleven, daer 'et al in droefheyt staet;
Daermen mannen van de vrouwen, vrouwen van de mans berooft,
Daermen ouders van de kinders, kinders van de ouders klooft;
Daermen Steden helpt ter neder, en met macht sen naesten port,
Dat 'et alles, of door stryden, of met wil ghewonnen wordt;
Daermen met verslaen en smijten, groote, rijcke Trotsers voedt;
Daermen plengt veel We'euw en Weesen*, ende veel onnoosel bloet,*
5 Maer dit is een heyligh vechten met de sinnen en 't verstandt,
Teghen vleesch, en teghen duyvel, om behouden d'overhandt.
Soo den Duyvel wordt verslaghen, 't monster is niet beter waerdt:
Soo den mensche raeckt ter neder, hy is van gheen goeden aerdt;

Maer die 't strijden aen wil vanghen met een toe-gheneyghde Ziel,
Teghen duyvel, vleesch, en lusten, teghen 't boos Serpents ghekriel
Sal den Hemel-Godt verstercken, en hem helpen in't ghevecht,
Tot hy alles voor sijn voeten door des Heeren zeghen legh.
[6] Maer dan moetmen strack niet dencken dat 'et alles is ghedaen,
Datmen nu mach veyligh treden, ende sonder hinder gaen;
Neen, hy raeckt te meer verwoedent, en hy barst van enckel spijt,
Dat hy heeft soo vaeck ghewonnen, nu moet blyven in den strijdt:
Daerom brenght hy al te berde wat hy maer verkrijghen kan,
En komt vaeck op't onversienste noch wel eens te stercker an:
Daerom moetje vlijtigh waecken, en met bidden zijn belast,
Datje van den boosen Satan niet meught woren overrast.

II. Deel.

1 'S Menschen leven in sich selven, datmen op de werelt leeft,
Is vol strijden, en vol vechten, niet dat sulcken voordeel geeft
Als de werelt heure strijders, gelt of rijckdom, eer of staet,
Grootsheydt, pracht of macht, of heerschingh, vol genot en werelts baet:
maer een strijden dat hier Godd'lijck op een ander wijse is,
Geeft den strijder voor sen strijden een gherustelick ghewiss';
't Gun wel duysendt malen waerder is dan allerhande schat,
Die des werelts pronck-godinne in'er gantschen kringh bevatt.
2 Werelts strijden geeft wel ruste, geestlijck strijden nimmermeer;
Geestlijck strijden duert geduerigh, alst gedaen is strack al weer.
Moet den mensch niet altijdt wesen op der aerden inden strijdt:
Somtijts tegen logh en liegen, Somtijts tegen haet en nijt.

Somtijts tegen boose woecker, tegen gierigheyt en quaet,
Tegen wellust, tegen weelde, tegen alle overdaet,
Tegen kijven, tegen woeden, tegen list en valsch fenijn,
Tegen allerleye sonden moet'er staegh gestreden zijn.
3 Wellust komt en vleyt'er lusjes boven 't lieffelickste soet,
Dat'er niet en is te vinden dat'et hart soo smeult en broet:
Nu, een Godt en Iesu minnaer weet wat hem te plegen staet,
Wil hy heur gevley niet volgen, acht hy niet hoe soet se praet;
Wil hy heur van hem verdryven, sy is machtigh, hier dient macht,
Strijden moet hy en heur vellen alles door Godts heyl en kracht;
Is sy henen, strack komt Eersught, en se doet'er schoontjes voor,
En versoeckt eerst om te krijgen maer een weynighje gehoor.
4 Dan al verder koomtse spreken van'er lust en hoogen staet,
Hoe de laeghe sijn verschoven en van ellick een gehaet,
En hoe weder van gelijcke datse mogen nimmermeer
Eensjes sijn om hoogh getoogen totten trap van loff en eer.

Koomt u dan in u ghedachten hoe de over-dartle pracht,
Hooge, trose roem, en preutsheyt is by d'Opper-vooght *veracht.*
G'hebt dan we'er een strijt te stryden, Eer-sucht *is van groot gewelt:*
Teghen heur moet kracht en sterckte worden teghen aen ghesteldt.
*5 Wort die ooc doorstrijt verwonne*n*, strack komt* Hoogmoet *op de baen,*
Wilje die al mee niet volghen, siet, soo moetje weder slaen,
Lust tot rijckdom, pracht en weelde, en veel dierghelijcke noch
Komen d'eene staegh op d'ander, bey met listen en bedroch.
Wilje Christelijcken wand'len, heur te volghen leydt van 't padt,
Heur slechts schaersjes in te kruypen, is een schandich vygen-bladt.
Ghy kondt niet met eenen dienen, wereldt, vleesch, en onsen Godt;
Dienje Godt, 't is teghen wellust, dienje 't vleesch, 't is Godt tot spot.
6 Een van beyden moetje haten: haetje Godt en alle goedt,
Lieftge 't wereldts lust-vermaecken, en 'er schijn-wellustigh soet.
Heeren geven loon 'er dienaers, soo moet ghy oock 's wereldts gaef
Voor u trouwen dienst ghenieten, dat is, eeuwigh Hellen-slaef.

Lieftge Godt, en niet de wereldt, soo wordt u uyt gunst bereydt,
Nae dit sterffelijcke leven, 's levens Croon der Saligheydt.
't Swaerste moet het meeste weghen. Spreeck nu uyt een vrye borst.
Of niet beter Godt te dienen is, dan Vleesch of Wereldt-vorst?

L i e v e r.

Van de straffe der Goddeloosen, na dit leven.

Toon: Galliaerde Essex. Ofte: *Wanneer de groote dagh.*

1 *O!* Sondaers, die noch staegh in sonden wroet,
En uw'leven stooft in lusten:
O! ghy die noyt schier eenich goedt en doet,
Maer soeckt in de sond' te rusten:

Denckt op de plaghen,
Die de Heer den boosen sal
Eeuwigh altijdt laten draghen
In ongheval!
En schrickelijcke slaghen,
Om dat den wegh was engh en smal,
En wou 'er niemandt niet nae vraghen,
Dan leydt 'et al!
Als de sonden zijn bedreven
Wouje wel u lijf en leven
Tot verbeteringh beheven,
Maer 'et is te laet:
Als de grouwelijcke pijnen
Schier uw' ziele doen verdwijnen
Souje wel u sond' bequijnen,
Maer 'ten doet gheen baet.

2 Dan valt 'er klaghen ende droef ghesteen,
Koom nu berghen ons beschermen:
Dan isser niet dan over-bangh gheween,
Staegh verselt met bitter kermen,
Hier moetje eeuwigh hooren
Met vervloeckingh en ghetier,
Wee! ach! waer ick noyt gebooren,
'k Waer nimmer hier.
Nu ben ick heel verlooren,
Voor al mijn lust en goede chier
Moet ick eeuwigh legghen smooren
In't helsche vuyer:
Wee, benaeuwtheyt, schrick, elende
Vind' ick, hebb' ick, waer ick wende,
Sonder toegangh, sonder ende,
Met een worm in't hart:

Of ick huyle, of ick hijghe,
Of ick schreye, of ick swijghe,
Noyt en sal ick bate krijghen
In dees groote smart.

3 O Mensch! bedenckt uw's levens korte tijdt,
Wilt ter deegh u reeck'ningh maecken,
Besie hoe snellijck datse heenen glijdt,
Wil met groote sorghe waecken,
Dat u niet overkome
In der ijl dien grooten Dach,
Die doch niemandt, dan de vrome,
Ontgaen en mach!
Ghy meucht wel schrickent schromen,
En dien dagh vreesen, met ontsach,
Datje niet wordt wech-ghenomen,
Met groot beklagh!

Dus wilt *Jesu* lessen lesen,
Ende *Godt Almachtigh* vreesen,
En sijn Woordt ghehoorsaem wesen,
Met een lust en vreucht:
Wilt met tranen en ghebeden
Voor den *Goeden Vader* treden,
Dat hy hellipt uwe leden
Stijven in de *Deucht*.

L i e v e r.

Van den Heerlijcken staet der Vromen, naer dit leven.

Toon: C. Pypers Pavane.

*E*En vroom, oprechte ziel, die hier Godtsaligh leeft,
En nae volmaecktheydt streeft,

Heeft Godt soo lief en waerdt, dat hyse wil beloonen.
Gheen loon die uyt verdienst of goede wercken vloeyt,
Maer die uyt gunste groeyt,
En daer mee wil hy eens sijn lieve Kinders kroonen,
Als *Jesus* in de Lucht met macht verschijnen sal,
Om alles watter leeft sijn loon nae werck te gheven,
Bevrijdt hy die van quael, en alle ongheval,
En set 'er op 'et hooft de Kroon van 't eeuwigh leven,
En wilse alle soo ontvanghen,
Voor all'er rouw,
En swaer benouw
Soo veeght hy nouw
Het leet // en sweet, met troost van haer bedroefde wangen.
2 Hy leytse in sijn Rijck, door Engelijck ghewoel,
Nae sijn verheven Stoel,
En leydt 'er in de gheest onspreeckelijcke dinghen:

Het breyn vol hoogh begrip, de ziel vol soete lust,
Het hart vol ware rust,
Het oor vol schoon gheluydt en over-aerdigh singhen,
De sinnen vol vermaeck, vol vrooylijckheyt en vreught,
Vol liefde, soete vree, vol eenigheydt en queelen,
De Iaren noyt begrijst, vol soetigheydt en jeught,
De gheest altijdt bereydt om Godt ter eer te speelen,
De mondt vol gantsch volmaeckte tonghen,
Op dat Godts macht,
En groote kracht,
Aen haer volbracht,
Met klanck // en danck altijdt sou eeuwigh zijn gesongen.
3 Daer is geen ramp of pijn die dese vreuchde staeckt,
En als aen 't vluchten maeckt,
Daer komt gheen bleecke Doodt vergifte pijlen schieten,
Daer komt geen ongemack, daer komt gee*n* droeve druck

Of ander ongheluck,
Daer komt gheen moeyt' of angst oyt in 'er zielen vlieten,
Godt is 'et Al-in-al, hy maecktse hem ghelijck:
Nochtans hy blijft 'er Godt en alderliefste Vader,
Sy zijn het Borgher-volck, hy Heer van't Hemelrijck;
Hy is 'er *Opper-Godt*, sy kind'ren allegader,
En lieven hem met hart en sinnen;
Sy zijn verblijdt,
Om alle tijdt,
Ghebenedijdt,
Met stof // van lof Godt eer te doen en te beminnen..
4 O! die sijn leven hier nae Godes wil besteet,
Sal met dit heerlijck Kleedt,
Vyt loutere ghenae, dan werden over-toghen:
Wel op dan, Christen hert, ontgrendelt u ghemoedt,
En soeckt 'et hooghste goedt,

Met een vernieuwde ziel, nae 't uyterste vermoghen,
Herbaert in uwen Gheest, treckt uyt het vuyl ghewaet,
Doet aen een Bruylofts-Rock, en wilt u ziel vercieren,
Laet blijcken dat ghy sond' en alle boosheydt haet,
Door Goddelijcke Deught, en deftighe manieren;
Maer siet: ghy moet'er in volherden,
En als 't behoort,
Door d'enghe poort
Gaen altijdt voort:
Soo sal // 't ghetal hier nae door u vermeerdert werden.

Liever.

't Geldt vluchtigh. Deught bestendigh.

Toon: Madame de Chevreuse.
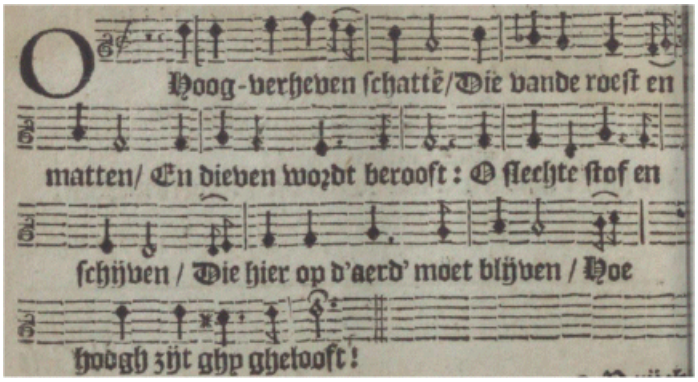
O Hoog-verheven ſchattē/Die vande roeſt en
matten/ En dieven wordt berooft: O ſlechte ſtof en
ſchijven / Die hier op d'aerd' moet blijven / Hoe
hoogh zijt ghy ghelooft!

O Hoog verheven schatte*n*,
Die van de roest en matten,
En dieven wordt berooft:
O slechte stof en schijven,
Die hier op d'aerd' moet blijven,
Hoe hoogh zijt ghy ghelooft!

2 V rijckdom raeckt tot scherven,
V gelt moet al verderven,
Maer Deughde nimmermeer;
Als 't wereltsche vergaen // sal,
De Deughde blijven staen // sal
Geduerigh even seer.
3 De Deught sal euwigh groeyen,
De Deught sal altijdt bloeyen,
Dit is een Edel pant:
De Rijckdom moet beswijcken,
Se moet voor Deughde strijcken,
Verstuyven aen een kant.
4 Die hier niet rijck in Godt // is,
Maer meest op geldt versot // is,
Wat heeft hy? niet-met-al;
De rijckdom is gelegen

In Godes milden zeghen,
Maer niet in't Geldts-ghetal.
't Gun vluchtigh is, is nietigh,
En nietigh is verdrietigh:
Maer Geldt is't bey ghelijck;
Vaeck wordt in korte stonden,
Een Rijcken arm ghevonden,
En weer een Armen rijck.
De Deught sal noyt vervallen,
Hoe seer de Spotters brallen,
Haer wesen altijdt blijft.
't Is prijslijck te vergaren,
't Is reden te bewaren
't Gun eeuwighlijck beklijft.

Liever.

Op een Wijs-wanende Bottemuyl.

Toon: *Nu heb ick vastelijck e docht.*

*H*Et is een dwase malligheydt
Als een die niet verstaet,
Quansuys de reden overleydt,
En aen sijn sinnen laet,
Al wil hy, hy kan 'et niet segghen,
Al seyt hy't, ten heeft 'er geen slot,
Hoe dat hy het soeckt te belegghen,
't Is efter te dubbel bot.
2 Een Vogelstruys die loopt en draeft
En floddert mette vlerck,

Maer kan niet vliegen hoe hy staeft,
't Is al verloren werck:
Een Botterick kan niet spreecken
Een reden van deftighe slach,
Hy blijft 'er gheduerigh in steecken,
't Gun Wijse streckt tot een lach.
3 Onnooselheydt wordt niet veracht,
Maer botte hoovaerdy
Is weerdigh overluydt belacht,
Van yder, wie het zy:
Die sich gheduerichlijck veynsen
Het ghene sy niet en verstaen,
Door 't oordeel de reden te kleynsen
Heeft dubble sotheydt ghedaen.
4 De wetenschap leydt in de daedt,
En niet in valschen schijn,

Oock in geen schijnend-wijs gelaet,
Sy moet in't herte zijn:
Gheen wijsheydt en wordt 'er gepresen,
Die ydel de tonghe ontvloeyt,
Maer wijsheydt moet deftiger wesen,
Als uyt de Ziele ghegroeyt.

L i e v e r.

Schadelijckheyt der Deught-versuymelingen.

Toon: L'Orange.
Ofte: *Astrea, waerde Maeght.*

*D*Ie hier sijn levens tijdt
In ydelheydt verslijt,

En noyt nae ware Deught en vraeght,
En noyt nae wetenschap en jaeght:
Wiens sinnen // beminnen de sotte vreught,
En niet de ware Deught
Sal suchten // en duchten
Als hy versleten heeft sijn tijdt en Ieught.
2 O! 't is een groot verdriet,
Maer dit beklagh gheschiedt:
En dit gheschiedt aen sulcken een,
Die noyt wou op den Heyl-wegh tre'en
Met vreuchden // en deuchden, maer ging 'er af,
Met stuersheydt, nors en straf:
Sijn leven // en streven
Beweent, beschreyt hy tot hy gaet in't graf.
3 De lust is dapper kort,
Die hier ghenooten wordt,

Van een die anders niet en doet,
Als dat hy buyck en maghe voedt:
Maer meerder // en veerder verstreckt de lust,
Die hier sijn daghen blust
In Deuchde // de vreuchde,
Die die geniet, dat's eeuwigh zielen-rust.

L i e v e r.

Troost in kranckheydt.

Toon: Rogiers Ballet.

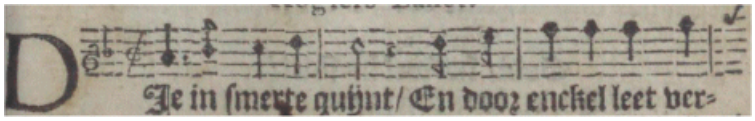

*D*Ie in smerte quijnt,
En door enckel leet verdwijnt,
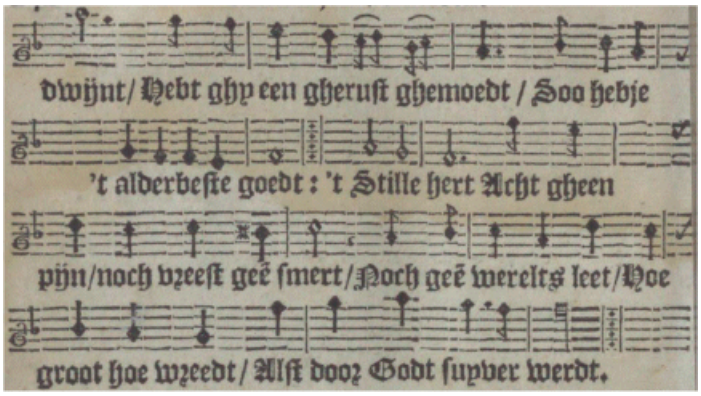
dwijnt/ Hebt ghy een gherust ghemoedt / Soo hebje
't alderbeste goedt : 't Stille hert Acht gheen
pijn/noch vreest geē smert/Noch geē werelts leet/Hoe
groot hoe wreedt/ Alst door Godt suyver werdt.

Hebt ghy een gherust ghemoedt,
Soo hebje 't alderbeste goedt:
't Stille hert
Acht geen pijn, noch vreest gee*n* smert,
Noch gee*n* werelts leet,
Hoe groot hoe wreedt,
Alst door Godt suyver werdt.

2.
Godt, hoewel hy slaet,
Die en is niet fel noch quaet:

Het is maer uyt vriend'lijckheydt
Dat hy ons anghst en rouw bereydt:
Koorts die dwinght,
De sieckte prickelt en se dringht,
Godes goede handt
Doet onderstandt,
Die troost en voordeel bringht.
3.
Klaeght staegh tot den Heer,
Als oock David dee wel eer:
Godt verlicht de sieckte wel,
En oock het innigh harts-ghequel;
Doet hy 't niet,
Maer dat hy noch met droefheydt giet,
't Is 'et wijs begheer
Van Godt de Heer,

Hy weet waer 't toe gheschiedt.
4.
Houdt ghedueriqh aen,
Met ghebeden en ghetraen,
Maeckt hem uwe wil bekent,
Hy sal wel maecken dat 'et endt,
Tot u lust,
Tot saligheydt en ware rust;
Vaeck wel door de Doodt,
Het is gheen noodt
Als ramp maer is gheblust.

Liever.

Wensch om Vrede.

Toon: Droeve Princesse. Ofte: *Schoonste Lerinde.*

*H*Eylighe Vrede, dael neer beneden,
Dael op de wereldt, in yders hart,
Wilt onse straten altijdt betreden,
Koom, *soete Vree,* verlicht ons smart:
Daer is gheen Heyl toch buyten uwe palen,
Wilt niet langer dralen // koom geheylight soet,
Wilt onse ziel, *ô soete Vree,* bepralen,
Met u klare stralen // licht ons doff gemoedt:
Want die u mist, en sonder Vrede leeft,
Toont blijck en klaer genoegh dat hy geen deugt en heeft.

2 Al 't droevich woelen en vreeslijck strijden,
Al 't groot verdriet en ongheval,
Al 't jammerlijcke onlijdelijck lijden
Dat hier gheschiedt in't aerdtsche dal,
Komt om dat ghy, *ô Vrede*, zijt verschoven,
En dat ghy daer boven // in den Hemel woont;
Ey! soete *Vree,* kom af, in onse Hoven,
Doet den mensch gelooven // dat ghy stadich kroont;
Koom, koom maer af, vrywilligh zijt bereydt
Te doen wat u ghevalt, met alle neerstigheydt.
3 Doch soo u vele niet lief ontfanghen,
Echter soo sullen die u bemindt
Gheduerigh nae u by-wesen verlanghen,
Wijl sulck' in u vernoeghen vindt:
Neem aen de reys, kom woon in onse sinnen,
Op dat wy verwinnen door de wreede spijt;

Koom, *soete Vree,* in onse herten binnen,
Wy sullen u minnen // weghen 't groot profijt
Dat hy gheniet, die *Vree* inwendigh voedt,
En alles wat hy maeckt uyt Vree om Vrede doet.

L i e v e r.

Boetvaerdige Tranen.

Toon: Doulandts Lacrymae. Ofte: *Traen ooghen traen, &c.*

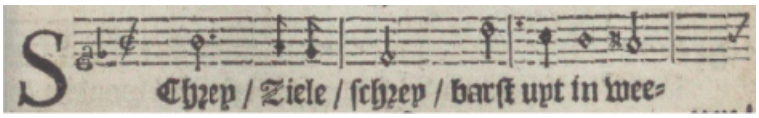

*S*Chrey, Ziele, schrey, barst uyt in weenen,
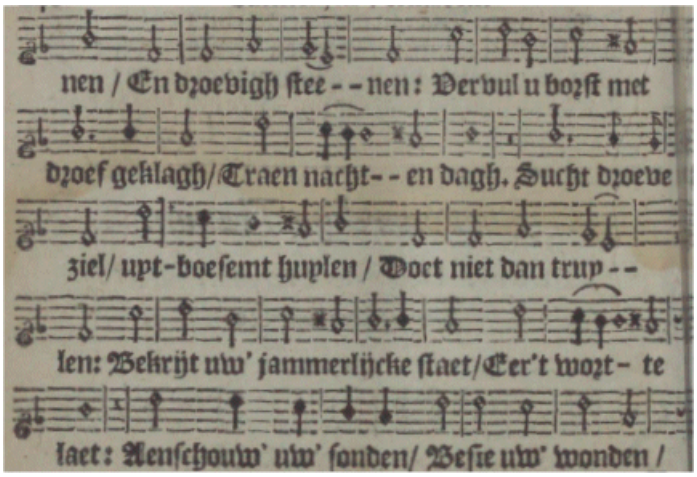
nen / En droevigh stee - - nen: Vervul u borst met
droef geklagh/Traen nacht - - en dagh. Sucht droeve
ziel/ upt-boesemt huplen / Doet niet dan truy - -
len: Bekrijt uw' jammerlijcke staet/Eer't wort - te
laet: Aenschouw' uw' sonden/ Besie uw' wonden /

En droevigh steenen:
Vervul u borst met droef geklagh,
Traen nacht en dagh.
Sucht droeve ziel, uyt boesemt huylen,
Doet niet dan truylen:
Bekrijt uw' jammerlijcke staet,
Eer't wort te laet:
Aenschouw' uw' sonden,
Besie uw' wonden,

Let op al u fepl: Vlucht nu tot// Vwen Godt/
Sijn gebodt// Drijft met Jesus nopt de ſpot/ Houd u
upt 'et heplloos Kot / En ſoeckt aen Godt hepl:
Wilt ondeught haten/ En ſonden laten/ Doende
altijdt goedt: Dient den Heer // Meer en meer /

Let op al u feyl:
Vlucht nu tot //
Vwen Godt,
Sijn gebodt //
Drijft met *Jesus* noyt de spot,
Houd u uyt 'et heylloos Kot,
En soeckt aen Godt heyl:
Wilt ondeught haten,
En sonden laten,
Doende altijdt goedt:
Dient den Heer //
Meer en meer,
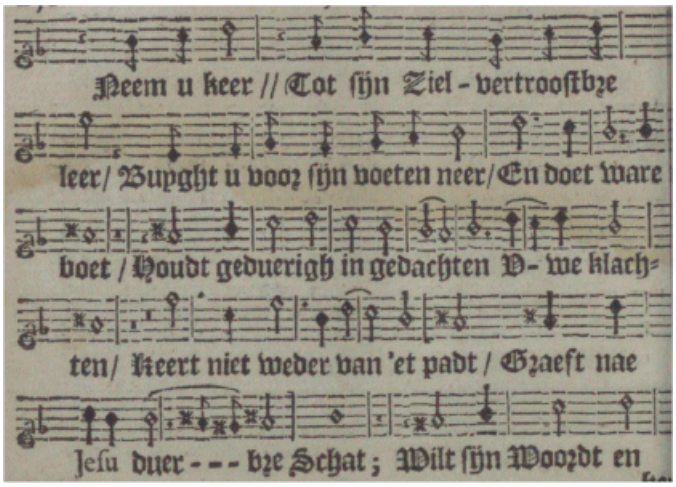
Neem u keer // Tot ſijn Ziel-vertroofſtbre
leer/ Buyght u voor ſijn voeten neer/ En doet ware
boet / Houdt geduerigh in gedachten V- we klach=
ten/ Keert niet weder van 'et padt / Gzaeft nae
Jeſu duer - - - bre Schat; Wilt ſijn Woordt en

Neem u keer //
Tot sijn Ziel vertroosbre leer,
Buyght u voor sijn voeten neer,
En doet ware boet,
Houdt geduerigh in gedachten
V we klachten,
Keert niet weder van 'et padt,
Graeft nae*Jesu* duerbre Schat;
Wilt sijn Woordt en heylbre Wetten

Noyt versetten:
Want so ghy die weer verlaet,
Ghy doet wis een dubbel quaet.

2.
Wel aen dan, Ziel, wilt vlijtigh keeren
Tot godt den Heere,
Val met een seer benaeuwt ghemoedt
Hem ne'er te voet,
En smeeckt dat hy u Godd'loos leven
Gantsch wil vergeven:
Sijn goetheydt is soo wijdt en groot,
Dat hy den doodt

Van snoode menschen
Sal nimmer wenschen,
Maer hy schenckt ghenae',
Schoon u hert
Door de smert
Is benert,
Dat 'et schier verwonnen werdt,
Door de wanhoop, die het tert,
Noch gheneest hy drae.
Wilt boose luymen
Maer uyt u ruymen,
Snoept 'et quade af:
Laet de Deught,
Heylbre vreught,
Ziel-gheneught
Zijn de oeff'ningh van u Ieught,

Vliedt 'et quaedt, so veelje meught,
En legh ne'er in't Graf,
Godt, wanneer hy aen sal schouwen
V berouwen,
En u wederkeerr' in't goe,
Sal verbranden sijne Roe,
Hy en sal gheen leet of lijden,
Ramp, of strijden
Op u storten, dat 'et deert.
Gheluckigh Sondaer, die bekeert!

L i e v e r.

Ziel-zucht.

Toon: *O Heyligh, Zaligh Bethlehem.*

Gheluckigh die een reyn ghewiss'
Van Godt almachtig heeft verkregen,
En die uyt d'aerdtsche duysternis,
Bereyckt 'et licht van Godes weghen.
2 En daerom bid ick, Heyligh Godt,
Liefhebber van een deftigh leven,
Gun dat ick staegh nae u Ghebodt
Mach met vermaeck en liefde streven.
3 Leyt, Heer, mijn gang en mijn gemoet,
En stuert mijn licht-verleybre sinnen

Nae 't eenigh, eeuwigh Opper-goedt,
Op dat ick Christo mach gewinnen.
4 Al tree ick somtijdts uyt de baen,
Die my van u is voorgheschreven,
Siet, Heer, mijn jeucht en swackheyt aen,
En wilt 'et my uyt gunts vergheven.
5 Sterckt mijn geloof en swacke geest,
En stort in my veel goe gedachten:
En soo een Ziel die voor u vreest,
Yet meer dan 't Hemels te betrachten.
6 Soo sal ick wesen meer gherust,
Deur dien ghy doet mijn ziel op-rijsen,
En t' sal my zijn de hoogtste lust
V goetheydt meer en meer te prijsen.

Liever.

Die Raedt van wijse Lieden houdt, Heeft vaeck op vasten Steen gebouwt.

En Vrouw, om schuldt ghemaent, en wistet niet te halen
Waer mee sy yder een voldoen sou, en betalen:
Sy vraeght den trouwen vriendt Elisa in der noodt,
Die gheeft' er goeden raedt, het gunse vast besloot
In aller yl te doen: door synen raedt te pleghen
Heeft sy vernoegingh tot haer schuldts voldoen ghekreghen:
Die wijse Mannen raedt gheduericht wel betracht,
Die heeft 'et menichmael veel voordeel by-ghebracht.

Sie 2. Con. 4.*L i e v e r*.

Goe'n raedt is duyrbaer.

Toon: Psalm 65.

HAd Phar'o staegh den raet des Heeren
Ghevolght, en toeghestaen,
Hy hadd' de straf wel moghen keeren,
En van sen hals ontslaen:
Maer door sijn ongehoorsaem streven,
En hartneckigh ghebaer
Heeft Godt hem oock straf loon gegeven,
En joegh hem vol ghevaer.
2 Maar 't Heydens volck, door Jonas preken,
En Goddelijcken raedt,
En lieten geen gevolgh ontbreken,

Maer deden 't metter daedt:
De straf verswint, sy zijn behouwen.
Goen raedt ghedaen, baert goedt,
Bysonder die 't op Godt betrouwen,
Dat hy 't voordraghen doet.
3
Goe'n raet weeght swaer, als duyrbre schatten,
S' is waerdigher dan Goudt:
Die goeden raedt wel spits bevatten,
Waer op hy is ghebout,
Sal vinden dat hy heyl doet schaffen:
Maer die den raedt veracht
Voelt ende heeft ontelbre straffen
Op synen neck gebracht.

L i e v e r.

De Wereldt.

Toon: Spaensche Pavane.
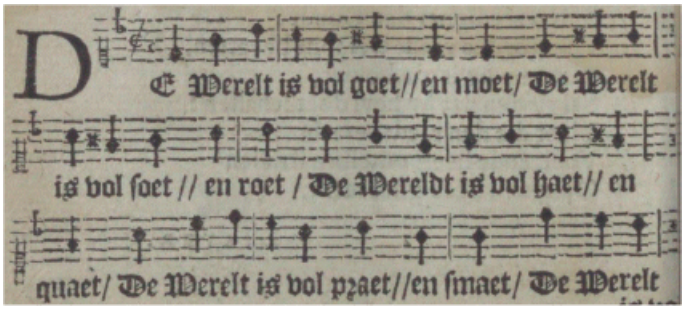
DE Werelt is vol goet//en moet/ De Werelt
is vol ſoet // en roet / De Wereldt is vol haet// en
quaet/ De Werelt is vol praet//en ſmaet/ De Werelt

*D*E Werelt is vol goet // en moet,
De Werelt is vol soet // en roet,
De Wereldt is vol haet // en quaet,
De Werelt is vol praet // en smaet,
De Werelt is vol waen

De Wereldt schijnt wil gaen
Des Wereldts woeste baen.

2 De Wereldt lockt de sin // tot Min,
De Wereldt beeldt sich in // ghewin,
De Wereldt troetelt, vleyt // en spreyt,
De Wereldt wanhoopt, scheyd // en schreyt,
De Wereldt suypt en swelght,
De Wereldt wrockt en belght,
De Wereldt doemt en delght.
3 De Wereldt wispeltuyrt // en kuyrt,
De Wereldt sonden puyrt //en suyrt,

De Wereldt jockt en speelt // en queelt,
De Wereldt rooft en steelt // en deelt,
De Wereldt is verhart,
De Wereldt is vernart,
De Wereldt is verwart.
4 De Wereldt moetme sien // maer vlie'n,
De Wereldts sotternien // wilt mie'n
De Wereldt noch 'er pracht // niet acht,
De Wereldt en 'er dracht // belacht,
De Wereldt dient bespot,
De Wereldt is heel sot,
De Wereldt kent gheen Godt.

Liever.

Op de Belgh-lust.

Toon: La Crymae. Ofte: *Kluchtighe, tuchtighe Harderin.*

1.
*B*Eestige Mannen, verdrietige Bloedts,
Dappere Narren, elendelijck volck,
Grijsende Grimmers, en lastige Knoets,
Fronssende ooghen, gelijck als een Wolck:
Hoe langh sult ghy // de *Jalousy*
Draghen, en voeden, en smooren in't hart,

V boos gherucht // en *Yversucht*
Broeden u ziel in groote smart.
2.
Arrighe, narrighe, gortighe Maets,
Leelijcke Uylen, vol lachter en waen,
't Is te afgrijsich, te lompigh, te vaets,
't Is te afkeerigh en bockigh ghedaen
V soete Vrouw // door snood' ontrouw,
Die deftigh en zedigh is ghemaniert,
Te kijcken naer // wanneerse maer
Heur ooghen eens nae strate swiert.
3.
Yder sal spotten, en lachen u uyt,
Ysen en schricken van alle u doen,
D'een sal u schelden, en seggen: wat guyt,
Wat Ezel, wie sou dat op hem vermoe'n!

Treft haer de schoot // en raecktse doot,
(Schoonje niet veel om 'er sterven en geeft)
Dan soeckje nou // al we'er een vrouw:
't Is slipp', men weet hoe g'hebt geleeft.
4.
Yder die kent u, en weet wie ghy zijt:
Want men hoort verre de Winterse kouw';
Waerje dan snuffelt, of waerje dan vrijt,
Strackx moetje hooren u doen met u vrouw,
En ellick vliedt // die u maersiet:
Leer u bedencken, bekenn' uwe schuldt,
Val Godt te voet // doet ware boet,
'k Wensje ghenae verkrijghen sult.

Liever.

Tegen de Laster.

Toon: Soo lang is 't Muysje vry.

1 *E*En *Tongh* die schamper lieght
Sich selven meest bedrieght,
Want is de Laster tot verderreven ghesmeedt,
Den smeder valt 'er in vaeck eer hy 't selver weet.
2 indien de Laster blaeckt,
Vyt nijdt, die 't herte braeckt:
Wat isser mee bescheert, de nijt verteert sijn bloet;
De laster treft die geen die eerst de laster broedt.
3 Indien de laster sneeft,
En voor 't bewijsen beeft,

Wanneer 'er wort bekent heur leugenen en nijdt,
Den Lasteraer die trilt, en barst van enckel spijt.
4 Die niet dan laster gooyt,
Die niet dan leughen strooyt,
Waer mee hy vrome Luy belaster en bekladt,
Is op der hellen-wegh van 't regelrecht padt.

Liever.

't Beste.

Toon: Phylis quam Philander tegen.

*A*L 't vermaeck van dese Werelt,
Hoe verheven opghesmuyckt,
Hoe bedrieghelijck bepeerelt,
Hoe vernustelijck ghepruyckt,

Hoe spitsvondigh datse toyt,
Ach! se maeckt de Ziel beroyt.
2 Hoe heur trotse prachten klimmen
Schier tot aen de Sterren op,
Boven aen de hooghste kimmen
Van den alderweytsten top,
Hoe verheerlijckt en vermooyt,
Ach! se maeckt de Ziel berooyt.
3 Hoe heur preutse Ionckers brallen
Met 'er sacken vol van geldt:
Hoe de dartle wichters mallen
Als 'er wat de kruymen quelt,
Hoese in de weelde pooyt,
Ach se maeckt het Ziel berooyt.
4 Beter Wereldt af te sterven,
En te leven nae de gheest;

Beter haer ghekoock te derven,
En te tre'en aen *Jesu* Feest;
Beter wellust wech ghegooyt,
Dan de Ziel te zijn berooyt.

L i e v e r.

Teghen de Dronckenschap.

Toon: *Geen mensch en weet wat hem genaeckt.*

*D*En mensch vervreemt van recht en maet,
Die uyt 'et spoor van reden
Vervalt tot alderhande quaedt,
En wupse beestigheden,

Geraeckt en kleeft aen *Dronckenschap,*
Het snoodtste stuck der stucken,
't Gun door den dranck en lichten klap
De sinnen kan verrucken.
2 De dronckenschap verstomt de geest,
En helptse als aen 't hollen,
En maeckt 'et menschen breyn verbeest,
En schroeveloos op rollen,
Soo dat gy spreeckt en rammelt uyt
Al wat hy voort kan bringhen,
Met lispe-tael, en hees gheluyt
Sijn alderheymste dinghen.
3 Terwijl hy by de Borsten sit,
Met onghereghelt praten,
Begeeft hem vaeck, deur dranck verhit,
Te treden over straten:

Daer suysebolt, daer swiert hy heen,
Tot spot van die 't bekijcken,
Met stuyr gesicht en losse le'en,
En nimmer vry van swijcken.
4 Wanneer den slaep hem nochter maeckt,
Soo is hy quicx, onlustigh,
Tot dat hy we'er aen 't kroegen raeckt,
Dan is 't we'er even rustigh:
Het lijf vergaert vol leelijck bloedt,
En op 'et tip van 't sterven
Heeft hy een droef beangst ghemoedt,
En vreest 'et Hemel-derven.
5 Een nucht're Ziel bedenckt 'er doen,
En schickt 'er werck en handel;
Een droncke Fun kan niet bevroe'n
Sijn overgheven wandel:

Een matigh mensch is gaef en fris
Van lijf, van bloedt, en leden:
Een Dronckaerts gantsche wesen is
Mismaeckt, vol leelijckheden.

L i e v e r.

Mey. Danckbaerheydts Oorsaeck.

Toon: ***Van een Meysje fier, t' was, &c.***
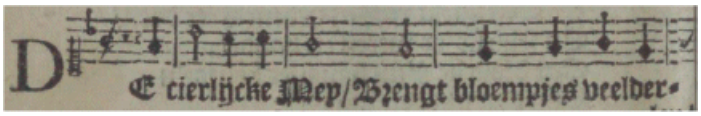
*D*E tierlijcke Mey,
Brengt bloempjes veelderley,
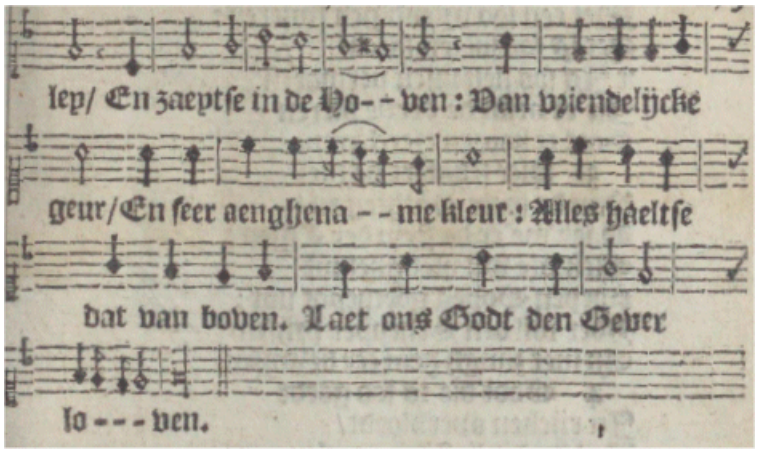
lep/ En zaeptse in de Ho- - ven : Van vziendelijcke
geur/En seer aenghena - - me kleur : Alles haeltse
dat van boven. Laet ons Godt den Gever
lo - - - ven.

En zaeytse in de Hoven:
Van vriendelijcke geur,
En seer aenghename kleur:
Alles haeltse dat van boven.
Laet ons Godt den Gever loven.

2 Yder Beesje queelt,
Ende juyghende speelt,

Met een soo vriendlijck swieren:
Het is soo soeten saeck,
't Is soo lieffelijck vermaeck
In 'et veldt de dertle dieren
Soet te hooren tierelieren.
3 Hier schatert de tael
Van de soete Nachtegael,
Daer we'er de stem der Cijsen:
Elck die wil met gheluyt
Roepen Godes goetheydt uyt;
Yder wil den Schepper prijsen,
En met zangh hem eer bewijsen.
4 Godt die is soo goedt
In rijcken overvloedt,
Dat hy dit lieflijck queelen
Beneffens waerder pandt

Wil door zijn gaef-rijcke handt
Ons heur soete vreucht en speelen
Vyt ghenae en gunst mee-deelen.
5 Laten wy de Heer
Ghedueriegh meer en meer
Voor allerhande dinghen,
Ter eeren sijnen Naem
Staegh danckbaerheydt al te saem,
Tot sijn Naems verhoogingh bringhen,
En voor al de Wereldt singhen.

Liever.

Volherdinghs proffijt.

Toon: Het vinnig stralen vande Son.

*D*E goede wil tot eenich goedt,
Schoon dat 'et niet volmaeckt // is,
Is nut en heylsaem aen't ghemoedt
Dat het soo veer gheraeckt // is.
2 De bloemen zijn een goet begin,
En voor-boo' van den Somer;
De goede wil brenght krachten in,
En maeckt den mensche vromer.
3 De goede wil die vast beklijft
Gheduerigh op der aerden,

En nimmer achter-uyt en drijft
Is hoogh by Godt in waerden.
4 Maer als de wil, die heerlijck straelt
En op'et hooghste flonckert,
Ghelijck een schaduw' heene dwaelt,
Soo blijft de daedt verdonckert.
5 En waer volbrengen komt te kort,
En niet kan t' eynden komen,
Toont blijcken datter wacker schort
De teyckenen van vromen.
6 Een vrome die tot Godt bekeert,
Volherdt 'er in ghestadigh:
En die volherdt, en 't quade weert
Sal Gode zijn ghenadigh.
7 Wel aen, die goet van wille zijt,
Laet noyt de daedt versterven:

Ghy sult, volvoerje, t'sijner tijdt
De Saligheydt verwerven.

't Cruys baert Heyl.

Toon: *Lestmael in 't kriecken van den dagh.*
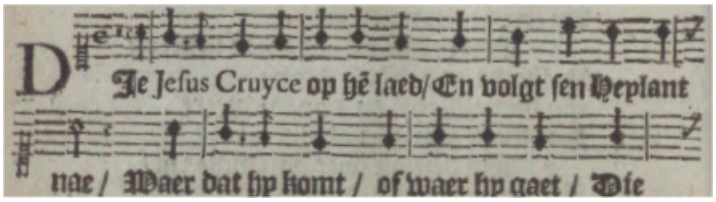
*D*Ie *Jesus Cruyce* op he*n* laed,
En volgt sen Heylant nae,
Waer dat hy komt, of waer hy gaet,
Die gheeft hy sijn ghenae;
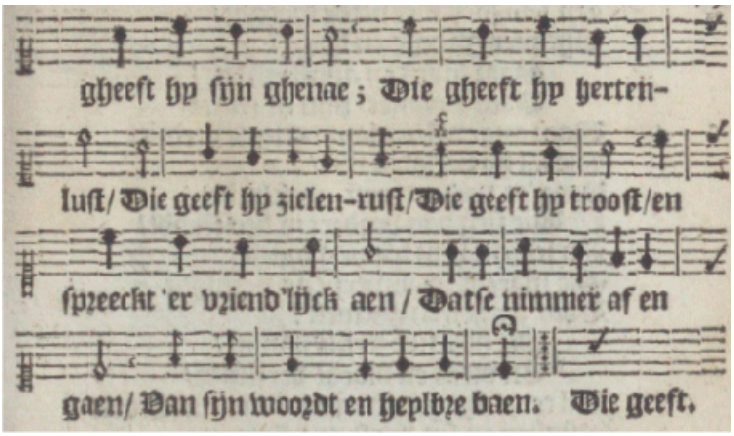
gheeft hy sijn ghenae; Die gheeft hy herten-
lust/ Die geeft hy zielen-rust/ Die geeft hy troost/ en
spreeckt 'er vriend'lijck aen / Datse nimmer af en
gaen/ Van sijn woordt en hylbre baen. Die geeft.

Die gheeft hy herten-lust,
Die geeft hy zielen-rust,
Die geeft hy troost, en spreeckt 'er vriend'lijck aen,
Datse nimmer af en gaen,
Van sijn woordt en hylbre baen. Die geeft.

2 Wie nu de soete stemm' behaeght,
En gheeftse goedt ghehoor,

En *Jesu Jock* met liefde draeght,
Gheduerigh door en door,
Door drucken angstigh leet,
Door kommer, pijn en sweet,
Door ongeval, en jammerlijck verdriet:
Die sal hy verlaten niet,
Voor 'er weder troost gheschiedt.
3 Die sich dan vordert in den strijdt,
En schickt hem toe veel druck:
Die maeckt hy onversiens verblijdt
Door zeghen en gheluck:
Die hier in't strijden wint,
En vlees en bloedt verslindt,
Sal eens uyt gunst van *Jesus* in sen Troon
Krijghen op sen hooft een Croon,
Door sijn lijden, tot een loon.

Liever.

Neerstigheydt vindt verstandt.

Toon: C'este Cruelle.
Ofte: *Ach treurt met my, bedroefde Schaepjes.*

*D*En arbeydt en het vlijtigh poghen
Maeckt oock dat uyt een harde key
Komt vlocken vyers uyt voortgevlogen,
Wanneermen die neemt allebey
T'saem met malkander,
En dat met gheweldt,
D'een tegen d'ander
Dapper wordt ghevelt,
En teghen aen ghesteldt.

2 't Verstompte breyn door lust en lesen
In menich over-aerdigh Boeck,
Sal haest geheel hervorremt wesen,
En worden wijs, beset en kloeck:
't Vyer, sonder stoocken
Ende acht op slaen,
sal slechts met roocken
Vadsigh heel vergaen,
En schuyven uyt de baen.
3 Maer krijght'et voedtsel, 't sal staegh gloeyen,
Tot lust, vernoegingh van die 't siet:
De wetenschap sal wacker groeyen,
Indiense stof, nae wensch, gheniet;
Sy sal vermeeren,
Ende worden groot:
Die haer begheeren

Raecken uytte noodt,
En vreesen voor geen doodt.
4 Maer hoovaerdy moet van 'er wijcken,
Want waer die is, is wijsheyt windt:
Want dese sal 'tverstant doen swijcken,
En maken dat 'et heylloos swindt,
Ghelijck in baren,
Daer een driftigh Schip
In komt ghevaren,
't Raeckt wel in de knip,
En op een woeste Klip.
5 't Vernuft, door hoovaerdy gedreven,
Verslingert op een woeste Baen,
Daer 't vaeck de geest wel wordt gedreven,
En moet elendigh henen gaen:
Maer nedrigh wesen,

Met verstandt versien,
En hoeft in desen
Nimmer om te sien,
Of achter uyt te vlien.

L i e v e r.

Door weelden ergher.

Toon: *Bergamasco.*

*A*Ls de Tol wordt om-ghedreven
Draeyt hy van de Swiepenstock,
Wilmen hem geen gispen gheven
Strack soo leyt hy als een block.

2.
Als een Ezel wackre slaghen
Op sen taepe ribben krijght,
Sal hy wel ghewilligh draghen,
Dat hy schier om verre zijght.

3.
Als de Roede treft de leden,
En de bitse geessels slaen,
Sullen wy in deught en zeden
Vaeck wel vaerdigh henen gaen.

4.
Soo Godts handt ons komt te drucken,
Of door moeyte, last, of pijn,
Of door dapper onderdrucken,
Sullen wy wel deuchdigh zijn.

5.
Komt hy ons met goedt vervullen,
Datwe weeligh zijn en rijck,
Vol vermaecken, siet wy sullen
Wentelen in't sondigh slijck.

6.
Weelde, door 'er soete lusten,
Treckt ons van 'et Heyligh padt,
En se maeckt, door rijckdoms rusten,
Ons tot Deughde loom en mat.

7. 't Christen hert moet anders wesen,
Soo in voor als teghenspoet,
Moet 'et Godt van herten vreesen,
In gheloof en ware boet.

Liever.

Volstandigh in't Strijden.

Toon: ***Segh mijn Lief mijn waerde.***
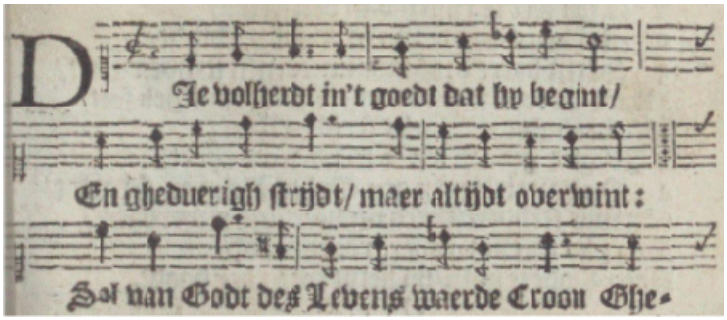
Die volherdt in't goedt dat hy begint/
En gheduerigh strijdt/ maer altijdt overwint:
Sal van Godt des Levens waerde Croon Ghe-

*D*Ie volherdt in't goedt dat hy begint,
En gheduerigh strijdt, maer altijdt overwint:
Sal van Godt des Levens waerde Croon
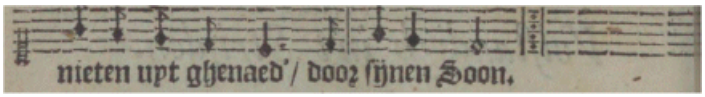
Ghenieten uyt ghenaed', door sijnen Soon.

2. Die verwint, die heeft den strijdt ghedaen,
En hy sal 'er in de soete rust voor gaen;
't Is soo soet te rusten van den strijdt,
En strijdens-vry te zijn in Godt verblijdt.
3 Strijt baert druck, wanneer men strijden moet,
Maer 't verwinnen baert een onuytputlijck soet,
Hoe benouwt men in 'et strijden staet,
't Is glat gedaen als 't strijden overgaet.
4 Op dan ziel, grijp aen Godts Helm en Swaert,
En wilt strijden kloeck nu veerdigh onvervaert,
Soo ghy raeckt in overgroote noodt,
Roep Godt te hulp, hy helpt tot in der doodt.

Liever.

Bladt-wyser.

A.

Tegen den ongeschickten klap.	
*A*L 't ydel praten en ghelaet,	*Pag: 33*
Hoogmoedt komt ten val,	
Al die door grootse pracht,	74
Almachtigh eeuwigh Godt, vol zegen, &c.	91
Het swaerste moet meest weghen.	
Al wat in dese wereldt is,	149
Van de wijf wijse en dwase Maehden naegevolgt.	
Al wat den Mensche doet,	167
	Vernoeghen.
Ach! snoode overdaedt.	195

Over 'tverkrijgen van de vergevinge der sonden.

Ach benaeuwt ghemoedt. 205

't Beste.

Al 'tvermaeckt van dese wereldt, 267

Door weelden ergher.

Als de Tol wordt omgedreven. 284

B.

Opde Belghsught.

Beestige Mannen, verdrietige bloedts. 263

D.

Nuttigheyt en troost uyt de doodt Christi.

Druck en lijden , streckt wel, &c. 4

Van de nuttigheydt der kastijdinge.

Droefheyt en lijden, verdrietelijck klagen. 8

Die onbeslommert, 35

Vliedt uyt Sodoma.

De Heer sal die bewaren, 59

Kracht der deught.

Deught die geeft een goet gewisse. 88

De vreese des Heeren is't beginsel der wijsheydt.

Die den Heer, met liefde, anghst, en beven. 92

Dartele Jonckheydt.

De wellust, de weelde, de vrolijcke vreught, 104

Tegen de onnutte Goedt-verquisters.

Die ghedueriqh met vermaecken, 119

Aengenaemheydt van de Bloey-maendt.

De zeghen-rijcke stralen, 128

Teghen de Wraeck.

Die hier sijn wraecklust boet, 136

Tegen de Hovaerdy over der maeghden cieraet.

Die des Wereldts tooysel, 152

Op 'et selve.

Die ghedverigh mette tochten. 156

't Lichtste, en 't swaerste.

Des Wereldts lodder-soete schijn, 161

't Eeuwigh Leven.

Die *'t Eeuwigh Leven* in sen rechten grondt verstaet, 165

Weelde baert smert.

De trotse weelde, die elck verleydt, 172

Den wijsen *Socrates* den Acker siende bouwen, 181

Noodighe verbeteringhe.

Die sijn ghemoedt, dat vuyl is, ommekeert, 182

Ghevolgh uyt de Sonde.

De Sonden baren plaghen, 184

De Wereldt is vol schrijvens,

De Wereldt is vol drijvens.

De Wereldt is gheheel verwardt. 188

	Danckbaerheydt.
Den Heylandt die den Duyvel tarte,	191
	Troost in Lyden.
Die eeuwigh wenst te leven.	211
	Gheestelijcke strijdt.
Die voor noodt en groote plaghen, is, &c.	218
	Schadelijckheydt der Deught-versuymelingen.
Die hier sijn levens tijdt,	239
	Troost in kranckheydt.
Die in smerte quijnt,	241
	De Wereldt.
De Wereldt is vol goedt // en moedt,	260
	Teghen de Dronckenschap.
Den mensch vervreemdt van recht en maet,	269
	MEY. Danckbaerheydts oorsaeck.
De cierlijcke Mey,	272

Volherdinghs profijt.
De goede wil tot eenigh goedt. 276
't Kruys baert heyl.
Die *Jesus Cruyce* op hem laedt. 278
Neerstigheydt vindt verstandt.
Den arbeydt en het vlijtigh poghen, 281
Volstandigh in't strijden.
Die volhert in't goedt dat hy begint. 287

E.

Kracht van Geloove, Hope, en Liefde.
Een Christelijck ghemoedt, 65
Een zedigh hert wordt wel verleydt. 99
Voorsichtigheydt.
Een Christen-ziel die hier op aerden leeft. 197

Nutte sorghe.

Een schrael verarmt gemoet dat sich de sorgh ontslaet, 199

Schade der ongheregeltheydt.

Even als de snoode Motten. 202

Van den heerlijcken staet der Vroomen, naer dit leven.

Een vroom oprechte ziel die hier Godtsaligh leeft, 229

Een Vrouw om schuldt ghemaent. 257

Tegen de laster.

Een tongh die schamper lieght. 266

G.

Van de sendinghe des Heylighen Gheests, op den Pinxsterdagh.

Godt verlaet sijn Dienaers niet. 28

Over Matth. 6: 33. Soeckt eerst Godts Rijck, &c.

Ghy die altijdt woelt en slaeft, 57

Van de straffe der Goddeloosen.

Ghelijck des Blixems stralen, 71

't Hooghste Goedt.

Geen goetheyt kan volmaecktheydts naem genieten, 107

Ziel-zucht.

Gheluckigh die een reyn ghewiss', 254

H.

Psalm 103.

Heft op, mijn ziel, met al u gantsche krachten, 19

Heyligh Godt, Almachtigh Vader, 20

Heyligh Godt, ghy die ons soo menichmael behoedt, 56

Over *Matth. 24: 12. Ist dat de,&c.*

Hoe daelt en steyghert vaeck den eenen, 68

Nuttigheydt der broederlijcke Liefde.

Hoe lieflijck ist en aenghenaem, 100

Verwaende, grootshertighe belacchelijcke voorworpselen van Wijse.

Het woelen en slaven, het domlen en't gheraes, 122

Krachtige werckinge van 't hoogh-achtbre Geldt.

Het *Geldt,* 't gun hart en ziel ontsteldt, 125

Boosheydt der Goddeloosen, in't verdrucken der Elendigen, over Psalm x.

Heere, goot en machtigh Coninck, 139

Goddelijcke Liefde.

Hoe grooter vyer, en naerder dat wy sitten, 200

Op een wijs-wanende Bottemuyl.

Het is een dwase malligheydt, 237

Wensch om Vrede.

Heylighe Vrede, dael neder beneden, 245

Goe'n raedt is duyrbaer.

Had Phar'o staegh de raedt des Heeren, 258

I.

	Tot Godt om Heyl, over Psalm 39.9:10.
Ick, die vol van grove sonden legh, &c.	97
	Nieuwe Jaer-Liedt.
Jesus Christus is gheboren,	145

M.

	Goddelijcke Klachte.
Mijn ziel geraeckt door een elendigh wroeghen.	1
	Op de kruycinghe en doodt Jesu Christi.
Mijn Heyl, mijn Godt, hoe soo verslaghen?	11
	Ware verdraeghsaemheydt.
Meest waent den mensch te treden in Godts Wet.	214

O.

	Innighe Ziel-zucht.
O! ghy die my de ziel vol droefheydt hebt gegoten.	15

O Godt! die door u groote goedtheydt. 25

Beweegh-redenen, om de Wereldt te haten, en Godt te beminnen.

O! ghy die tot quade weghen. 43

Tegen de Twist-makers en Kladde-strooyers.

Onrustighe menschen. 158

Van de straffe der Goddeloosen na dit leven.

O Sondaers! die noch staegh in sonden wroet. 225

't Geldt vluchtigh. Deught bestendigh.

O! hoogh-verheven Schatten. 234

S.

Troost uyt de Hemelvaert Jesu Christi.

Singh nu vrolijck alle Volcken. 39

Op de leedigheydt.

Strate-slijpers, leeghe Sinnen. 131

'S menschen leven in sich selven, 222

Boetvaerdighe Tranen.

Schrey, ziele schrey, barst uyt in weenen, 247

T.

Vriendelijcke ghespraecksaemheydts nut.

't Was oyt voor yder een, een aenghename daedt, 133

V.

Uytbeeldingh der oprecht Deught.

Vytmuntend' *schoon,* en, *jonghe Maeght.* 79

Nedrigheydt.

Vernederde ghemoeden, 193

W.

Teghen de Vloeckers.

Wat bromt en braeckt ghy strack, ô Sweer'er, &c. 62

Goddelijcke Liefde, aen mijn goetgunstige,&c.

Wel op, *Godtvruchte Jeught.* 100

Waerheydts kracht, en Leugens nietigheydt.

Waerheydt, ware Waerheydt, 176

Troost in Lyden.

Wanneer een vroom oprecht ghemoedt. 210

Eenighe mis-stellinghen in den Druck dus te verbeteren.

Pag: 15. regel 3. staet, s*ijn:* leest, *sijnen.*

Pag: 31. regel 10. staet, *op* drie duysent: leest, *by* drie duysent.

Pag: 45. regel 5. staet, *Vree* doet ons: leest, *Scheuren* doet van Godt af-wijcken.

Pag: 80. regel 3. staet, *en* of: leest, *want* of de, &c.

Pag: 81. regel 11. staet, *en* door 'er: leest, *want* door 'er.

Pag: 181. regel 10. staet, *'t betrachten en de Leer*: leest, *'t betrachten vande Leer.*

Pag: 246. regel 16. staet, door de *wreede* spijt: leest, door de *Vree* de spijt.

Pag: 265. regel 3. staet, dan soeckje nou: leest, soeckje dan nou.

Eenighe Letter-fauten zijn licht te verbeteren.